

ART LIMES
KÉP-TÁR XXIII. – ILLUSZTRÁCIÓ

2023.6

TATABÁNYA



TARTALOM • CONTENTS

1. KITEKINTÉS

- 5 Lucia Marcinátová: Egyenesen az emberek közé (BIB 2023)
- 11 Hana Križanová: Az eredeti illusztráció és a könyv kapcsolata a 29. Pozsonyi Illusztrációs Biennálén
- 21 Miloš Kopták – Mária Rojko – Ida Želinská: EZ ITT! Az illusztráció története

2. SEREGSZEMLE

- 27 Fodor Balázs: A 3. Budapesti Illusztrációs Fesztivál
- 37 Csányi Dóra: Csendeskönyv – hogy ne legyen csend!
- 43 Ternovics Máté: Szakmai párbeszéd. Makhult Gabriella & Kárpáti Tibor

3. PORTRÉGALÉRIA

- 49 Dian Viktória: A vörös folt metamorfózisa. Serge Boch BIBLIA-illusztrációiról
- 57 Both Gabi: Gabriel Pacheco: A világ látható és nem látható részletekből áll



4. ÉVFORDULÓ

- 65 Képiro Ágnes: Kass János Madách-művekhez készített illusztrációi – és ezekhez kapcsolódó munkássága

5. INTERJÚ

- 73 Kocsis Katica: A pillanat, ahol átfordul a mese – interjú Herbszt László illusztrátorral

6. SZEMLE

- 79 Kakuk Tamás: Olvasónapló a hétköznapi királyságokból

MELLÉKLET

- 83 Az Art Limes képző- és iparművészeti számainak tartalomjegyzéke 2003–2021





Lucia Marcinátová

EGYENESEN AZ EMBEREK KÖZÉ

POZSONYI ILLUSZTRÁCIÓS BIENNÁLÉ 2023

275 illusztrátor, 36 ország, 2072 illusztráció és 355 könyv: az illusztráció ez évi nemzetközi ünnepének számai. Pozsonyban minden második évben felbukkan egy ilyen számsor, s nemcsak Szlovákiából, hanem az egész világból ide csábítja a gyermekkönyvek rajongóit. Idén ősszel se volt másképp.

A **BIB 2023** közeledik¹, és a huszonkilencedik évad folyamán visszatér a város központjába. Vajon milyen lesz? A várható újdonságok, kiállítások, kísérőprogramok iránt **Zuzana Liptáková**nál, a BIBIANA igazgatónőjénél, valamint **Hana Križanová**nál, a Pozsonyi Illusztrációs Biennálé szintén a BIBIANA-ban tevékenykedő titkárságvezetőjénél érdeklődtünk. A kiállítások és kísérőprogramok sorozatát felölélé a BIB 2023. október 4-én kezdődik és két hónapi tart majd Pozsony különböző helyein.

Közelebb a látogatóhoz

Ebben az évben a BIB több újítást hozott magával, és visszatért a város központjába, egyenesen az emberek közé. Az összes kiállítás és kísérőprogram gyalogosan is elérhető lesz Pozsony történelmi városmagjában, aminek köszönhetően az illusztráció ünnepe összeköthető lesz a városközpont megtekintésével, megismerésével.

A BIB 2023 versenyszekciója a BIBIANÁ-ban, a művészet gyerekek számára létrehozott nemzetközi házában zajlik majd, a kapcsolódó rendezvények

és más kiállításokra Pozsony több helyén lehet ellátogatni, a központban található galériákban és intézményekben: a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériumának nagytermében, a Pozsonyi Városi Galériában (Galéria mesta Bratislava), az Egyetemi Könyvtárban (Univerzitná knižnica), a vár Nyugati teraszán (Západná terasa Bratislavského hradu) vagy a Hviezdoslav téren². Így módon az illusztrációk nemzetközi seregszemléjének kiterjedése változatlan marad: korábban is több kisebb-nagyobb kiállításból tevődött össze, amelyeket idén Pozsony központjának különböző pontjain lehet majd látni.

„A BIB élményt jelent mindazoknak, akik szívesen engednek a történetek varázsának és az illusztráció mágiájának. Hisszük, hogy a huszonkilencedik évad eleven dramaturgiájával megörvendezteti a látogatókat, élményt nyújt a gyerekeknek, s tartalma és szakmai fórumai révén attraktív lesz a profik és az ínyencek számára” – mondja Zuzana Liptáková, a BIBIANA igazgatónője. „Örülünk, hogy a BIB '23 kinyílt az új partnerségek felé. Az előkészületek során mindenki a BIB története iránti tisztelettel járt el, az eredeti eszméhez és a szolidaritás alapelveihez igazodva. A védnökségeknél és a tereiket rendelkezésünkre bocsátó különböző intézményeknek köszönhetően együtt alkottuk meg a BIB '23 térképét. A látogatóknak a legjobbat mutatja meg abból, amit az illusztráció világa kínál, s egyúttal körülvezeti őket Pozsony központjában. A térkép

1 A Pozsonyi Illusztrációs Biennálét (Biennale ilustrácií Bratislava) beharangozó írás a szövegben többször is említett nemzetközi művészeti gyermekház BIBIANA Gyermek- és Ifjúsági Művészeti Szemle című (BIBIANA revue o umení pre deti a mládež), negyedévenként megjelenő folyóirat 2023/3. számában látott napvilágot.

2 Pozsony óvárosának történelmi múltja, a Dunához közel fekvő tere, különböző rendezvények, kulturális események kedvelt színhelye. A legnagyobb szlovák költők egyikének, Pavol Országh Hviezdoslavnak (1849-1921) a nevét viseli. (Szlovákul: Hviezdoslavovi námestie.)



A BIBIANA épülete



Ami összeköt bennünket (Čo nás spája) – a pozsonyi szabadtéri kiállítás

TRI / THREE



B
B **B**

20 Biennale Bratislava Biennales
Biennial of Bratislava Bratislava
Biennale der Illustrationen Bratislava
Biennial de l'illustration Bratislava
Biennale internazionale Illustrationes
Biennale of Illustrations Bratislava

5.10. — 3.11. 2023

Západná terasa Bratislavského hradu /
West Terrace of Bratislava Castle

Vernisáž 5. októbra 2023 o 18:00 /
Opening 5 October 2023 at 6 pm

Hrad I 811 06 Bratislava
Otváracie hodiny: utorok - nedeľa 11:00 - 18:00 /
Opening hours: Tuesday - Sunday 11 am - 6 pm



Základné mat 20. ročníkom BIBI spravá predstavenka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová, ministerka kultúry, školstva, vedy, výskumu a športu a primátor Mestského úradu SR Bratislava Miroslav Váňo. / The President of the Slovak Republic, Current Captain, the Minister of Culture, Education, Science, Research and Sports and the Mayor of Bratislava, the Capital City of the Slovak Republic Miroslav Váňo took over the patronage of the 20th BIBI.

Kiállítás a pozsonyi vár Nyugati teraszán három illusztrátorral

**INTERNATIONAL TOUR EXHIBITION
OF PANDA HONORARY PICTURE BOOKS FROM CHINA
& CHINESE ILLUSTRATORS AWARDED AT BIB**

**MEDZINÁRODNÁ PUTOVNÁ VÝSTAVA OBRÁZKOVÝCH KNIH
„PANDA HONORARY“ Z ČÍNY
A ČÍNSKYCH ILLUSTRÁTOROV OCENENÝCH NA BIB**

The Accompanying Exhibition of Biennial of Illustrations Bratislava 2023
SPRIEVODNÁ VÝSTAVA BIENALE ILLUSTRÁCIÍ BRATISLAVA 2023

28.9. - 14.10.2023
GALÉRIA F7
FRANTIŠKÁNSKE NÁMESTIE 7
BRATISLAVA



SUPPORTED
BIBIANA International House of Art for Children


SPONSORED
CHINA PICTURE BOOK CREATION RESEARCH CENTER OF BEIJING NORMAL UNIVERSITY
CHILDREN'S FUN PUBLISHING RESEARCH INSTITUTE
LIFE TREE CULTURE PROMOTION CENTER

A kínai illusztrátorok kiállítási plakátja

**INTERNATIONAL TOUR EXHIBITION
OF PANDA HONORARY PICTURE BOOKS FROM CHINA
& CHINESE ILLUSTRATORS AWARDED AT BIB**

2023 09.28. - 10.14.
GALÉRIA F7
FRANTIŠKÁNSKE NÁMESTIE 7
BRATISLAVA

Opening with the participation
of Chinese illustrators and publishers
October 5, 2023 at 3 p.m.



SPONSORED
CHINA PICTURE BOOK CREATION RESEARCH CENTER OF BEIJING NORMAL UNIVERSITY
CHILDREN'S FUN PUBLISHING RESEARCH INSTITUTE
LIFE TREE CULTURE PROMOTION CENTER

SUPPORTED
BIBIANA International House of Art for Children
Accompanying exhibition of
BIENNIAL OF ILLUSTRATIONS BRATISLAVA 2023

A kínai illusztrátorok plakátja

MIROSLAV ČIPÁR DEŤOM
MIROSLAV ČIPÁR TO CHILDREN



28. Slovenská knižnica Bratislava
Slovak National Library Bratislava
Slovenská knižnica Bratislava
Slovenská národná knižnica Bratislava

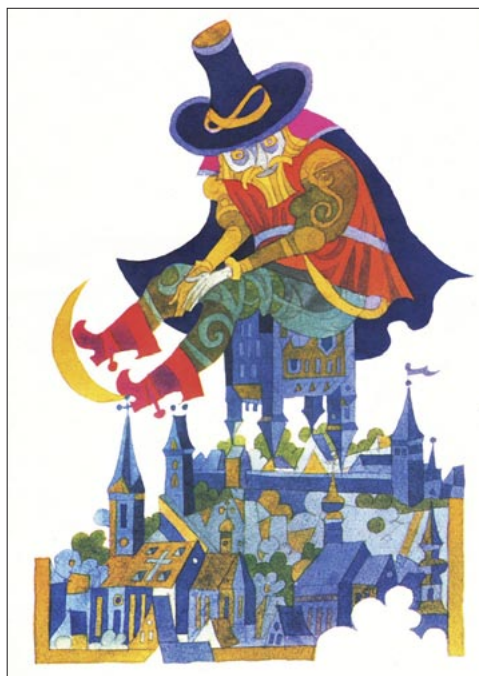
2.10. — 30.10. 2023
Univerzitná knižnica v Bratislave / University Library in Bratislava

Vernisáž 2. októbra 2023 o 16:00 /
Opening 2 October 2023 at 4 pm

Výstavná sála UKB | Michalská 1 | 814 17 Bratislava
Otváracie hodiny: denne od 10:00 – 18:00 /
Opening hours: daily from 10 am – 6 pm



Základu nad 200 miliónami €BIB prevoziť prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová, ministerka kultúry Silvia Hrnčiarová a primátor Bratislavy mestu 818 Bratislava Miroslav Čipár. The President of the Slovak Republic, Zuzana Čaputová, the Minister of Culture Silvia Hrnčiarová and the Mayor of Bratislava, the Capital City of the Slovak Republic Miroslav Valčo took over the patronage of the 20th BIB.



Kiállítási plakát és illusztráció: Miroslav Čipár a gyerekeknek (Miroslav Čipár deťom) című emlékkiállítására, alul M. Čipár gyerekekkel



minden egyes megállóhelyének megvan a maga sajátos tartalma és jellege, így hát mindenki megtalálhatja, ami kedvére való."

A BIB első tárlata már 1967-ben lezajlott. A jelenlegi, huszonkilencedik tárlat felett a Szlovák Köztársaság elnökhivatala, Zuzana Čaputová, továbbá a kulturális miniszter, Silvia Hroncová és Matúš Vallo, a főváros, Pozsony főpolgármestere vállalt védnökséget. A rendezvény társszervezője az UNESCO, a Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsa (International Board on Books for Young People, IBBY), és a Szlovák Köztársaság Kulturális Minisztériuma nyújtott hozzá támogatást. A fő szervező a BIBIANA, a nemzetközi képzőművészeti gyermekház.

Rekordnagyságú részvétel

Minden ország lehetőséget kapott rá, hogy tíz illusztrátort nevezzen a BIB 2023-ra, s általuk képviseltesse magát. Idén a művészek rekordszámban lesznek jelen – negyvenhárman, hatvanegy könyvvel. Az illusztrációkat szakmai zsűri bírálta el, melynek a pedagógusként, grafikusként és vizuális művészként tevékenykedő Tomáš Klepoch volt az elnöke. Az illusztrációk értékelésének alapvető kritériumait a következők jelentették: újítás, kreativitás, képzőművészeti kivitelezés s az illusztráció megfelelő volta a gyermekközönség szemszögéből. A zsűri tíz illusztrátort választott ki Szlovákia képviselőit. Íme, a névsor: Barbara Idesová, Dušan Kállay, Barbora Kmecová/Bessa, Marta Matus, Matúš Mat'átko, Eva Ondová, Martin Smatana, Simona Smatana, Dávid Soboň és Lucia Žatkuliaková.

A BIB-re kiválasztott szlovák illusztrátorok munkáival a közönség a BIBIANÁ-ban megrendezett, szeptember 3-ig látható Szlovák Nevezési Kiállításon is megismerkedhetett meg.

Tisztelet Miroslav Cipárnak

A huszonkilencedik Pozsonyi Illusztrációs Biennálét egy kiemelkedő szlovák illusztrátornak, festőnek, grafikusnak és szobrásznak, Miroslav Cipárnak szentelik, aki részese volt a biennálé megszületésének és időtlen, ikonikus logóját is ő tervezte. Többször is szerepelt a BIB versenyszekciójában, műveit a nemzetközi zsűri ismételtelen díjazta. Jelentős szerepet játszott az egykori Csehszlovákiában 1989-ben lezajlott Gyengéd Forradalomban.³ A könyvillusztrátori munkásságát bemutató válogatás *Miroslav Cipár a gyerekeknek (Miroslav Cipár det'om)* címmel önálló, október 2-tól december 3-ig nyitva tartó kiállításon látható majd az Egyetemi Könyvtár Mihály-kapu utcai⁴ épületében.

Ami összeköt bennünket

„Mi a közös Svédországban, Japánban, Szlovákiában és Brazíliában vagy Bulgáriában és Izraelben? A Pozsonyi Illusztrációs Biennáléra illusztrációk ezrei érkeztek a világ harminchat országából, s annak dacára, hogy kilométerek sokasága választ el bennünket egymástól, a történetek világa révén különleges módon összekapcsolódnak. Azáltal, amit érzünk, amiről álmodozunk vagy ami fáj;” hívja fel a figyelmet az illusztrációk kapcsán Hana Križanová, a BIB titkárságvezetője. *„Fontos emlékeztetni arra, hogy különbözőségünk és egységünk dacára sok mindenben közel állunk egymáshoz.”* Épp ezt az üzenetet, gondolatot közvetíti a Hviezdoslav téren *Ami összeköt bennünket (Čo nás spája)* címmel megrendezett szabadtéri kiállítás, amely már kezdetét vette. Afféle első ízelítő az illusztráció közelgő őszi ünnepéből, s egyúttal a lényegre is emlékeztet bennünket. Arra, ami nemcsak a BIB és az illusztráció világa számára lényeges.

(BIBIANA REVUE, 2023. 3. szám)

Fordította és a jegyzeteket írta:

G. Kovács László

3 Szlovákiában így nevezik az 1989 novemberében és decemberében történelmi szerepet játszó, az anakronisztikus, korhadttal kommunista önkényuralmat vérontás, erőszak nélkül elsöprő tömegmozgalmat. (Szlovákul: nežná revolúcia; Csehországban a „bársonyos forradalom” [sametová revoluce] elnevezéssel illetik.)

4 Szlovákul: Michalská ulica. A város egyik szimbolikus építménye, a Mihály-torony alján nyíló hajdani városkaputól az Óváros (Staré mesto) belsejébe vivő utca.

B·E·N·E·L·E
I·L·L·U·S·T·R·Á
C·I·B·R·A
T·I·S·A·V·A
29. R·O·Č
NÍK  **29th Biennial
of Illustrations
Bratislava**

Pozsonyi Illusztrációs Biennálé (Biennale ilustrácií Bratislava)



**HANA
KRIŽANOVÁ**

Awarded illustrations BIB 2023

The ten-member international jury, chaired by Ms Margaret Anne Suggs from Ireland, judged 2072 original illustrations. The international jury, composed of experts in the field of book culture, awarded prizes to the best illustrators - Grand Prix, 5 Golden Apples, 5 Plaques.

The jury consisted of: Ms. Amanda Ariawan, Indonesia; Ms. Orna Granot, Israel; Ms. Renate Habinger, Austria; Ms. Chen Hui, China; Mr. Vladimír Král, Slovakia; Mr. Odilon Moraes, Brazil; Ms. Gundega Muzikante, Latvia; Ms. Susanne Sandström, Sweden; Ms. Margaret Anne Suggs, Ireland; Mr. Kiril Zlatkov, Bulgaria.

Grand Prix BIB 2023:

Paloma Valdivia Čile/Chile

Golden Apple BIB'23:

Anete Bajāre-Babčuka Lotyšsko/Latvia

Xunru Chen Čína/China

Maeva Rubli Švajčiarsko/Switzerland

Maya Shleifer Izrael/Israel

Daniel Torrent Španielsko/Spain

BIB'23 Plaque:

Anna Cunha Brazília/Brazil

Lucie Lučanská Česko/Czech Republic

Sanna Pelliccioni Fínsko/Finland

Jaan Rõõmus Estónsko/Estonia

Vendi Vernić Chorvátsko/Croatia

Honorary Mention for the Publisher BIB'23:

Sakyejul Publishing Ltd Kórejská

republika/Republic of Korea

Tara books India/India

Children's Jury Award BIB'23

Nada Serafimovic Srbsko/Serbia

Award of the Mayor of the Capital City Bratislava BIB'23

Simona Smatana Slovensko/Slovakia

365.bank Award

Ondrej Zimka Slovensko/Slovakia

Hana Krízanová*

AZ EREDETI ILLUSZTRÁCIÓ ÉS A KÖNYV KAPCSOLATA A 29. POZSONYI ILLUSZTRÁCIÓS BIENNÁLÉN

Pozsonyban 2023-ban huszontkilencedik alkalommal zajlott le mindannak a seregszemléje, ami az elmúlt két évben a legérdekesebb volt a gyermekkönyv-illusztráció világában. A művészet gyerekek számára létrehozott nemzetközi háza, a BIBIANA harminchat ország 275 művészt vonultatva fel a versenyszekcióban, s rajtuk kívül több tucat alkotónak biztosított teret a pozsonyi belvárosi galériákban, kulturális intézményekben, múzeumokban és köztereken. Az idei évadot egy kiemelkedő szlovák illusztrátornak, grafikusnak és képzőművésznek, Miroslav Cipárnak szentelték, aki egyébként a BIB alapítói közé tartozott: ő tervezte a biennálé időtálló logóját, s gyerekekhez és felnőttekhez szóló könyvek tucatjaihoz készített, hasonlíthatatlan, eredeti stílusvilágú illusztrációival nemzedékek sorára gyakorolt befolyást.

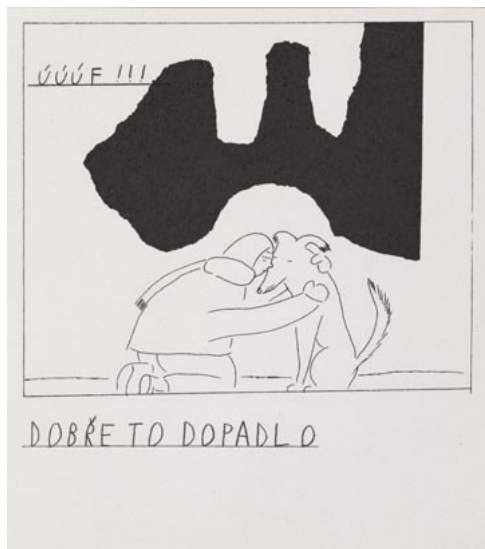
A versenyszekciót képező részt tíz illusztrátorból, kurátorból s a gyermekkönyv-illusztráció történetének és elméletének szakértőiből álló szakmai zsűri bírálta el, melynek tagjai a világ különböző részeiből jöttek. A zsűri összetétele így alakult: Amanda Ariawan (Indonézia), Orna Granot (Izrael), Renate Habinger (Ausztria), Chen Hui (Kína), Vladimír Král (Szlovákia), Odilon Moraes (Brazília), Gundega Muzikante (Lettország), Susanne Sandström (Svédország), Kiril Zlatkov (Bulgária), Sahar Tarhandeh (Irán) és Margaret Anne Suggs (Írország) – ő töltötte be az elnök szerepét. Az IBBY (International Board on Books for Young People – Gyermekkönyvek Nemzetközi Tanácsa) és az UNESCO égisze alatt zajló fontos nemzetközi esemény új dramaturgiája számos változást és jobbítást hozott – többek között azoknak a könyveknek a hozzáférhetőségét, melyekből az illusztrációk származtak: rögtön az egyes versenypanel

alatt meg lehetett nézni, fel lehetett lapozni őket. A kiállítás és a katalógus is a könyvek annotációival gyarapodott. A katalógust először adták közre ingyen a nyilvánosság számára, mégpedig pdf-formátumban a BIB nevű mobilapplikáció, illetve a BIBIANA honlapja révén. Ezeknek a változásoknak köszönhetően érthetőbbé vált az illusztráció létrejöttéhez kapcsolódó kontextus, a könyv mögött rejlő történetet, s az is, hogy miképp hat az illusztráció közvetlenül a szöveg mellett, hogyan értelmezi az utóbbit, esetleg hogyan alkot kontrasztot vele szemben, hogyan kommunikál vele. Ezt a nemzetközi zsűri is sokra értékelte és ki is használta az értékelés során. A zsűri a nagydíjon, a Grand Prix BIB-en kívül a BIB öt Aranyalmáját, öt Plaketjét ítélte az alkotóknak, és két Elismerő Oklevelét a kiadóknak. Az alábbiakban nézzünk meg közelebbről néhány díjazottat annak példáiként, hogy az illusztráció és a könyv párhuzamos érzékelése miképp gazdagítja és mélyíti el az alkotásból fakadó művészeti élményt.

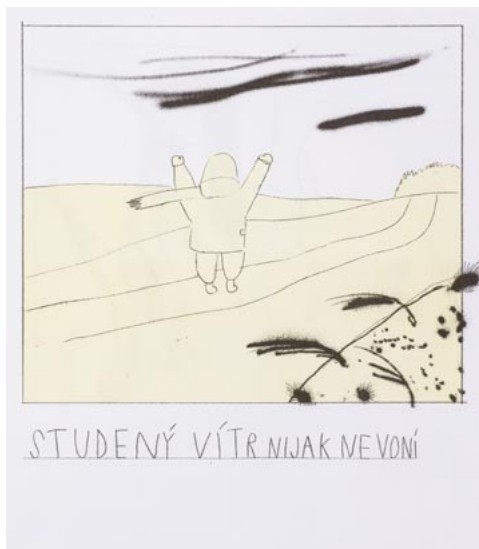
A képzőművészeti technikákkal végzett munka

A különböző művészeti technikák közvetlenül is kihasználhatók a könyvhöz kapcsolódó szándék közvetítésére, ahogy azt például a csehországi Lucie Lučanskának *Az érzékelés könyve* című műhöz készített és a BIB Plaketjét kiérdemlő illusztrációin láthatjuk. A könyv az öt emberi érzékkel (szaglás, ízelelés, látás, hallás, tapintás) ismerteti meg a gyerekeket, mégpedig úgy, hogy az erdőből hazafelé vezető utat minden alkalommal egy-egy érzék által meséli el. A vizuális észleletek gazdagságának

* Az írás szerzője illusztrátor és kurátor, a BIB titkárságvezetője. A BIBIANÁ-ban ő vezeti a BIB ügyeivel foglalkozó részleget. Illusztrátorként a Han és a Han Illustration nevet használja.



Lucie Lučanská: Az érzékelés könyve – BIB Plakett



hangsúlyozásához intenzív színeket használ; a tapintásnál a színek palettáját a sötét árnyalataira redukálja, miközben a könyvet tapintható elemekkel egészíti ki, s amikor a környékről szállongó illatok benyomását akarja kelteni, akkor a festékszóróval kombinált fekete-fehér vonalrajzhoz nyúl. A rajz nagyon naiv és egyszerű, s már-már olyan benyomást kelt, mint egy gyermek naplószerű s ugyanakkor kísérletező feljegyzéseinek a sora, amely arra ösztönöz bennünket, hogy mi is megéljük és érzékeljük a környező világot. Ezeknek az illusztrációknak a rendkívülisége tehát összefügg azzal a kontextussal és szándékkal, melynek érdekében létrejöttek. S ugyanúgy összefügg a megértéssel: a megalkotásához használt vizuális nyelv segíti a szöveg átélését és értelmezését: nem csupán esztétikai kérdés, mert az alkalmazott vizualitásnak mélyebb értelme is van.

A kompozícióval végzett munka

Az illusztrációk szavak nélküli kommunikációjának egy másik módját Maya Shleifer *Óriási otthon* című könyvében leljük fel. (Az izraeli szerző műve a BIB 2023 Aranyalmáját nyerte el.) Egy óriást követünk nyomon, akinek túlságosan kicsi a háza, melyben elszigetelten és egyedül él. Különböző események

folytán kiszabadul a házból, és amikor elalszik a természetben, ő maga változik át az állatok és a természet hatalmas otthonává, ami végtelenül boldoggá teszi. Az első illusztrációk vákuumban ábrázolják az óriást és a házat: fehér tér veszi őket körül, szorongatott, görcsös helyzetben vannak. Miután kiszabadul a házból, egyre nagyobb teret tölt ki a könyvoldalon, kiterjeszkedik és fokozatosan kitölti az egész formátumot, s végül csak az ő lombokkal és virágokkal takart mosolygó arca látható. Már nincs különbség közte és környezete között, és teljesen intuitív módon értjük meg újonnan kialakult, örömteli, harmonikus helyzetét, ami az oldal formátumának nagyszerű kiaknázásán túl a színekkel végzett munkának is köszönhető: az utóbbiak az idő előrehaladtával egyre intenzívebbekké válnak és mind több lesz belőlük. Az illusztrációk stílusa viszonylag tiszta és egyszerű. Ez a mű is tanúsítja, hogy egy kontextuson belül az illusztráció sokkal erősebben hathat, mint nélküle, mivelhogy a könyv-illusztráció nem kötetlen, hanem alkalmazott művészet. Ennélfogva magának az illusztrációnak a vizualitásán kívül a történettel és időbeli változásával végzett munka is fontos szerepet játszik; ez a változás pedig csak a könyv lapozása folyamán válik nyilvánvalóvá.



Maya Shleifer:
Óriási otthon – Aranyalma
(Zlaté jablko)



Maya Shleifer:
Óriási otthon – Aranyalma
(Zlaté jablko)



A történet dinamikájával végzett munka

A BIB 2023 egyik Aranyalmáját kiérdemlő spanyol Daniel Torrent *Utazás első osztályú vonatokon* című szerzői könyvében nagyon egyszerű, de hatékony vizuális elemet aknázott ki. Az illusztrációk és a könyv sarkait is lekerekítette, ennél fogva a vonat ablakára emlékeztetnek, s a történet nagy része ebben a járműben játszódik. Torrent a ceruzával és pasztellel, a sötétséggel és fényvel végzett munka mestere, s drámai, mély értelmű, titokzatos jeleneteket hív életre általuk. Mivel a vonatút gyors, dinamikus, a könyvben grafikával elmondott novellára emlékeztető kompozíciókra bukkanunk, amelyek az olvasás folyamán a gyorsuló idő érzését keltik, azoktól a nagy, önálló, az egész oldalt kitöltő illusztrációktól eltérően, amelyek befelé és felderítésre csábítják a szemlélőt. A formátum, a stílus és a kivitelezés szellemesen kapcsolódik össze a főhős nő emancipációjának témájával, s mindezt a vizuális és metaforikus kontrasztokkal végzett munka egészíti ki. (Az átmenet a fényből a sötétségbe a szabadságot jelképezi, valamint a megszabadulást a társadalom



Daniel Torrent: *Utazás első osztályú vonatokon* – Aranyalma (Zlaté jablko)

részéről tapasztalható ráhatástól, nyomástól.) Az elmondottak ismét a végső formáját elnyert könyv jelenlétét kívánják.

Az oldalformátummal végzett munka

A BIB fődíját, a Grand Prix-t a Chilét képviselő Paloma Valdivia kapta Pablo Neruda *Kérdések* könyve című művének kétnyelvű kiadásához készített illusztrációiért, amelyet a New York-i Enchanted Lion Books kiadó jelentetett meg. Az illusztrációk nagyon sötéteknek s titokzatosaknak hatnak, s nem válaszokat keresnek, hanem további kérdéseket vetnek fel. A gyerekeket azáltal vezetik el a költészethez, hogy saját vizuális nyelvet hoznak létre, mellyel a természetet és a környező világot írják le nagyon kreatív s közvetetten szurreális módon, amely a valóság törvényszerűségei helyett inkább a belső összefüggésekre koncentrálnak. A könyvnek kihajtható oldalai vannak, amelyek szó szerint és átvitt értelemben is lehetővé teszik annak feltárását, ami az illusztráció mögött rejtőzik – a motívum ugyanis mindig finom változáson megy át, tovább

fejlődik, de nem lesz teljesen világos. A könyv témája a keresés, a kíváncsiság, és a kihajtható oldalak az adott téma szempontjából ideálisak és segítséget nyújtanak. Az alkotó redukált, egyúttal azonban nagyon telt és ragyogó színvilággal dolgozik, amely megfelelő kontrasztot alkot a fekete környezethez. A zsűri főleg azt értékelte, hogy az illusztrátor kitágítja annak határait, amit az illusztrációnak el kellene érnie: érzékennyé teszi a nézőt, és arra tanítja, hogy a maga módján szemléli a dolgokat, s ne csak leírja a történetet, a valóságot. Ezen túl harmonikusan kapcsolja össze a nevelést és a művészetet s olyan szinergiát hoz létre, amely nem csupán a gyerekkorú, hanem a felnőtt szemlélőt is megszólítja.

A gyerekekhez és az ifjúsághoz szóló könyvillusztráció mérhetetlenül sokszínű és gazdag, amit nem csak a BIB-en láthatunk minden második évben, hanem mindenütt magunk körül. Minden országnak vannak sajátos jegyei, irányzatai és kifejezőmódjai, ezért hiszek abban, hogy vizsgálódásainkban mélyebbre kell hatolnunk és az illusztrációkat nem



Paloma Valdivia: Pablo Neruda: *Kérdések* könyve – Grand Prix



Paloma Valdívía: Pablo Neruda: Kérdések könyve – Grand Prix





Paloma Valdvia: Pablo Neruda: *Kérdések könyve* – Grand Prix

csupán az esztétikai értelemben vett szépség hordozóinak tekintjük, hanem azt is méltányoljuk, ha jól átgondoltak annak a könyvnek az egészéhez képest, amelyből származnak. Ennélfogva az eredeti illusztráció és a könyv közötti viszonynak szentnek

kellene lennie, főleg ha elmélyültebben is érdeklődünk az illusztráció iránt, és nem érjük be azzal, amit első pillantásra látunk.

(BIB, Pozsony. 2013. 10. 04 - 12. 03.)

G. Kovács László fordítása



. Xunru Chen, Kína – *Aranyalma* (Zlaté jablko)



Jaan Röömus, Észtország – BIB Plakett



Anete Bajāre Babčuka, Litvānija – Aranyalma (Zlaté jablko)



Maeva Rubli, Svājica – Aranyalma (Zlaté jablko)



Sanna Pelliccioni, Finnország – BIB Plakett



Anna Cunha, Brazília – BIB Plakett



Simona Smatana, Szlovákia – Pozsony főpolgármesterének díja



A kiállítás kisplakátja



Orest Dubay (1919–2005)



Štefan Cpin (1919–1971) – a kiállítás felvezetője

Miloš Kopták – Mária Rojko – Ida Želinská*

EZ ITT! AZ ILLUSZTRÁCIÓ TÖRTÉNETE

Az *EZ ITT! az illusztráció története* egy olyan tárlat, ahol illusztrációkat állítanak ki – képeket, amelyekre a gyerekkorunkban olvasott könyvekből emlékszünk, de azokból is, amelyeket most olvasunk a gyerekeinkkel. A képeket megalkotó illusztrátorokat gyakran nem is ismerjük: elvégre kinek jutna eszébe, hogy valahol a könyv legvégén apró betűkkel írt nevet keressünk. Emiatt gyakran elkerüli a figyelmünket, hogy a könyvillusztráció szlovákiai hagyománya milyen lenyűgöző. S elkerüli az is, hogy az illusztráció ugyanolyan műalkotás, mint a kép vagy a grafika. Rászolgált, hogy galériában függjön. Tessék, lépjenek be!

Hogyan válik a gyűjtemény kincssé?

Illusztráció? Az ember elfintorítja az orrát és így szól: „Hát az valami alacsonyabb rangú, inkább alkalmazott művészet. Papír? Anilinfesték, filctollak, viaszkréták, ceruzák?” Nos, igen. Olyasmi ez, mint a tánc egy szűk helyen. Előre megadott szabályok szerint, hogy a könyvben miként nézzenek ki. Hogy a történeteket kísérő képek nagyok legyenek-e, egy egész oldalt töltsenek-e ki vagy egy felet – vagy csak kis pontok legyenek és színesek-e vagy fekete-fehérek... Ez erősen arra csábít bennünket, hogy lekicsinylően szemléljük a műfajt. Eközben viszont sokszor a könyvillusztrációk jelentik az első képzőművészeti alkotást, mellyel gyerekként találkozunk. Általuk ismerjük meg a kitalált és valóságos történetek világát. Megtanuljuk, milyen csodálatos a sóvárgás az újabb és újabb felfedezések után, kutatjuk az összefüggéseket, megismerjük a dolgok és történések logikáját. Mi több, a papírhősök és papírhősnők révén gondolkodunk el

az értékek fölött: azon, hogy miért legyünk (mi, emberek) jók, bátrak, becsületesek.

A történetek részleteit gyakran elfelejtjük, a képek azonban megmaradnak a fejünkben. Ezért furcsa, hogy miközben az írók és írók neveit ismerjük, az illusztrátorokét nem nagyon. Persze, nem tanulunk róluk. Az irodalomórán se, nagy ritkán a képzőművészeti nevelésen, a történelemórán pedig végképp nem. Pedig olyan érdekes volna megtudni, „hogyan” (s nem csupán milyen technikákkal, hanem milyen kontextusban) születtek azok az illusztrációk! Hiszen ki lehet nyomozni, mely könyvekben tűntek fel az első szlovákiai illusztrációk és milyen kiadók jelentkeztek velük. Az is kideríthető, hogyan és miért kezdtek el a 20. század hatvanas éveiben a formával kísérletezni (a gyermekkönyvekben is). S hogy mely képzőművészek nem állíthatták ki a műveiket a hetvenes években – de (miképp valaha Robert Brun¹ mondta) menedéket találtak az illusztrációk készítésében. Miért esett szét kis híján a könyvpiac a kilencvenes években, s miért maradt kiadatlan számos, majdnem kész illusztrált könyv?

Hol található manapság ezeknek a lenyűgöző alkotásoknak az eredeti példányai?

Ahhoz, hogy önök ma megszemlélhessék őket, valakinek muszáj volt egybegyűjtenie ezeket a műveket. Képegyűtéseket kellett kialakítania, érthető rendszerekbe sorolva, logikával felruházva őket. Az az elképzelés terjedt el, hogy ez az állami és városi galériák feladata, amelyek a kellő időben mindent megvásárolnak, aminek értéke van, s aztán mindez elpihen valahol, elzárva a világtól, a letéti raktárak félhomályában, amíg időnként nem állítanak ki belőlük valamit. Csakhogy ez nincs így. A rendkívüli

* A szóban forgó, ***EZ ITT! az illusztráció története (TOTO! je príbeh ilustrácie)*** címmel megrendezett kiállítás 2023. május 4. és október 15. között volt látható a Pozsonyi Városi Galéria (Galéria mesta Bratislavy) részét képező Pálffy-palotában. A fentebb olvasható szöveg „bevezetőként” fogadta a látogatókat az előtérben. A fenti szerzők voltak a kiállítás kurátorai. – A fordító.

1 Robert Brun (1948-), szlovák festő, grafikus, illusztrátor; fejlődése során a figurális festészetől az absztrakcióig jutott. Illusztrációit expresszív színvilág és a formák sokasága jellemzi. – A fordító jegyzete.



Albert Marenčin (1922–2019)



Peter Uchnár (1970)



Viera Kraicová (1920–2012)



Viera Bombová (1932–2005)



Viera Gergel'ová (1930–2004)



Peter Kl'účik (1953)



Vincent Hložník (1919–1997)



Miroslav Cipár (1935–2021)



Teodor Schnitzer (1933–2003)

Alojz Klímo (1922–2000)



Jozef Baláz (1923–2006)

alkotások gyakran magángyűjteményekben találhatóak. Csak a bizalmatlanság, a megvetés és a gőg akadályozza, hogy ezek a gyűjtemények olykor összekapcsolódjanak, akár egy puzzle, és felmutassák... – persze, sose a teljes képet, hanem a történelem egy jó minőségű metszetét. Ugyanis, ahogy egy művészettörténész, Eva Trojanová mondja: „A művészettörténet topográfia.” Nem csupán az ismert dolgokat kell keresni és összekötni, hanem azt is, ami egymagában áll, a háttérben folyó csendes alkotómunkát; ki kell menni a nagyvárosokból, leporolni a neveket...

Így hát összefogtunk. A Pozsonyi Városi Galéria az *EZ!* egy galériával.² Megnyitottuk gyűjteményeinket, és meg akarjuk mutatni önöknek, hogyan jött létre a szlovákiai illusztráció, hogyan változott az időben, főként pedig kik voltak azok az emberek, a képzőművészettel foglalkozó férfiak és nők, akik egyedülálló színvonalúra fejlesztették az illusztrációt. S mindezt úgy, hogy önök a kiállításon sokszor elmondhassák: „Hű! Hisz' ezt ismerem! De szép! Ezt valamikor olvastam! Sose jutott eszembe vizsgálgatni, hogyan alkották meg! Én is olvastam!”

G. Kovács László fordítása



Martina Matlovičová (1975)



Dušan Kállay (1948)

2 A Pozsony belvárosában található, TOTO! je galéria nevű képtár könyvillusztrációk állandó kiállításával várja a látogatókat. – A fordító jegyzete.



Díjazott illusztrátorok:

Legjobb Fiction gyermekkönyv illusztráció (Móra Kiadó díja): KÁRPÁTI TIBOR

Legjobb felnőtt Fiction irodalmi illusztráció: KOVÁCS G. TAMÁS

Legjobb képkönyv (Silent Book) (Csimota Kiadó díja): JÁSDI JÚLIA

Legjobb Non Fiction illusztráció (Atheaneum Kiadó díja): SZABÓ SZABOLCS

Legjobb pályakezdő alkotás (Pozsonyi Pagony Kiadó díja): IVÁN ZSUZSANNA

Csirimojó Kiadó különdíja: BOGÓ KRISZTINA

Gyulai Líviusz-díj (Illusztrációs életmű díj): MAKHULT GABRIELLA

Stefan Zavrel Alapítvány Illusztrációs Iskolájának ösztöndíja: SZINVAI DÁNIEL és SZUHAI CINTIA

*

Legjobb Petőfi-Madách illusztráció (Petőfi Kulturális Ügynökség díja): 1. díj – Gyenes Gábor (Madách-illusztrációk); 2. díj – Lőrincz Attila – Pattantyús Márton (Petőfi-illusztrációk); 3. díj – Szántói Krisztián (Petőfi-illusztrációk)

Legjobb Csokonai és Borbély Szilárd-illusztráció (Debrecen város díja): 1. díj – Bechtel Helga; 2. díj – Heinrich Annamária; 3. díj – Szabó Imola Julianna



Fodor Balázs

A 3. BUDAPESTI ILLUSZTRÁCIÓS FESZTIVÁL

A 3. Budapesti Illusztrációs Fesztivál kiállítása 2023. október 13-tól 2023. október 27-ig a MOME Groundon volt látható. Ez a tárlat a honi illusztrációs művészet leggazdagabb felmutatása, díjai pedig a műfaj talán legrangosabb elismerései. A hazai illusztrációs élet megújítására, valamint nemzetközi reprezentálására létrehozott és 2019 óta két évente megrendezett fesztiválra immár harmadik alkalommal került sor. A cél nemes, és minden alkalommal nagyívű elképzelés következő lépcsőfoka lehet. A MOME közösségi tereként is működő Groundon felállított állványzaton a 70x100-as printek szoros sorokban és oszlopokban egymás alá és fölé rendezett installáció színes, formailag is gazdag kavalkádja először az ortodox templomok díszes ikonostázait juttatta eszembe. A grafikai kiállításokon évek óta bevett gyakorlat a térben elhelyezett állványrendszer, így egyszerre nyújtott valami fenséget és valóban tiszteletet parancsolót, amit el is várhatunk a fesztivál célkitűzéseit ismeretében. Nem kevésbé a helyszínválasztás miatt. Amennyiben a magyar művészeti oktatás egyik legfontosabb intézménye ad helyet egy rendezvénynek, valószínűleg jó okkal teszi. Mindemellett mégis ott lebegett az az egészen profán intimitás is, ahogy a diákok falatozását megzavarja a kiállítást látogató, mintha csak egy öltözködő paraván mögé lesne be. Jóllehet a kiállítás erős vizuális élménye, sűrű rendezése nem segítette különösebben a tájékozódást, jól közvetítette a szervezők szándékát, hogy itt valami fontos dologról van szó, amelynek az alkotók indokoltan szeretnének a részesei lenni. A labirintusszerű elrendezés maga is illusztrálja – noha valószínűleg szándéktalanul – a kiállítás anyagában való eligazodás nehézségeit, annak hatalmas mennyisége és összetettsége miatt.

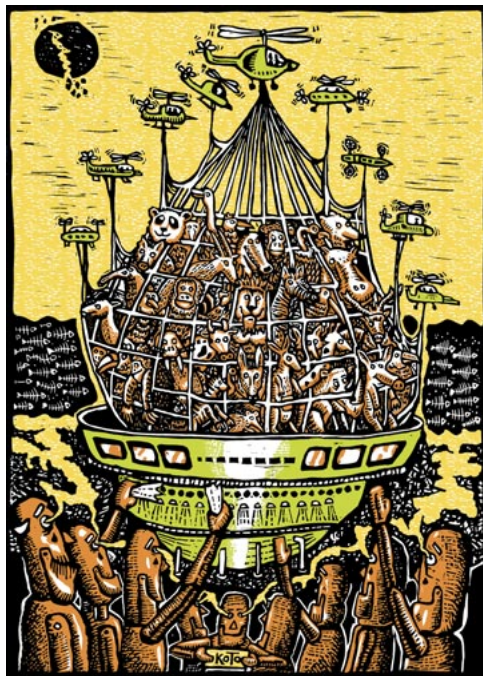
Ambivalens módon a labirintusban bolyongva úgy tűnik, a folyamatos képalkotásnak nincs határa, nap mint nap képek omlanak ránk szakadatlanul, s mindennek mintha egyre kevésbé lenne akadálya. Mobil eszközeink, valamint a digitalizáció paradigmaváltásával a vizualitás fontossága az írásbeliséget megelőző történelmi időszakot idézi. S ahogy egyfajta közös nyelvvé formálódnak, még fontosabbá teszi a vizuális nevelést, valamint az érzékelésen túli értelmezés jelentőségét. Bak Imre már a hetvenes évek végén a vizuális művészetek tömegkommunikációban betöltött szerepéről, jelentőségéről, nem mellesleg felelősségéről írt: „A valóságról érkező információknak döntő többsége vizuális úton jut el hozzánk. Nem mindegy tehát, látunk-e vagy csak nézünk, azaz, hogy milyen szinten érzékeljük a látható világot. A minőségi látás teremtő látás (meglátás), az érzékelt látvány újraformálását, belső feldolgozását jelenti. Ez a folyamat pedig a lét mélyebb élményekben gazdagabb megélhetését teszi lehetővé.”¹ Bak Imre vizuális nevelési elképzelései ismeretében még fontosabb, hogy egy olyan esemény, mint amilyen a Budapesti Illusztrációs Fesztivál, éppen egy olyan művészeti oktatási intézményben nyílik meg, mint a MOME új campusa.

A fesztivál nemzetközi jellegét megőrizve – ahogy a korábbi években, úgy ez évben is – a hazai tárlatot egy-egy külföldi ország illusztrációs művészetét bemutató kiállítás kíséri. Ezúttal a cseh illusztráció reprezentációjával, melynek anyagát a Csirimojó Kiadó alapító főszerkesztője, Flóra Pet'ovská válogatta. Visszakanyarodva a hazai pályázathoz, három, a nemzetközi trendekhez igazodó kategóriában lehetett benyújtani pályamunkákat, valamint további, évfordulókhoz kiírt pályázatokra, melyeken belül, valamint azokat kiegészítve összesen nyolc díjat osztottak ki.

1 Bak Imre: *Gondolatok a nevelésről. Látvány és világ*, 7. o. BMK 1983.



Legjobb Fiction gyermekkönyv illusztráció (Móra Kiadó díja): KÁRPÁTI TIBOR (Emily Riley: *A Polar Penguin Party*, 2022)



Legjobb felnőtt Fiction irodalmi illusztráció: KOVÁCS G. TAMÁS (*Temptation of St. Anthony*, 2023)



Legjobb képkönyv (Silent Book) (Csimota Kiadó díja): JÁSDI JÚLIA (*A part alatt...*, 2022)



Gyulai Líviusz-díj (Illusztrációs életmű díj): MAKHULT GABRIELLA (*Herkules 12 próbája*, 2022)

1. A Szépirodalmi illusztráció (Fiction): szabadon választott művek, felnőtt- és gyermekirodalmi, régi vagy kortárs, külföldi vagy magyar szerzők írásainak, vers, novella, regény illusztrációja.
2. Tudományos művek illusztrációi (Non Fiction): természettudományos, technikai, turisztikai, felvilágosító stb. illusztráció, infógrafika, sport illusztráció.
3. Szöveg nélküli lapozók, böngészők, narratív képkönyvek (Silent Book).

Mindezek mellett további két irodalmi évfordulós pályázat is kiegészítette a tárlatot: egy Petőfi Sándor és Madách Imre évfordulójára kiírt, másrészt a Debrecen városa által meghirdetett Csokonai Vitéz Mihály és Borbély Szilárd évfordulós pályázat.

A 220 kiállított alkotó műveit 500 pályázó több mint 1000 pályamunkájából válogatták ki. Eza mennyiség leírva is tekintélyes. S noha tudjuk, hogy az ikonikus fordulatot követő képhasználat felértékelődése együtt járt azzal, hogy a látvány átértékeli, sőt olykor felülírja a pragmatizmust, az illusztráció jelentősége talán éppen ennek ellentételezésében rejlik. Mindez alighanem az internet és a közösségi médiahasználat, valamint az egyre inkább felhasználóbarát vizuális képpalkotó technológiákkal elengedhetetlenül csúcsra is van járatva. Időnként úgy érezhetjük, hogy eltelttűntünk a képekkel, nem bírunk befogadni többet, az újabb és újabb platformok mintha mégis ismeretlen, rejtett memória-tartalékokat hívnának elő. Beke László az 1970-ben írt, *A műalkotás elévülhetetlenségéről* című abszurd esszéjében olyan világot vázol fel, melyben a művészeti túltermelésre keres képtelen kultúrpolitikai alternatívát.²

A képpalkotás igénye azonban nem hogy nem szűnik, de mintha a világegyetem tágulásával együtt növekedne. A pályamunkákból ugyanakkor az is felsejlik, hogy a vizuális nyelv elterjedésével és közössé válásával nem szűnik meg az írott nyelv értelmezésének fontossága. Sőt. Az illusztráció egyik feladata a nyelvben rejlő képek és azok értelmezése, a többjelentésű nyelvi lehetőségek,

valamint a többletjelentések hangsúlyainak kiemelése, amellyel a Bak Imre által is kiemelt mélyebb élményt hivatott elősegíteni. És nem kevésbé fontos talán a képben rejlő líraiság megjelenítése sem, ami ugyancsak a nyelv és vizualizáció fontos határterülete. Ezért is lehet hiánypótló, hogy ez az elsősorban szakmai közegnek szóló fesztivál azokkal a könyvkiadókkal dolgozik együtt, amelyek legfőbb terjesztői a nyelvi és vizuális emlékezet fennmaradásában elsődleges szerepet betöltő médiumnak. Elgondolkodtató, hogy az egyébként sokszínű és minőségi illusztrátorok, valamint a neves kiadók részvétele ellenére a hazai könyvkiadás vajon mennyire tekinti feladatának az írott nyelv mellett a minőségi vizualitás terjesztését.

Talán ez az oka, hogy valamelyest csalódást jelentett Szabó Szabolcs non-fiction kategóriabeli díja (H. P. Lovecraft Cthulhu hívása című képével érdemelte ki), amelyet Dian Viktória, az Athenaeum igazgatója adott át. Jóllehet Szabó Szabolcs munkájának színvonala egyébként nem kérdőjelezhető meg a *fiction* kategóriában.

Fontosnak tartom, hogy kiállítás anyagát egyébként egyáltalán nem uralja az az illusztrációs nosztalgia, ami akár az egykori ifjúsági regényeink, diafilmek, képregények kapcsán várható volna, és ami a kultúra egyéb területein viszont nagyon is általános. Meglehet, hogy ennek okaiként generációs különbségek is fölmerülnek, de talán hihetünk a szervezők véleményének, hogy a legdinamikusabban fejlődő művészeti ág, melynek nincs szüksége fölmelegített retro esztétikára. Az azonban kitűnik, hogy elsődlegesen ábrázolni szeretne, melyhez megfelelő technika ismerettel rendelkezik, ugyanakkor az irodalomhoz, mint kortárs művészethez nem feltétlenül elég mély a viszonya. Észrevehető tendencia a különböző művészeti formák keveredésekor, hogy a techné elsőbbséget élvez a mélyebb ismerettel szemben. ami nyilvánvalóan nem feltétlenül elvárható, de kollaborációk során azért nem árt, főleg kifejezetten egymásra reagáló művek esetén. A versszöveg értelmezése viszont vitathatatlanul megkívánja a mű értelmezését és

2 Beke László: *A műalkotások elévülhetetlenségéről*. MŰVÉSZET/ELMÉLET, 9. o. Balassi Kiadó – BAE Tartóshullám – Intermédia. Budapest, 1994.



Stefan Zavrel Alapítvány Illusztrációs Iskolájának ösztöndíja: SZUHAI CINTIA (*Terítőken a lélek*, 2022)



Stefan Zavrel Alapítvány Illusztrációs Iskolájának ösztöndíja: SZINVAI DÁNIEL (*Más világok*, Libertine, 2022)

vizuális továbbadásának aktusát. A legjobban talán a tematikus pályázatokra benyújtott munkáknál volt észrevehető az általános ismereten alapuló és a szöveg alapján készülő illusztrációk különbsége. A költői évfordulós pályázatok erősen szelektáltak. Már csak a téma kötöttsége miatt is. Különbséget jelenthetett, hogy egy könyv illusztrációja során elsődlegesen tematizál és a design felé fordul-e egy alkotó, tehát az egyes munkákra kisebb hangsúly esik, mint az egésze vagy egy-egy verset értelmezve, az egyes munkára fókuszál. A Petőfi- és Madách-pályázatok esetében egyértelműen az előbbi, tehát a tematizálás és imázspan való gondolkodás látszik jellemzőnek, néhány üdítő kivételtől eltekintve, amelyek viszont adott esetben újra is értelmezik az illusztráció fogalmát és inkább hommage-okként megjelenő önálló képzőművészeti alkotások felé mutatnak, ahogy Domján Gábor a 60-as évek koncepcionális munkáira emlékeztető műve például. Bódis Dávid vagy Szabó Imola Julianna viszont nyilvánvalóan közvetlenebb viszonyt ápol a versszöveggel. A téma általános fogalmi ismerete a széles technikai készlettel párosulva sokszínű vizuális anyagot eredményezett és szélesebb spektrumon mozgott, mint az egy évtizede elhunyt, a kortárs irodalom egyik legmegrendítőbb alkotója, a Borbély Szilárd-évfordulós pályázatra beküldött anyagok esetében. A bátrabb kísérletezés a szöveggel való szorosabb kapcsolatot feltételezi, ugyanakkor ebben az esetben nyilvánvalóan kisebb merítésből érkeztek az alkotók, kevesebb a technikai bravúr is. Véleményem szerint a non-fiction esetében lehetett a legnehezebb túllépni az egyszerű ábrázoláson, amennyiben a természettudományos könyveknél a minél pontosabb ábrázolás fontosabb. Annál is inkább, mivel adott esetben fényképek sem állnak

rendelkezésre, és csak a grafikus megoldások maradnak. Persze a non-fiction nem csupán természettudományos ábrázolást jelent. Azok a munkák, amelyek képesek metaforikusan megközelíteni egy-egy témát, tudnak egyszerre ismeretterjesztőek ugyanakkor illusztratívok lenni. Ehhez természetesen az szükséges, hogy magát a témát próbálja értelmezni. Egy életrajzi könyv illusztrációja tehát nem sokban különbözik a szépirodalmiétól, ahogy azt Csordás Levente munkáján is láthatjuk, míg egy természettudományos könyvé nyilvánvalóan igen. Ugyanakkor Szuha Cintia kreativitásával érzékenyen tapint természettudományos témára és az egyértelműen ökológiai szemléletű alkotást pontosan helyezi el a műfajban.

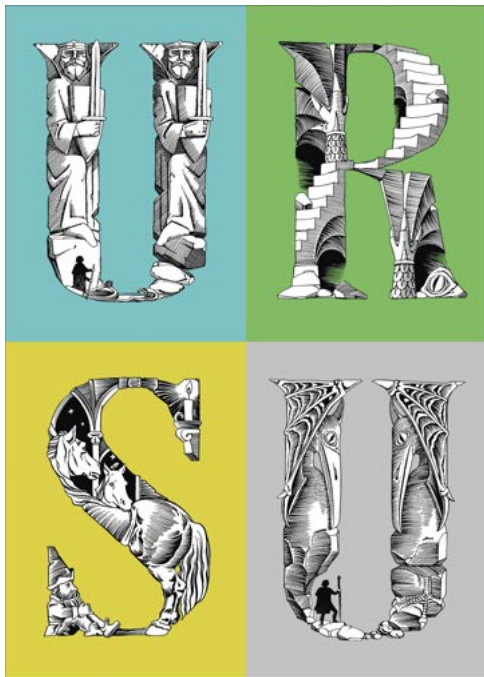
A legkisebbeknek szóló silent book azonban már nem egy szövegvilágba való belehelyezkedést vár el az alkotótól, hanem egy olyan vizuális nyelv kidolgozását, ami átjárást jelent a gyerekek, a szülők (aki biztosítja, megvásárolja a gyermek számára a könyvet) és az alkotó között, akinek a motivációja ez esetben kifejezetten személyes lehet. A felelősség tehát nem kisebb, mint befolyással lenni a jövő generációinak vizuális „ízlésére” a képi történetmesélésen és a vizualizáción keresztül.

S ha már annyi szó esett a felelősségről, akkor a Budapesti Illusztrációs Fesztivál szervezői minden tekintetben ennek hordozói, ami nagy terhet ró rájuk, vállalt feladatuk pedig nem kevesebb mint az egyre nagyobb képzavarban a tisztán látásnak teret biztosítani.

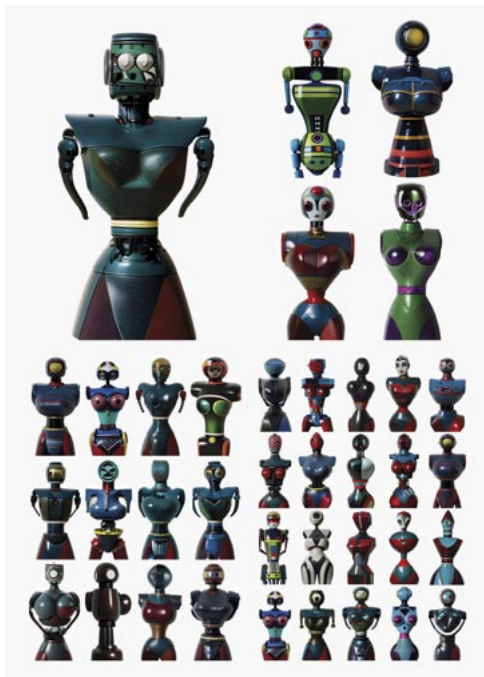
(3. Budapesti Illusztrációs Fesztivál. Kurátorok: Révész Emese, Herbszt László. MOME, 2023. október 13. – 2023. október 27.)



Legjobb Non Fiction illusztráció (Atheaneum Kiadó díja): SZABÓ SZABOLCS (Howard Phillips Lovecraft összes művei, Cser, 2022)



Vida Győző: Tolkien ABC, 2022



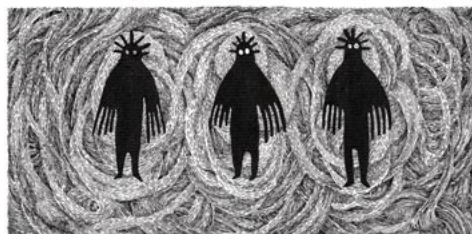
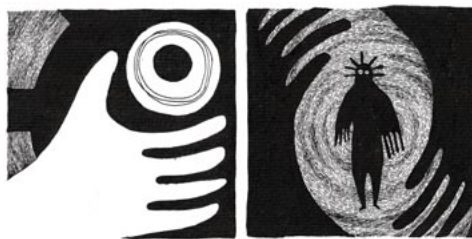
Szőllősi Géza: Asimov: Robot történetek, 2022



Kaszás Gabriella: Gion Nándor: A kárókatonák még nem jöttek vissza, 2022)



Krizbai Gergely: Bolyongó Herceg, 2023



Iván Zsuzsanna: Elfelejtett történetek



Kiállítási plakát és Rufusz Kinga *Otthon* című könyvének borítóképe és illusztrációja



Csányi Dóra*

CSENDESKÖNYV – HOGY NE LEGYEN CSEND!

Pár évvel ezelőtt, amikor először találkoztam a Silent Book, magyarul csendeskönyv kifejezéssel, kicsit meglepődtem és elbizonytalanodtam, hogy vajon miért nem ismertem korábban ezt a műfajt, miért nem hallottam róla, jóllehet az első ilyen típusú könyvsorozatunk 2005-ben jelent meg. A könyves szakma, az illusztrátorok, kritikusok, kurátorok olyan gyorsan tették magukévá e műfaji megnevezést, hogy szinte időnk sem jutott elgondolkodni azon, vajon hogyan és miért született, mik a formai jellegzetességei, kinek és miért készülnek, és egyáltalán biztosan ez-e a legjobb kifejezés arra, amit definiálni akar.

Hogy megértsük, miért született az elnevezés, kanyarodjunk most vissza egészen 2012-ig, amikor az IBBY Nemzetközi Gyerekkönyv Fórum londoni kongresszusán bemutatták az Afrikából és a Közel-Keletről az olaszországi Lampedusa szigetére érkező menekülthullámokra reagálva elindított *Csendeskönyvek, a világtól Lampedusáig*, és vissza projektet. A projekt keretében első lépésben létrehoztak egy könyvtárat Lampedusán, a Földközi-tenger legtávolabbi szigetén, amely az első kikötő a tengeren túlról érkezők számára, akik új életet kezdenek, amelyet a helyi és a bevándorló gyerekek egyaránt használhattak. Következő lépésben egy olyan csendeskönyvekből (szavak nélküli képeskönyvekből) álló gyűjteményt hívtak életre, amelyeket a gyerekek nyelvtől függetlenül is megérthetnek és élvezhetnek, amelyek lehetővé tették, hogy leküzdjék a nyelvi korlátokat és elősegítsék a különböző kultúrák közötti találkozásokat. A kiválogatásra került könyvek eleinte olyan történeteket, élethelyzeteket, érzelmeket dolgoztak fel, amiket szavakkal nem lehet vagy nagyon nehéz elmondani, és ahol a képek nagyon gazdag, telített módon jelenítenek meg érzéseket, álmokat, emlékeket, és a szereplők csendjéből bontakoztak ki. Talán éppen ezért kapták ezek a könyvek a csendes elnevezést, mert van, amit

nem lehet szavakkal elmondani. Az illusztrációk erejével ezek a könyvek viszont lehetőséget adtak a traumatikus helyzetek feldolgozására, a gyógyításra, vigaszra a nehéz helyzetekben. Hidat építettek és építenek a kultúrák között, megnyugvást és békét hoznak, és miközben elmerülünk bennük, egy új utazásra is hívnak, új helyre, új barátokkal.

A legjobb szavak nélküli gyerekkönyveket az IBBY nemzeti szekcióitól gyűjtötték össze, és már az első évben több mint száz könyv érkezett több mint húsz országból. Ezen könyvek egy része jelenleg is a római dokumentációs és kutatási archívumban (Palazzo della Esposizione), másik része a lampedusai könyvtárban található, a harmadik része egy vándorkiállítás anyaga lett, amely azóta bejárta a világot, Olaszországtól, Koreától Új-Zélandon át Ausztráliát, az Egyesült Arab Emírségeket, Szerbiát, az Egyesült Államokat, Svájcot, Belgiumot, az Egyesült Királyságot, Finnországot és Ukrajnát, Kanadát, Németországot és Franciaországot.

Mára a csendeskönyvek túlléptek az eredeti definíciójukon és szándékukon, nem pusztán a feldolgozhatatlan és megfogalmazhatatlan élethelyzetek feloldására próbálnak nyelvtől független módon alternatívát kínálni, hanem klasszikus meséket, hétköznapi történeteket fogalmaznak meg a képek által. A Silent Book önálló műfajjá nőtte ki magát, és a Bolognai Gyermekkönyvvásár egyik legfontosabb és legnagyobb presztízsű kategóriája lett, amelyre pályázatok ezrei érkeznek minden évben, hiszen az illusztrátoroknak, művészeknek hihetetlen nagy szabadságot ad, rendkívül inspiráló és kihívással teli. Ezekben a könyvekben meg kell tanulni dramatizálni, egységben tartani a képeket, közben mégis változatossá tenni, dinamikát, lírát, drámát, humort vinni köztük, értelmezési rétegeket felépíteni. Itt nem lehet a szöveg mögé bújni, a narráció minden feladatát az illusztrációk veszik át. Mindezt

* A szerző a Csimota Könyvkiadó főszerkesztője



A CSUPA-KÉP KÖNYVEK kiállítás részletei



több módon is elérhetik az alkotók: a cselekmény lineáris ábrázolásával, ahogyan ezt a képregények, mangák teszik, a jelenetek kiemelésével, vagy teljesen asszociatív módon, amelyek akár önállóan, akár egymásra épülve adhatnak ki egy vagy több történetet.

De egy csendeskönyv nem csupán az illusztrátoroknak kihívás! Ami igazán izgalmassá teszi ezeket a könyveket, hogy a művész és az olvasó közösen írja a történetet. Az egyik elkezdi, a másik pedig befejezi a mesélést. Ez egy nagyon szoros és izgalmas interakció, ahol az alkotás folyamatában aktívan veszünk részt mi, nézők/olvasók, hiszen általunk lesz a mű befejezett. A könyv visszatereli a szájhagyomány irányába a történeteket, mert ahány mesélő, annyi megfogalmazás, annyi értelmezés születik, és újra megszólalnak a mesék.

Amikor 2004-ben elindítottuk *Design* sorozatunkat, még mi sem tudtuk, hogy ezt később csendeskönyvnek nevezik el, és a célunk is inkább egy kísérlet, játék volt arra, hogy miként lehet pusztán képekkel mesélni, úgy, hogy a narratív sokszínűség az illusztrációkban is megjelenjen. Kíváncsiak voltunk, hogy ismert meséket, mint például a *Piroska és a farkas*, *A 3 kismalac*, a *Hófehérke és a hét törpe*, stb., hogyan tudunk olyan vizuális megközelítésben és sűrítéssel bemutatni, ami nem teszi szükségessé a szöveget. Hogyan lehetséges, hogy a képek vezessék vissza ezeket a meséket a szájhagyomány, a szabad mesélés világába. Lehet-e egy könyv olyan gyors, informatív, univerzális, egyszerűen hatékony, akár egy üzenetben érkező emoji? A minket egyre jobban elárasztó képi világban képesek vagyunk-e egyáltalán eligazodni rajtuk? Értjük-e, amit látunk? A képeknek nagy előnyük, hogy pár másodperc alatt rengeteg olyan információt tudnak közvetíteni, amit egy szövegnek sok-sok oldalon keresztül kell kibontania. De vajon nem csapnak be minket? Nem ítélünk és döntünk elhamarkodottan a látottak alapján? Nem adunk-e hamis válaszokat, értelmezéseket? Mindenesetre, amikor rápillantunk egy képre, a hangulata azonnal magával ragadhat minket, és jöllehet még nem is értjük pontosan, amit látunk, még nem tudjuk szavakba sem önteni, de már érzések, emlékek

kavarognak bennünk, akár Proust madeleine-je. Hatalmas erő és hatalmas felelősség ez a képalkotók, a média, a könyvkiadók kezében.

És akkor most nézzünk körül, és beszéljünk kicsit arról, amiért ma eljöttünk. Vegyünk egy mély lélegzetet, érezzük a csendet, élvezzük a szavak hiányát. Nézzük ezeket a sokféle technikával, más és más illusztrátorok keze által született képeket. Gondolkodjunk arról, hogy mit mesélnék nekünk, felnőtteknek, akik sokszor már teljesen elfelejtettük, hogy miként is olvashatunk egy képet szöveg nélkül. Legyünk kicsit újra gyerekek. Annyiszor kezdjük előlről, ahányszor csak szükséges. Szeretném, ha először csak a képeket néznék, de az alattuk szereplő címeket nem olvasnák el. Hagyatkozzanak az érzéseikre, amiket a látottak keltenek! A háttérben csíkozott zöld felület, az előtérben egy piros kör. Fekete felületen vörös fonal kanyarog végig. Mi jut ezekről az eszükbe? Fogalmazzák meg, amit látnak és amit éreznek: illatokat, ízeket, hangokat, érintéseket. Hideg? Meleg? Vicces? Szomorú? Félelmetes? Abszurd? Vajon egy konkrét jelenetet ábrázol és narrál, vagy pusztán hangulatot próbál ébreszteni? A valóságot látjuk, a teljes jelenetet, vagy csak egy kiemelt részletét? Félelmet kelt, vagy otthonos, biztonságot nyújtó? Mozgalmas? Statikus? Letisztult? Netán túl sűrű? Modern? Minimalista? Részletgazdag? Dagályos? Kicsi vagy nagy? Intim vagy harsány, színes vagy monochrom?

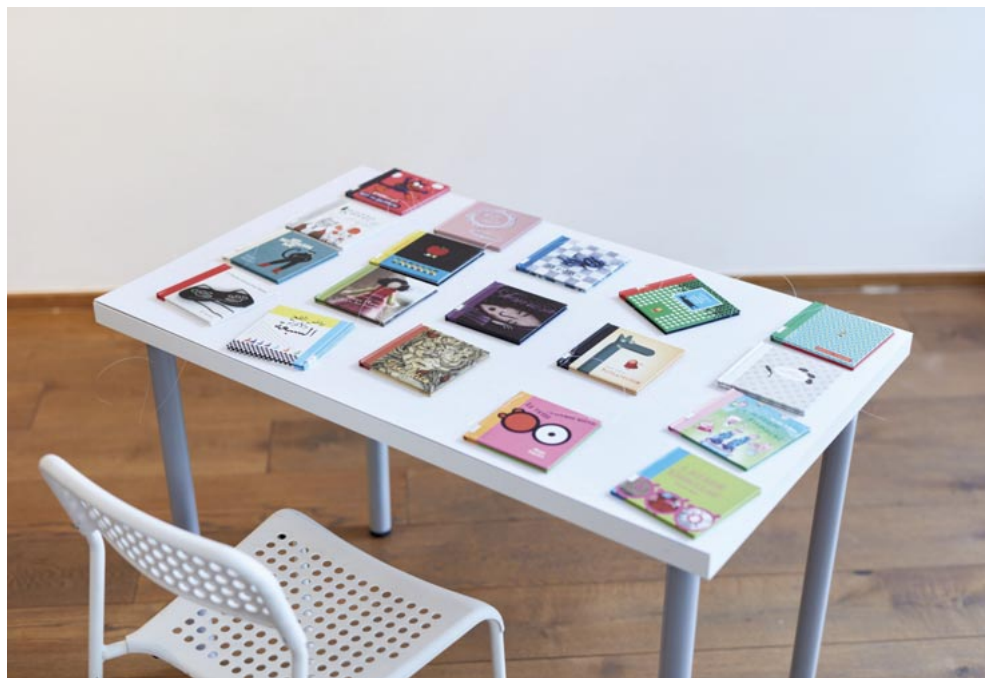
Vajon miért? Ha sikerül esetleg konkrét mesét társítani hozzájuk, azt is gondolják végig, hogy a szerző miért így közelítette meg a történetet, mi lehetett az a vezérmotívum, ami egy adott technika vagy hangulat kiválasztására készítette. Bennünk hasonló érzések élnek az adott történet kapcsán, vagy teljesen mások?

Ilt nincsenek jó vagy rossz megoldások, nincs egyetlen jó válasz, hanem millió jó megfelelés lehetséges, hiszen mindenki a látásmódjának, a hangulatának, a saját vagy a gyerek életkorának, érdeklődésének megfelelően „olvassa” majd a képeket és „írja” a maga történetét.

Élvezzük most ezt a hihetetlen szabadságot! Támaszkodjunk szabadon a képzeletünkre, bátran legyünk újra gyerekek! Ne ijedjünk meg, ha nem



Máray Mariann képkönyvének illusztrációja



Képkönyvek



Rofusz Kinga: Otthon című képkönyvének illusztrációi

rögtön értjük meg a látottakat! Szeretnünk sem feltétlenül kell őket. Csak álljunk nyitottan, kíváncsian előttük, nyugodtan csodálkozunk rá, ha szokatlan és új megközelítéseket látunk. Hökkenjünk meg, mosolyogjunk, csóváljuk a fejünket! Mert ezek a képek most pont úgy szólnak hozzánk, ahogyan évszázadokon át azok a mesélők, akiktől történetek sokaságát kaptuk örökül. Engedjük át most ezeket a képeket a fantáziának, a szabad asszociációknak,

engedjük meg nekik, hogy meséljenek, mondatok és szavak nélkül, bármilyen nyelven, bármilyen korosztálynak, csendesen, hogy azután mi adhassunk nekik hangot.

Jó utazást az alkotás, a mesék világába!

(SILENT BOOK kiállítás,

2023. október 20 – december 20.

Budapest, Deák 17 Gyermek- és Ifjúsági Galéria)



HERKULES

Heracles

Makhult Gabriella: Herkules 12 próbája (Kerberosz, Herkules édesanyjával)



Makhult Gabriella illusztrációi

Ternovics Máté

SZAKMAI PÁRBESZÉD

MAKHULT GABRIELLA & KÁRPÁTI TIBOR

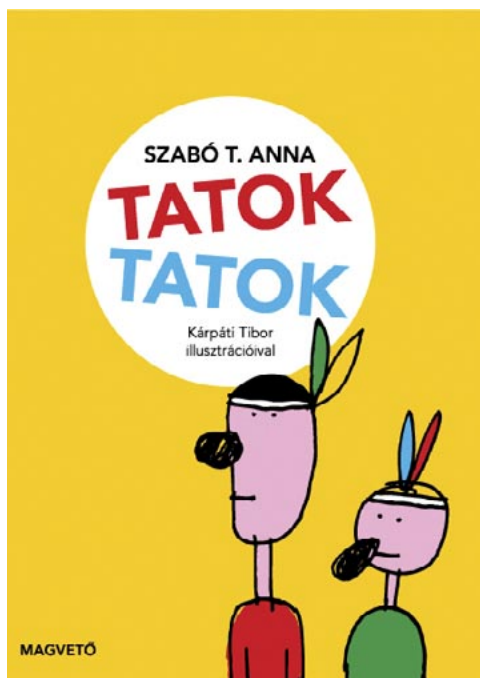
A fő cél a szakmai párbeszéd ösztönzése és a tér, a lehetőség biztosítása a fiatal tehetségeknek. A Budapesti Illusztrációs Fesztivál kurátorai, Révész Emese és Herbszt László ezekkel a szavakkal írták le a két évente megrendezendő fesztivál legfőbb szándékait. Kevés hazai rendezésű esemény mondhatja el magáról, hogy az országon kívül is szakmai párbeszédet indítana, és ezek közé az események közé tartozik az immáron harmadik alkalommal megrendezett BILLUFESZT is. Az augusztusban kezdődött és decemberben záruló esemény-sorozaton cseh művészek alkotásait is megtekinthette az évről évre növekvő számú közönség. A látogatók az előző években olyan városokban találkozhattak a fesztivál kiállításaival, mint Miskolc, Debrecen, Kaposvár vagy Sepsiszentgyörgy, így téve elérhetővé a pályázók munkáit az országon belül és kívül. Ezekre a kiállításokra idén rekordszámban, összesen 562 nevező által 4000 feltöltés érkezett. A számok mellett a fesztivál sikerét mutatja a pályázók sokszínűsége: kortól és stílustól függetlenül jelentkeztek, műkedvelők, még tanulók vagy szakmabeli grafikusművészek, három fő kategóriában. A díjazott kategóriák: fikciós gyermek- és felnőtt irodalom, tudományos és képkönyvek, amelyek mellett kiegészítő pályázatok is voltak Petőfi Sándor és Madách Imre, illetve Csokonai Vitéz Mihály és Borbély Szilárd évfordulójára. A pályázókat és műveiket csupán a kategóriák címe határolta be, azon belül viszont teljes szabadságot kaptak a témák feldolgozására. Ennek köszönhetően születtek olyan művek, mint a *Tolkien ABC*, a *Képes Krónika*, *Frida füveskönyve*, *Herkules 12 próbája*, vagy a *Polar Penguin Party*. Az utóbbi két mű, Makhult Gabriella és Kárpáti Tibor pályázatának részét képezték a Fiction, Non Fiction és a Petőfi Sándor kategóriákban. A következő két portrészöveg, a két díjazott és nemzetközileg elismert grafikus életpályáját mutatja be a kezdetektől, művészetükön és jelenlegi pályázati munkáikon keresztül.

Makhult Gabriella képzőművész, illusztrátor

Ha egy művész életművét vizsgáljuk, elengedhetetlen, hogy ne beszéljünk a gyermek- és tinédzserkorról, a felnőtté válásról, a rá ható környezetről, az őt inspiráló művészekről és stílusokról. Mint oly sokaknál, Makhult Gabriellánál is fontos szerepet játszottak a gyermekkorban olvasott mesék és azok illusztrációi. Kedvenc könyvei közé tartozott a *Tücsök és a hangya* cseh kiadású változata, *Az igazi égszínké* című könyv, amelyekben a festékekkel készített képek valósággá váltak. Az ilyen és ehhez hasonló könyvekben azt szerette, ha neki kellett elképzelnie a leírtakat, de még jobban kedvelte, ha volt mellette kép is, mivel a kép atmoszférája által azonnal beleélhette magát a történetbe. A gyermekek fantáziája ilyenkor indul be igazán: továbbgondolják a szereplők életét a képen belül, vagy akár olyan részleteket vesznek észre sokszor nem is tudatosan, mint a karakterek, a jelenetek kidolgozása, vagy azok vonalvezetése. Ezért fordít nagy figyelmet képei elkészítésre és a részletek gazdag kidolgozására, hogy az a lehető legkönnyebben ragadja meg minél több ember fantáziáját kortól függetlenül.

Visszahúzódo gyerek volt, de a rajzoláson keresztül ki tudta fejteni magát, vagy ha nehéz volt a környezetéhez csatlakoznia, akkor ebben tudott elmélyülni. Családjában voltak ugyan művészek, viszont eleinte e képességére nem feltétlenül gondolt. Ami eredetileg a hobbi volt, ő abban lelt nyugalmat, és amit eredetileg kevésbé tudott megvalósítani, azt sok gyakorlással fejlesztette magas szintű művészetté. Tudását a Képzőművészeti Egyetemen és annak elvégzése után is olyan korai műveinél alkalmazta, mint *Az én csodálatos tesóm* vagy *A lány, aki nem beszélt* című könyvek linómetszettel készített illusztrációi.

Alkotóművészetén belül vajon az illusztráció vagy az önálló grafika a meghatározó trend? Sokáig



Kárpáti Tibor könyvborítói és illusztrációja





Makhult Gabriella: Petőfi elfeledett versei. (*Fejben éj van...*), 2023

maga sem tudta, hogy a felsorolásból mely ágat képviseli, de lehet, erre nincs is megfelelő válasz. Ezekben és más területeken is otthon érezte magát. Így bábszínházban és utcai produkciók szervezésében is részt vett, de társaival zenei és táncművészeti tábort is indított. Portugáliába költözve tapasztalta meg, mintha Magyarországon jobban szerveződnének ilyen, általa is rendezett közösségi kezdeményezések, mert lehet, hogy bennünket, magyarokat jobban összekötnek a kelet-európai és népművészeti gyökereink.

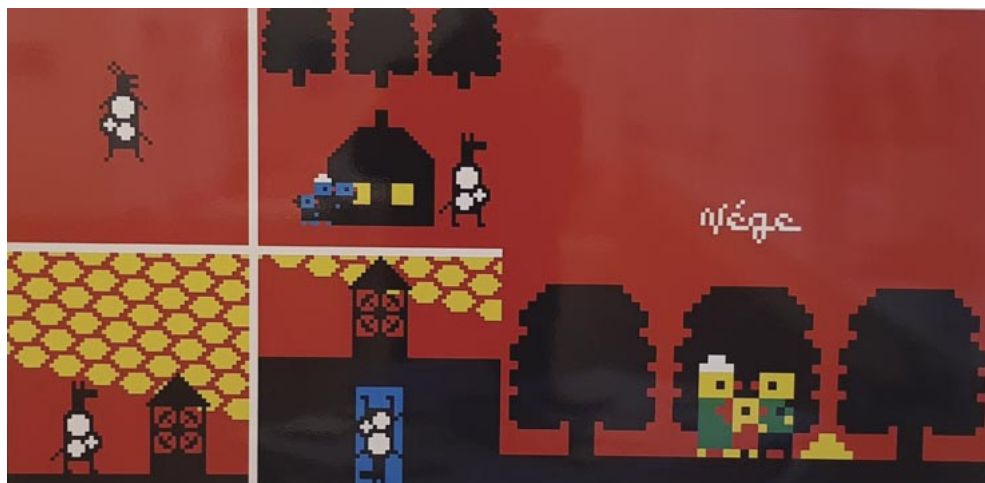
Ha népművészetről van szó, akkor ahhoz szorosan kapcsolódnak a népmesék és a mitológiák, így a BILLUFESZT-re beadott *Herkules* témájú képeinek kiválasztása sem véletlen. A témát egy, a lánya által hallgatott online tanóra ihlette meg, amiben megragadta a képzeletét a nagy energiával rendelkező, mindent erővel megoldó görög hős. Több illusztrációt is készített a témához, amelyekkel az általa megélt évekre reflektált. A művészettörténet visszaköszönt az itt használt stílusban: a fekete és vörös alakos görög vázák színvilágát vette alapul, s ez másik pályázati munkáján, a *Petőfi elfeledett*

versei esetében is megjelent. „Művein szinte érzem az időből kiemelkedő pillanatot, amikor a fekete tinta és a fehér papír a művész avatott kezei alatt 'egymásba szeretnek', s megtörténik a csoda: a kép megelevenedik, önálló életre kel” (Galgóczy Zsuzsa). A *Herkules 12 próbája* illusztrációiért elnyerte a Gyulai Líviusz-díjat. Ez nem csak a hazai szakma elismerése miatt emelkedik ki eddigi sikerei közül, de emellett megerősítése annak is, hogy amit a képzőművészeti szintéren képvisel, annak még mindig van létjogosultsága és közönsége egyaránt.

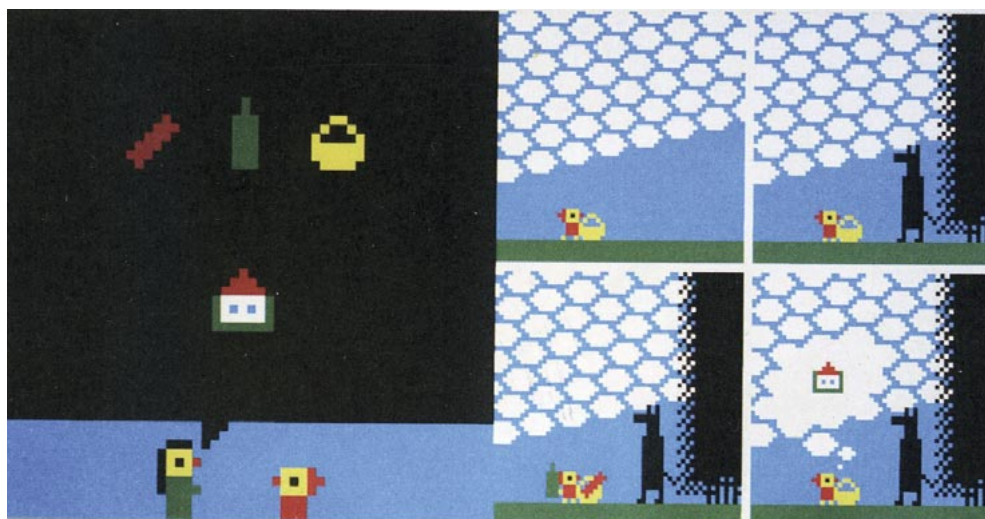
Kárpáti Tibor grafikus, illusztrátor

Kárpáti Tibor számára magától értetődően alakult a rajzzal és az abból jövő különböző típusú kifejezőmóddal való foglalkozás, amelyet életútján is végig lehet követni. Gyermekkorától aktívan rajzolt, szakkörbe járt, majd grafikus képzésben vett részt, ami után nem sokkal már különböző könyv- és magazin-illusztrációkat készített. Az illusztrálás az Iparművészeti Egyetem harmadévében kezdett vezető szerepet betölteni művészetében, amikor beszüntített néhány meseillusztrációját a Bologna Illustrators' Exhibition anyagába. Ezután, a szakmai megerősítés után pályájának alakulása még inkább egyértelműnek tűnt. Nem sokkal a bolognai siker után már nem csak gyerekeknek, hanem felnőtteknek szóló illusztrációkat is készített és árusított pixelart és filcrajztechnikát használva. Pixelkockái egyszerre idézik a hatvanas évek amerikai minimalizmusát és a nyolcvanas évek Atari-játékait egyaránt. „Az eredmény: olyan felületek, amelyeket nem csak nézni jó, de beizzítják bennünk a robotomán korszakból maradt elektromos huzaljainkat is.” (Nagy Boldizsár). Legfontosabb korai munkái közé tartozik Szabó T. Anna: *Tatoktatok* című könyve, amelynek illusztrálásáért 2012-ben megkapta az International Board on Books for Young People szakmai zsűrijétől Az év gyermekkönyv illusztrátora díjat.

A következő sikerét Bányai István segítette elő, aki beajánlotta őt a *The New Yorker*hez, ahol végül több mint 10 éven keresztül dolgozott, és ahol pixelart stílusú fekete-fehér képregény-szerű humoros képeket készített. Ezekből a képsorozatokból összesen



Kárpáti Tibor illusztrációi



30 jelent meg az évek során, de számos más típusú illusztrációt is alkotott. Emellett 2011-ben elkészíthette a minden évben megrendezett The New Yorker Festival arculati elemét.

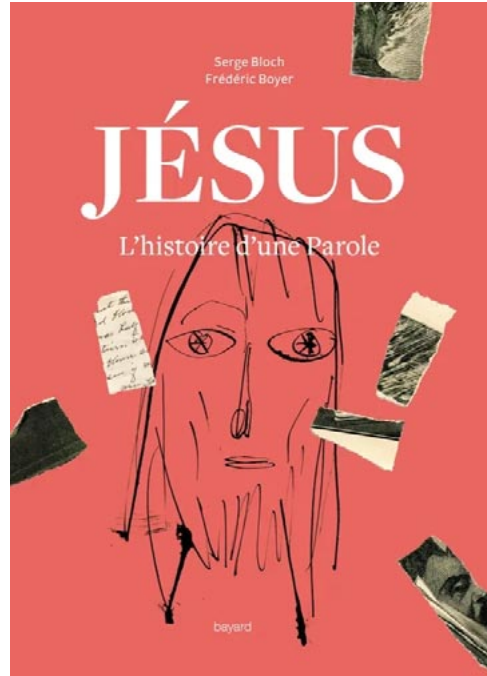
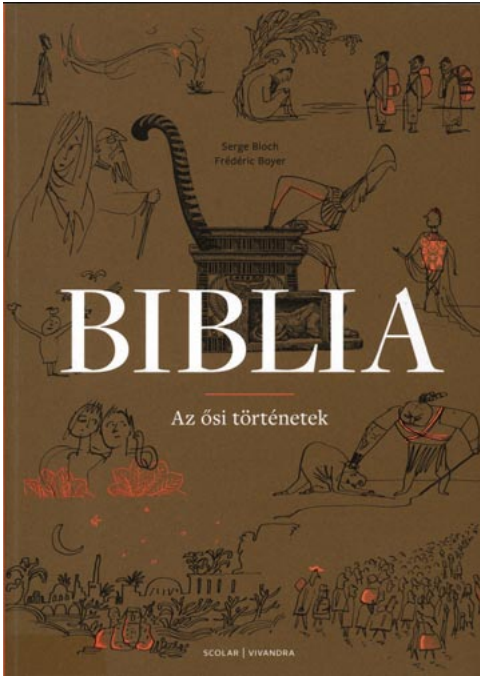
Ennek az érdekes és hosszú útnak a végén jutott el a Hermés divatházzal való kapcsolatához. Nem sokkal a Csimota Kiadó által megjelentett *A Piroska* és a *farkas* könyve után a francia MeMo könyvkiadó is polcaira helyezte a könyvet *Code de la route* címen. Ezt a könyvet fedezte fel a Hermés egyik művészeti vezetője, és megragadó stílusa miatt hamarosan felkérte különböző ruházati kiegészítők készítésére és díszítésére. Elsőnek ez egy gyorsan lezajlott történésnek tűnhet, azonban a könyv kiadása és a Hermésnél való munkalehetőség között 11 év telt el. Az együttműködés máig tart, és az első közös munka óta ugyanazzal az ikonikussá és keresetté vált pixelart-al dolgozik, immár 5 éve. „Akár gyerekkönyvben szerepelnek, akár design-kiállításon, ezek a képek elsősorban atomsikkesek: távoliak, fölényesek és lehenyerlőek. És mint a legpontosabban kiszámított minimál művészet: beszúrnak az agyad mélyéig” (Nagy Boldizsár).

Nagyjából egy éve készítette el a Budapesti Illusztrációs Fesztiválon fődíjat elnyert művét, amely eredetileg a The New York Times Kids számára készült megbízás része volt. Az illusztrációt a napilap havonta megjelenő, gyerekeknek szóló mellékletében

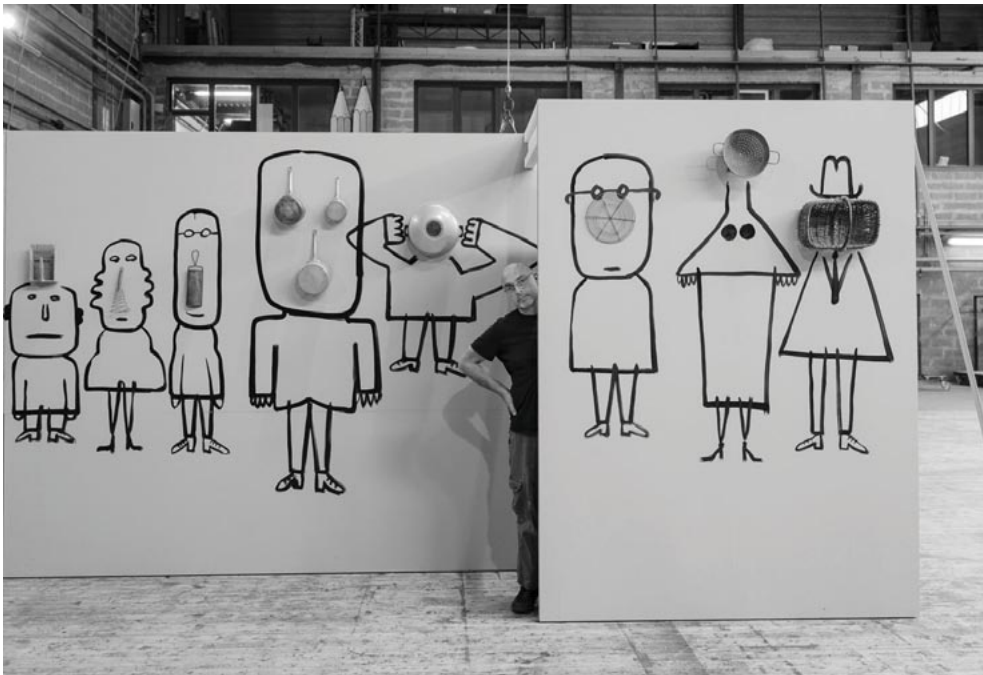
publikálták. A kép a 2022. év karácsonyi számában jelent meg, évszakhoz illő témában: egy Antarktiszon működő kutatóbázis életét, valamint a természetes élővilágot pingvinekkel, madarakkal és leopárdfókákkal együtt kellett bemutatni. Ezt a művét a már korábban kiforrott pixelart-al készítette el, azonban voltak olyan vicces elvárások, hogy miként lehet minél több pingvint elhelyezni a képen, hogy azokat majd játék gyanánt a gyerekek megszámolhassák. A külföldi és hazai szakmától kapott elismerés mindig fontos volt számára, de ami ennél is többet jelent számára: amikor a gyerekektől érkezik pozitív visszajelzés.

A Budapesti Illusztrációs Fesztivált pedig éppen ez emeli ki a többi hasonló esemény közül: egyaránt szól felnőtteknek és gyerekeknek. Az olyan illusztrációkhoz felhasznált témákhoz és stílusokhoz, mint a Makhult Gabriella által választott örökérvényű mitológiához, vagy a Kárpáti Tibor által használt pixelarthoz minden korosztály egyaránt tud kapcsolódni. A 2025-ös fesztiválra minden bizonnyal hasonló számban beérkező pályázatok mögött hasonló tehetségű és érdekes életutat felmutató művészek fognak állni, mint a most röviden bemutatott, két különböző pályát bejáró és stílust használó művész, Makhult Gabriella és Kárpáti Tibor.

Budapest. 2023. 11. 19.



Frédéric Boyer – Serge Bloch: *BIBLIA. Az ősi történetek*; *JÉSUS. A testté lett Ige története*. Scolar (Jésus, l'histoire d'une parole © Bayard éditions, 2020)



Serge Bloch kiállításán 2021-ben, a villeurbanne-i Théâtre National Populaire-ben

**Dian Viktória****A VÖRÖS FOLT METAMORFÓZISA****SERGE BLOCH BIBLIA-ILLUSZTRÁCIÓIRÓL**

Kétkedéssel és csodálattal hallgattam 2016-ban, a Frankfurti Könyvásáron a Bayard Kiadó vezérigazgatójának előadását legújabb vállalkozásukról, a Biblia történeteinek újraírt és illusztrált kiadásáról. Nehezen hittem (és máig nehezen hiszem), hogy vizuális kódokra egészében átvihetőek a szent szövegek, vagy akár komplex nyelvi struktúrájú, tudományos munkák. Márpedig ez a megközelítés nagyon is elfogadott a francia könyvkiadásban, az utóbbi években is sorra jelennek meg filozófiai szövegek illusztrálva, akár Spinoza *Etikája*, vagy Platón *Állama*, de figyelemre méltó széria a filozófiát képregényként tálaló *Toute la philo en BD* is.

A Bayard Kiadó monumentális vállalkozásának háttérében egy évtizedes kutatói és filológiai munka áll, melynek vezetője Frédéric Boyer főszerkesztő volt. Tudósokkal és írókarsakkal áttanulmányozta a különféle Biblia-magyarzatokat, a vonatkozó történeti kutatásokat, és új fordítást adott közre, ez lett a *La Bible: nouvelle traduction* (Bayard, 2001). A munkálatok közben merült fel az igény egy népszerűsítő, illusztrált változatra, amely „mindenkinek közel hozza a Bibliát, hogy minél több ember számára hozzáférhetővé váljon”.¹ Tehát felekezettől független terminológiájú, tömör, rövid szövegekkel kísért képes kiadásról volt szó, ami a nem keresztények számára is vonzó és érthető. Ehhez kérték fel Serge Blochot, a játékos vonalvezetéséről és poétikus kompozícióiról híres francia illusztrátort. A kötet 2016-ban jelent meg, magyar kiadása 2019-ben (*Biblia. Az ősi történetek: a teremtéstörténetől Dániel könyvéig*, Scolar, 2019, ford.: Pacskovszky Zsolt).

Bloch nagyszerű választásnak bizonyult: légiiesen könnyed rajzai, meglepő kollázsai sokszor a legbonyolultabb teológiai tanításokat is képesek

egy-egy képbe sűríteni, vagy közel hozni az ókori időköt a ma emberéhez.

A magyar kiadás évében Bloch műveiből tárlat nyílt a Műcsarnokban, amelyen a grafikus személyesen is jelen volt, és így nyilatkozott:

„Amikor Frédéric először beszélt nekem erről, egyszerűen nem is értettem, miért éppen velem akar dolgozni. Nem vagyok hívő, katolikus pláne nem, egy kis elzászi zsidó közösségből származom. Nekem az Ószövetség történetei a gyerekkoromat jelentik... Visszatértek az emlékek, amikor 8-10 éves koromban egy rabbi járt a közösségünkbe. Végtelenül művelt és intelligens ember volt, nagyon szerettem. Stencilpapíron rajzokat osztogatott, és színeztünk, miközben hallgattuk a történeteket.”²

Az interjúból megtudhatjuk, hogy Serge Bloch különösen tiszteli Réber László munkásságát. Az Írók Boltjában, a gyereksarokban Réber könyveit megpillantva közölte, hogy miatta kezdett el rajzolni, amikor 1977-ben Janikovszky Éva *Ha én felnőttné* című, franciául megjelent könyvében meglátta a magyar grafikus munkáit. A hazai olvasóközönség ezért (is) hamar a szívébe zárta Blochot, kiállításáról számos cikk született. A tárlaton az Ószövetséghez készített illusztrációit állították ki, kilenc animációs filmjét vetítették le, valamint ő maga telerajzolta a Műcsarnok oszlopait és két falszakaszát. Legutóbb 2023 szeptemberében, a *Minden színben* című kortárs francia illusztrátorokat bemutató kiállításon láthatta munkáit a magyar közönség.

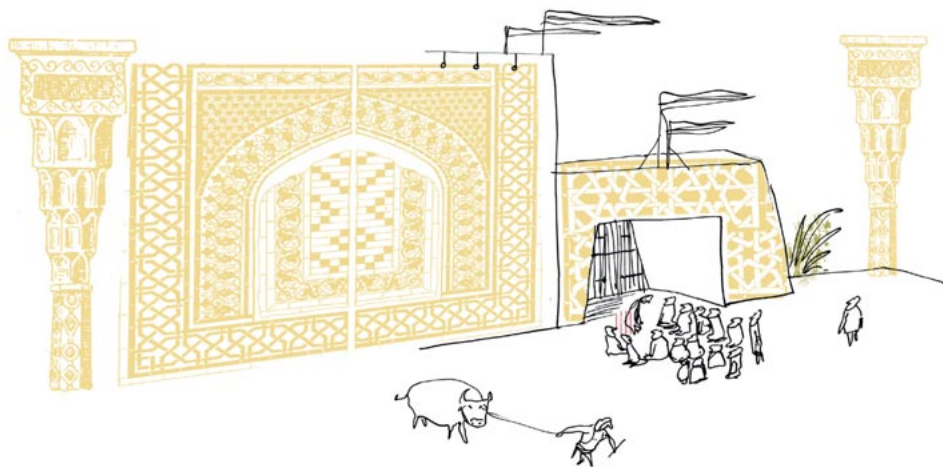
Serge Bloch számos műfajban otthonosan mozog, a mobiltelefon-applikációktól a kiterjesztett valóságon át a nyomtatott könyvig könnyedén nyúl a különféle médiumokhoz. Kiállításain szabadon bánik az ecsettel a térben, mintha a festék lecsöpögne a kiállított

1 Emmanuelle Lucas: *Serge Bloch, l'homme à la plume aérienne*, in: *La croix*, 23/02/2015

2 Hangyál Judit: *„A ceruzámat követem”* (Serge Bloch), in: mucsarnok.blog.hu/2019/11/19



Én nem számolgotok – mondja Jézus. – Sok elsőből lesz utolsó, és utolsóból első. (199. o.)



Virradatkor Jézus a jeruzsálemi templom udvarán ül, és a kőre seregletteket tanítja. (199. o.)

vásznakról az installációkra vagy a falakra.³ Ismert arról, hogy szereti használni az új technológiai vívmányokat, és nem idegenkedik a digitális megoldásoktól. Amikor arról kérdezték, a számítógépes grafika és a szabadkézi rajz közül melyiket részesíti előnyben, így felelt:

„Minden eszköznek, amit alkalmazunk, megvan a saját logikája és konkrét felhasználása. Függetlenül attól, hogy tollhegyet, ecsetet, bambuszt vagy számítógépet használunk, a lényeg az, hogy az egyes eszközök előnyeit kiaknázzuk... Az internet megengedi, hogy óceánokon átvélően dolgozzam. Nincsenek többé határok. A digitális fényképek és a photoshop szintén. Hatalmas szabadságot nyújtanak... Ez egyfajta forradalomféle a hozzám hasonlóak számára, akik a papír némaságába születtek (mennyei csend!).”⁴

Játékosság, kíváncsiság és humor jellemzi grafikáit, illusztrációit, reklámterveit. Több mint háromszáz könyvet illusztrált, ezek között akad, amelynek ő az írója is, évekig a Bayard Kiadó művészeti vezetője volt. Olyan nemzetközi lapoknak, magazinoknak dolgozott, mint a New York Times, a Boston Globe, a Le Monde, a Telerama, a Le Nouvel Observateur, a Washington Post, a Wall Street Journal, a Chicago Tribune, a Süddeutsche Zeitung Magazin vagy a Liberation. Rendszeresen foglalkoztatják világcégek (Hermes, Coca-Cola, Samsung), 2010 őszén Sourires nevű postabélyegsorozatát bocsátották forgalomba Franciaországban.

Serge Bloch tehát nagyszerű választás volt a „mindenki számára hozzáférhető” Biblia illusztrálására azért is, mert írói, grafikus, kiadói és reklámgrafikus minőségében a széles közönségnek szóló, igényes művészet megvalósítására törekszik.

Az ószövetségi történetek népvándorlásról, szülőgyerek kapcsolatról, bűnről és erőszakról, összetartozásról és szeretetről szólnak, valamint a keresésről – és ezek máig érvényes történetek, amelyekkel azonosulhat az olvasó. De hogyan lehet ábrázolni

az Igét, a Logoszt? A képi ábrázolással akaratlanul is veszítünk a szó jelentésmezejéből, értelmezési hagyományából, irodalmi, történeti referenciáiból – teológiai kontextusát nem is említve. Ábrázolható-e a szó? Testet ölthet-e az Ige a könyv lapjain? Nem kevesebb a téje Serge Bloch illusztrációinak a *Jézus. A testté lett Ige története* című könyvben, amely az *Ősi történetek* folytatása. (Serge Bloch – Frédéric Boyer: *Jézus. A testté lett Ige története*, ford., Pacskovszky Zsolt, Scolar, 2023.)

A négy evangélium történeteit tizenkét fejezetben idézik meg Frédéric Boyer tömör, költői mondatai és Serge Bloch helyenként Jean-Jacques Sempét vagy R. O. Blehmant idéző vonalas és tusrajzai, olykor szürreális kollázsai. Minden fejezet egy idézettel kezdődik, amely kijelöli, melyik evangélium szövegén alapul az adott fejezet, illetve egy Olvasnivaló című résszel ér véget, amely értelmezési keretet kínál a kép-szöveg egységében megjelentett témáknak.

A bevezető hangsúlyozza, hogy nem az evangéliumok újramesélése, vagy Jézus élettörténetének megírása volt a szerzők célja, hanem „egy várva várt alak testet öltése”. Ahogy lapról lapra haladunk a könyvben, úgy bontakozik ki előttünk egy hétköznapi ember: kezdetben arctalan, pár vonással felvázolt figura (76. o.), amelyre fokozatosan egyre több attribútum kerül a művészettörténeti hagyomány ismert Jézus-ábrázolásaiából (148., 199. o., 242. o.). Végül kirajzolódik egy átlagos arc, amellyel bárki azonosulhat (262. o.).

Bloch erről így nyilatkozik: „Nem akartam egy sematikus Jézust, szakállast hosszú ruhájában. Rajzolhatnánk farmerban és sapkában is, valószínűleg ma is ilyen lenne... A miénk eleinte névtelen, majd egyre jobban beazonosítható, ahogy kialakul előttünk a személyisége.”⁵

A „mindenki számára hozzáférhető” Biblia fókuszában a közösségi élet áll. Ezért kap a Messiás születését bemutató fejezetben kiemelt hangsúlyt

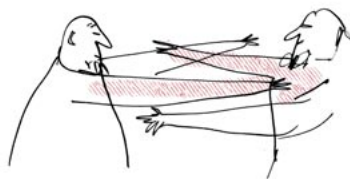
3 Megan Williams: *How I Got Here: Illustrator Serge Bloch*, in: Creative Review, 28/10/2020

4 Peggy Roalf: *Serge Bloch: The Q&A*, in: Design Arts Daily 25/11/ 2013

5 Sabine Audrière: « Jézus, l'histoire d'une parole », de Serge Bloch et Frédéric Boyer: *dessiner le Verbe*, in: La croix, 14/10/2020



Valami erő ellenáll bennünk. A kezdetektől próbálunk nevet találni rá: sátán, ördög, vádló, megosztó. Szeretnénk valamiféleképpen megjelölni, mi nem engedi, hogy egyé legyünk önmagunkkal és másokkal. (78. o.)



Mind megértik, hogy a hír azt jelenti, átalakul, mássá válik az ember. (268. o.)

a nép várakozása, Jézus pusztai vándorlásakor az ember küzdelme a gonosszal és a szabadság keresése (78–79. o.). A tanítások és a csodák központi kérdése: hogyan követik Jézust a tömegek, és hogyan fogadják el a barátai. „Jézus már nem éri be azzal, hogy az emberek betartsák a törvényt, vagy hogy egyes régi dolgok gyökeresen megváltozzanak, mindenekelőtt arra kell készen állni, hogy új dolgokat éljünk meg együtt, közösen.” (196–197. o.) – olvasható *A közös élet* című részben. A fejezet az emberiség erényéből vezet le Isten országát, amelyet „akkor hívunk elő magunkból, amikor befogadjuk mások, ismeretlenek, idegenek életét, és elismerjük ember voltukat”.

A szenvedéstörténet igen rövid, hamar átlapozhatunk a pászkavacsorától a keresztre feszítésig tartó szakaszon, a feltámadás barátok (tanítványok), a sírt üresen találó asszonyok és az idegent befogadók reménységeként jelenik meg. Az idegen befogadása, a másik ember elfogadása többszörösen is hangsúlyos ebben az újszövetségi adaptációban: „Mind

megértik, hogy a hit azt jelenti, átalakul, mássá válik az ember. És meglátja a másik ember arcán, minden idegen létében az Úr közelségét.” (268–269. o.) Nem nehéz tehát az újraírt és illusztrált Bibliában felismernünk a európai bevándorlás és a multikulturális társadalom aktuális kihívásaira adott választ. A zárófejezet a Jelenések könyvére épül János evangéliumából. A világegések, háborúk és egyéb gyötrelmek felvillantása végén az utolsó kép a reményé: „Szólongatjuk a sötétben. És a hang felel: Igen, hamarosan eljövök.” (291. o.)

A várakozás témája vezet be és zárja a könyvet: mint kezdet és vég. Ugyanez a keretes szerkezet szerepel Serge Bloch David Calival közösen jegyzett *Moi, j'attends* című könyvében (Sarbacane, 2005), amelyet Bloch pályája fordulópontjaként értékelnek.⁶

6 Nagy Gabriella Ágnes: *Radikális sorsfordulat az élettörténetben. Serge Bloch - Davide Cali: Moi, j'attends / I Can't Wait / Alig várom*, in: prae.hu 22/10/2019.



Jézus az életet adó kenyeret nyújtja oda nekik, s az élet vérével, borral kínálja őket. (226. o.)



Azzal, hogy megosztja velük a kenyeret és a bort, létrejön az egység. Létrejött a találkozás. A pillanat, amikor mindent odaadhatunk, és mindent elveszíthetünk. (226. o.)



Jézus jó darabig a pusztában maradt, a vadállatok és az angyalok között. (91. o.)



A csendben a kezdek lgéjét hallgatja, a szeretet lgéjét, mely a teremtést övezi körülöttünk. (91. o.)



Most már kezdődhet a kaland. (91. o.)

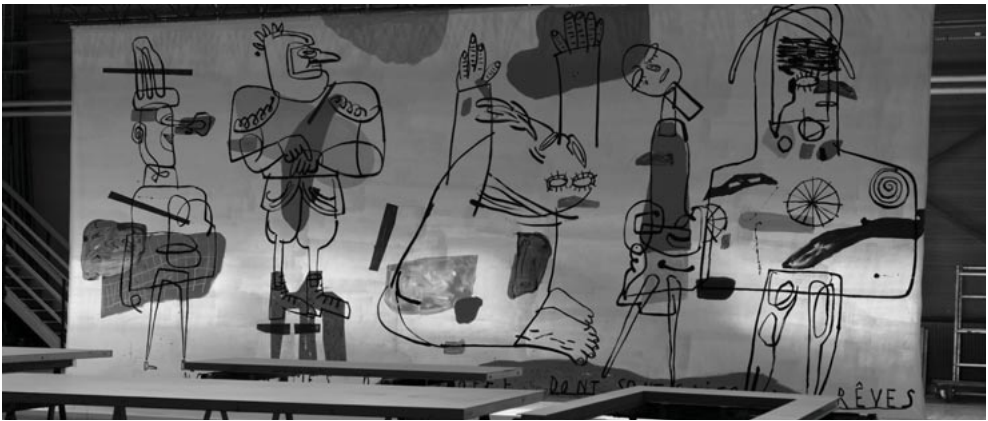
A könyvből három és fél perces animációs film is készült Claire Sichez rendezésében, 2013-ban. Egy férfi életét követjük nyomon benne a kisgyermekkortól egészen az aggyastyán korig. A vers tipikus gyermeki kívánsággal indul: „Alig várom, hogy nagy legyek,” és a távozó öregember képével zárul: „alig várom az új kezdetet.” Bloch illusztrációjában egy vörös fonal kapcsolja össze a jeleneteket, és minden kép-szöveg egységben (és

az animáció jeleneteiben) újabb és újabb formát ölt; hol bajusz, hol köldökzsinór, stb. Poilivalens jelentéssel rendelkező vizuális elem: sorsfonálként, életfonálként narratív kapocs, a jelenetekben pedig képalkotó elem.

A testté lett lge ábrázolásában is ezt a módszert követi Bloch, csak itt nem egy vörös fonál, hanem egy vörös folt indítja el a vizuális narrációt; vörös színű pacák, apróbb vonások, erőteljesebb vonalak,

kollázsrészeket váltják egymást a rajzokon. A vörös folt írásképet imitál (20. o.), szavakat, gondolatokat jelöl (146. o.), hol a remény napkorongja (30. o.), hol áldozati bor (226. o.) és megszentelt ostya (228. o.), ott van a falevélben (244. o.) és a madarakon (193. o.), a tömegben (135. o.) és az alakok árnyékaként (203. o.), míg végül egy várakozó szempárban ölt testet. (291. o.). A vörös folt metamorfózisában az Ige útját követhetjük nyomon, amely a Messiás utáni várakozástól a második eljövétel iránti várakozásig tart.

„Az evangélium az az Ige, amely elmondja, amit vakon vártunk, és amit már nem reméltünk. És ez az Ige, amit elmondunk másoknak” – nyilatkozta a szerző, Frédéric Boyer.⁷ Serge Bloch rajzain a vörös folt folyamatos átalakulása – a vörös fonálhoz hasonlóan – képkötő elem és narratív képi szervezőerő is, ugyanakkor az Ige titkát jeleníti meg, ami hol eltűnik, hol felbukkan a könyv lapjain, de minden élethelyzetben és történelmi korban ott van az emberek között, felekezettől, származástól és nemzetiségtől függetlenül.



Serge Bloch kiállítása 2021-ben, a villeurbanne-i Théâtre National Populaire-ben



7 Philippe-Emmanuel Krautter: *Jésus. L'histoire d'une Parole*, in: Monde de la Bible, 7/12/2020



Gabriel Pacheco-portré



Workshop illusztrátoroknak, Budapest (Gabriel Pacheco, Klemán Ágnes és Nagy Rita tolmács)



El grillo maqueta, 2023. Mexikó

Both Gabi

GABRIEL PACHECO: A VILÁG LÁTHATÓ ÉS NEM LÁTHATÓ RÉSZLETEKBŐL ÁLL

A világ egyik legjobb illusztrátora, a mexikói születésű, Olaszországban élő Gabriel Pacheco nemrégiben a Deák17 Galériában tartott workshopot profi képalkotóknak a silent bookról, a szünetben pedig még egy rövid interjúra is vállalkozott. Magyarországon egyelőre sajnos még kevésbé terjedt el a silent book (képkönyv szinte betűk nélkül – a szerk.), mert a legtöbbször úgy gondolja, hogy csak sok-sok szöveggel lehet fenntartani a gyerekek figyelmét. Pedig a képek is ugyanúgy mesélnek, ráadásul a trend ennek épp az ellenkezőjét mutatja: már jó tíz éve egyre több silent book jelenik meg világszerte. Nem is kizárólag gyerekek hódolnak a műfajban született kiváló köteteknek, hanem sok felnőtt is szívesen olvas képtörténeteket.

Pacheco egyedi képkifejezési módja annak is köszönhető, hogy speciális technikát használ, az érzelmek plaszticitása pedig a szavak nyomán keletkezett mozdulatokban és az azokból született képekben mutatkozik meg. Az általa elmesélt történetek szavakat hívnak elő a nézőkből, és erős érzelmeket váltanak ki.

Minden szónál többet mond egyetlen kép, ha van mögötte elég gondolat

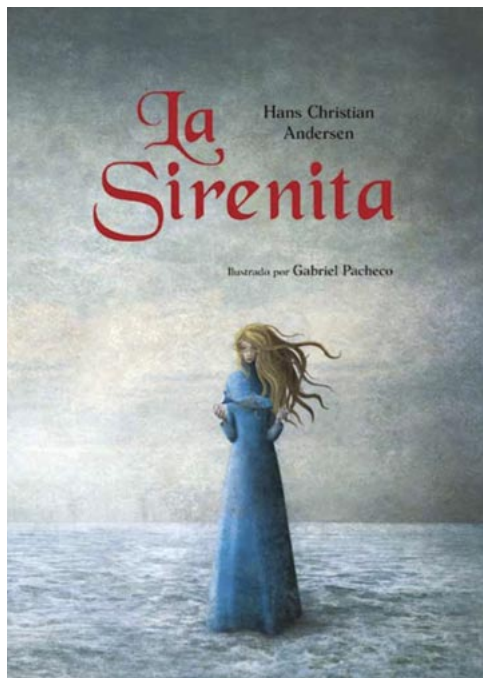
Pacheco lassan húsz éve tart workshopokat a világ minden táján, és mind az esztétikai, mind pedig a kreatív szempontokat megmutatja a résztvevőknek. A budapesti workshopon sok szó esett a metaforikus gondolkodásról, arról, hogy belőle először mindig a szavak hívják elő a képet. A résztvevőket is arra biztatta, hogy szavakkal fogalmazzák meg magukban a képet, mielőtt rajzolni kezdenek, és elég csupán egyetlen foltot ejteniük a papíron, hogy aztán elinduljon belőle valami, mert minden folt

maga a lehetőség, tette hozzá. A képzés célja az volt, hogy az alkotás folyamatában egy olyan struktúrát kapjanak a résztvevők, ami elvezeti őket ahhoz, hogy megalkothassanak egy silent bookot. „Arra gondoljatok, hogy amikor a fa növekszik, milyen sok irányba terjeszkedik, egyrészt a fény felé törekszik, másrészt a gyökereit növeszti, és a mélységeket keresi” – avatta be az illusztrátorokat abba a fajta gondolkodásba, ami neki sokszor segített, hogy a kezdeti káoszából struktúrát építsen a rajzaival. Egy esztétikai narrációban, egy könyvben az elemeknek az ellenpontosorban való használata nagyon szép feszültséget hoz. (Ez az oximoron jól megmutatkozik például Pacheco Pinokkió-könyvében is, hiszen Pinokkió táncol, ám fából van, nem ruganyos, ezt a dramatikai feszültséget jelenítette meg kötetében az illusztrátor.) Amikor olvas egy szép mondatot, rengeteg kép jelenik meg a fejében, az illusztrátoroknak pedig a következő tanácsot adta: „A ti képeteknek is rengeteg szót kell felidéznie a nézőkben”. Arról is beszélt a workshopon, hogy a kortárs képalkotók új megjelenési formákat találnak ki, hogy kitágítsák a világot, így új fogalmakat, emberi érzéseket mutathatnak be a silent bookban. „A mondat úgyis felfogható, mint egy fogalmi előrevetítés, ebből jutunk el a képalkotásig, de egyetlen képpel nem lehet mindent elmesélni” – mesélt a módszeréről Gabriel Pacheco. Arról is beszélt még, hogy mi a narráció szerepe, mit jelent a képsor, hogyan jelenik meg az idő fogalma a történetben. „A kép megalkotása egyfajta felszín, aminek van mélysége, és minden gondolat, amit nem jelenített meg az alkotó, ott van lent a mélységekben.” A silent book tulajdonképpen mindig előrevetít, miközben a múltba is visszarepít, egyetlen képben olykor mindhárom idősíki megjelenik. „Nyolcéves korunkig sokféle készséget fejlesztünk ki, az iskolában azonban a szavak veszik át a hatalmat,



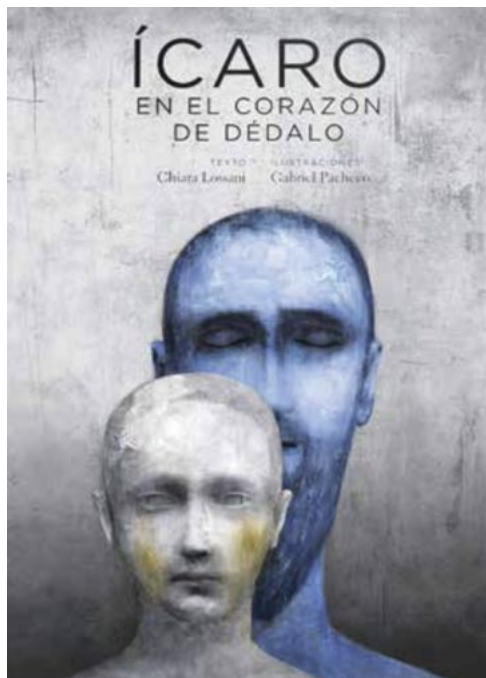
Pinocchio (Pinocho), 2015. Nostra ediciones, Mexikó





La Sirenita (A kis hableány), 2009. Aga World, Dél-Korea





Ícaro (Icaros), 2016. ARKA edizione, Olaszország



az iskola lekaszabolja a képzeletünket, onnantól kezdve annyira lesz tág a világunk, ahány szót ismerünk. De a világ látható és nem látható részekből áll. Amikor azt kérem, hogy rajzoljatok egy fát, az két másodperc alatt elkészül. De ha arra kérek benneteket, hogy illusztráljatok egy elfeledett emléket, egy felhő vagy egy árnyék elfeledett képét, akkor hogyan állnátok neki?” – tette fel az inspiráló kérdést a workshop hallgatóinak.

Mi is feltettünk Gabriel Pachecónak néhány kérdést Gimesi Dórával, a Budapest Bábszínház dramaturgjával a rövid szünetben.

– *Milyen környezet vette körül gyerekkorában?*

– Úgy nőttem föl Mexikóban, mint bármelyik másik gyerek. Nem olvastam, nem rajzoltam, összekoszoltam magamat, amikor az utcán bandáztam a többiekkel. Iskola után egész délután az utcán és az udvaron játszottunk.

– *A képei mégis azt mutatják, hogy nagyon erős lehetett a képzeletvilága.*

– Mexikóban lapos tetős házak vannak, és föl lehet mászni a tetőkre. Én sokszor felmásztam, és olyankor elmerültem a saját világomban, mert más volt a perspektíva. Amúgy pedig tényleg nem volt semmi különlegesség a gyerekkoromban.

– *Lehet, hogy a háztetőkön való magányos ücsörgés közben kötötte össze magát az éggel és a földdel?*

– Igen, valószínűleg így történt. Szép, jóérezű magány volt ez, nem szenvedő, hanem inkább szemlélődő.

Itt született meg bennem először egy történet. Mexikóban a víztartályok a magasban futnak, horizontálisan és vízszintesen. Fölmásztam egy ilyen víztartályra, és úgy ültem rá, mintha lovagolnék, de a cső túl vastag volt egy lóhoz képest, ezért inkább rinocéroszt képzeltem bele. (Itt megmutatta a karján lévő tetoválást, amelyben megörökítette ezt a képzeletbeli rinocéroszt.) Ez a hely egy kicsit távolabb volt az iskolától, a szüleimtől és barátaimtól, itt úgy játszottam, ahogy gondoltam. Le is rajzoltam ezt a képzeletbeli lényt, ami Albrecht Dürer állatábrázolásaira hasonlított. Ezt úgy csináltam, hogy soha nem láttam előtte még csak hasonlót sem.

– *Lehet, hogy épp ezek az álmodozások vezették később az illusztrációhoz. Egyébként tudta, hogy mi akar lenni gyerekkorában?*

– Sosem gondoltam, hogy művész akarok lenni. Inkább táncosnak készültem és űrhajómérnöknek. De ezekre nem volt lehetőség Mexikóban, ezért a filmművészeti főiskolára jelentkeztem, viszont lekéstem a beiratkozásról, és nem térhettem haza anélkül, hogy ne jártam volna valamilyen iskolába, ezért a színházi szakirányt választottam, és díszlettervezést tanultam.

– *Hogyan született ebből mégis az illusztrátori pálya?*

– 28 éves koromig nem nagyon olvastam, de amikor elkezdtem színházakban dolgozni díszlettervezőként, akkor találkoztam olyan szövegekkel, amelyek nagyon erősen inspiráltak. Az illusztrációban pedig nagy szerepe volt az egyik lánytestvéremnek, aki grafikusként dolgozott, neki segítettem asszisztensként a háttérmunkában, színeztem például a munkáit. Aztán egy nap megkérdezte tőlem, hogy volna-e kedvem egyedül illusztrálni egy történetet. Poénból, a hecc kedvéért azt mondtam, igen. Aztán még egy történetet illusztráltam, majd elkezdtem különböző illusztrációs pályázatokra jelentkezni. A szenvedélyemmé vált a képalkotás. Nagyon szeretek workshopokat és kurzusokat tartani. De az egész a véletlen műve volt.

– *Hisz-e még a véletlenben?*

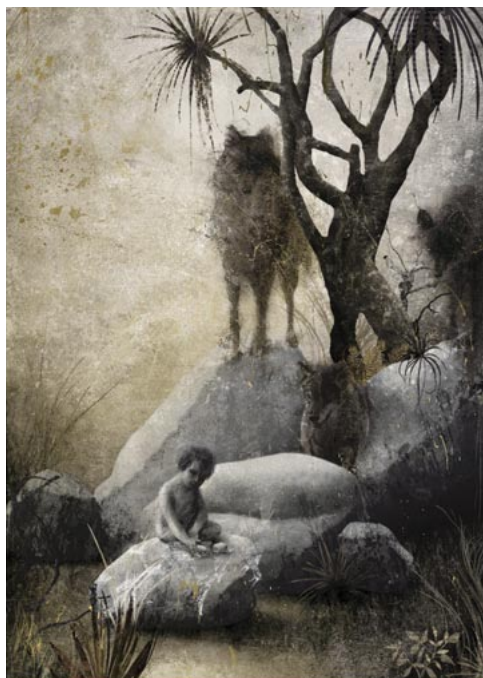
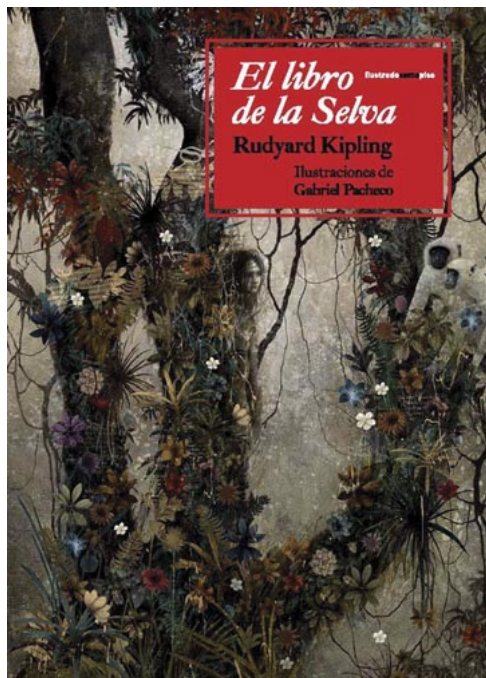
– Igen és nem. De most tényleg úgy tűnik innen visszaneézve, hogy ez olyan, mint egy eleve elrendelt dolog.

– *Mit ad önnek Olaszország, és miért nem Mexikóban él?*

Az alkotói erőimet otthon nem tudtam kamatoztatni, sajnos nem volt hozzá tér. Először Spanyolországba akartam menni, végül Olaszországban találtam meg azt a közeget, ami befogadott. Jól lehet ott enni és lenni. Van egyfajta szeretet az anyag és a régiségek iránt Olaszországban, szeretek ott élni.

– *Azoknak a könyveinek, amelyek egy meglévő történetet vagy egy régóta ismert archetipikus történetet mesélnek el, mint például az Ikarosz, vajon más szemlélettel kezd hozzá, mint amikor egy teljesen új világot épít föl?*

– Vakon megbízom a vágyaimban és a képzeletemben. Először van egy társadalmi kötelék a kép és a fogalom között, ha a Pinokkióra gondolunk, rögtön a szemünk előtt látjuk, hogy mit társítunk hozzá. Ha nagyon mélyen elemzem a szöveget,



El libro de la Selva (A dzsungel könyve), 2012. Editorial Sexto Piso, Spanyolország

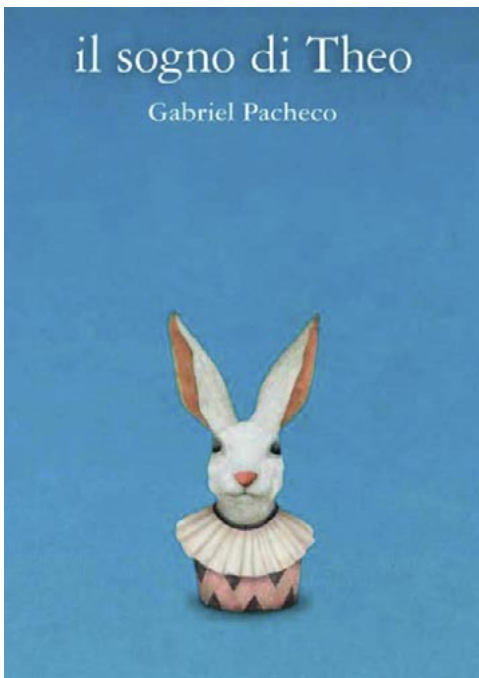




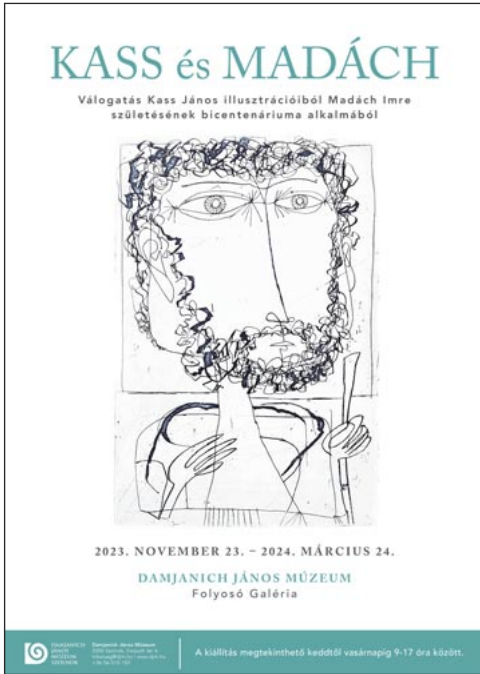
az segít, hogy vizualizáljam az egészet képekben, de forma nélkül. Addig dolgozik az ember, amíg megtanulja azt, amit nem tud látni. Így hirtelen jövök rá, és addig dolgozom rajta, amíg rá nem találok arra, aminek addig a létezéséről sem tudtam. Ez egy másik szintje annak, hogy megértsük az emlékeinket.

És ez az a képesség, hogy próbáljunk meg elszakadni a magunkban hordozott emlékképeinktől. Ami lehetővé teszi számunkra azt, mintha először látnánk valamit. Ilyen a klasszikus szövegekhez való hozzáállásom.

(Megjelent: *Könyves Magazin*, 2023. december 15.)



Il sogno di Theo, 2023. Logos edizione, Olaszország



A Kass és Madách-kiállítás plakátja



Kass János illusztrációja: Madách Imre: Az ember tragédiája / Prága



Képiró Ágnes

KASS JÁNOS MADÁCH-MŰVEKHEZ KÉSZÍTETT ILLUSZTRÁCIÓI ÉS EZEKHEZ KAPCSOLÓDÓ MUNKÁSSÁGA

Madách Imre születésének bicentenáriuma alkalmából 2023-ban számos rendezvény, kiállítás született, köztük néhány Kass János Madách-illusztrációira fókuszált¹, így a Damjanich János Múzeumban november 23-án nyílt, és egészen 2024. március 24-ig megtekinthető *Kass és Madách* című kiállítás is. A szolnoki kiállítóhely Folyosó Galériájában Kass János azon illusztrációiból válogatott anyag került megrendezésre, melyek Madách *Az ember tragédiája* és a *Mózes* című, 1966-ban megjelent drámáihoz készültek.² Az eredeti nyomatok mellett bemutatásra kerültek az illusztrált kötetek és a *Dilemma* című animációs film, melynek forgatókönyvét Kass János Madách *Tragédiája* nyomán írta.

„A Tragédia nyersanyag, melyben minden kor emberének a tragédiája visszatükröződhet.”³

Kass János Madách Imre fő művéhez, *Az ember tragédiájához* készített első, tizenöt elemből álló grafikai sorozata a Művelődésügyi Minisztérium 1964-ben kiírt pályázatára készült, melyet a Petőfi Irodalmi Múzeum kezdeményezett. A pályázók körét alkották a magyar könyvkiadás és könyvillusztráció aranykorának számító 1960-as évek olyan kiváló grafikusai, mint Hincz Gyula, aki Kass János mestere

volt a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, illetve Kondor Béla és Bálint Endre is.⁴ Kasst a madáchi mű vizuális interpretálása és mély filozófiai üzenete már évekkal a pályázat kiírása előtt foglalkoztatta, erről tanúskodik az *Első vázlat az Úrhoz* című, 1960-ban készült tusrája. Az 1966-os sorozat megjelenését követően, 1971 és 1993 között három magyar és négy idegen nyelvre lefordított *Tragédia*-kiadást illusztrált Kass János.⁵

A képzőművészek számára a madáchi fő mű illusztrálása minden érében – a drámai költemény 1862-es első megjelenésétől napjainkig – kihívást jelent. Kevesen tudják *Az ember tragédiája* bonyolult filozófiai mondanivalóját és saját képi-gondolati világukat tökéletesen egyeztetni, másrészt a *Tragédia* illusztrálása abban az esetben lehet sikeres vállalkozás, ha az illusztrátor mindenkori jelenével és szellemiségével mély szellemi interakcióba kerül, ugyanakkor szövegreferenciáját a lehető legkevesebb színvonalassággal képes közvetíteni az alkotó. *Az ember tragédiája* első illusztrációsorozatát Zichy Mihály készítette 1886-ban, amely minden későbbi illusztrátor számára mértékadó előképül szolgált. Zichy technikai tökélytel megalkotott ritka eleganciájú, virtuóz sorozata egyaránt hordozza magában

1 *Madách 200 – Kass János két Tragédia-sorozata*. Szegedi Akadémiai Bizottság Székháza, Szeged, 2023. szeptember 4–10. és *Az álom vége? Klímaváltozás Az ember tragédiájában és ma*. Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2023. november 23. – 2025. január 11.

2 Az 1966-os év különösen fontos volt Kass János könyvillusztrátori munkásságában, két Madách-mű is megjelent az illusztrációi kíséretében: a *Mózes a Magvetőnél látott napvilágot*, *Az ember tragédiája* a Magyar Helikon gondozásában jelent meg.

3 Triptichon. Illusztrációk Madách Imre *Az ember tragédiája*, Bartók Béla *Kékszakállú herceg vára*, Kodály Zoltán *Psalmus Hungaricus* című művéhez. Szeged, Mozaik Kiadó, 2005. 6.

4 Bálint Endre illusztrációi 1972-ben láttak napvilágot a Szépirodalmi Kiadó gondozásában kiadott *Tragédia*-kötetben.

5 1971-ben a Szépirodalmi Kiadó, 1975-ben a Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1980-ban a Magyar Helikon, 1977-ben a Corvina Kiadó németül, 1978-ban spanyolul és franciául adta ki, 1993-ban pedig angol nyelvű kiadás jelent meg.



Kass János illusztrációja: Madách Imre: *Az ember tragédiája* / Párizs

a romantika és a klasszicizmus jegyeit. Illusztrációi Ádámra helyezik a hangsúlyt, akit daliás hősként jelenít meg. Mai ismereteink szerint a 20. század első felének legkvalitásosabb *Tragédia*-illusztrátorai két expresszív fametsző, Bartoniek Anna és Buday György voltak, akiknek az 1930-as évek közepén készített illusztrációsorozatai távol állnak Zichy heroista szemléletétől. Míg Bartoniek metszetein a környezetet ritkán vagy jelzésszerűen ábrázolta, és az egyének lelkiállapotára helyezte a hangsúlyt, Buday a történelem sodrásában elveszett emberek sorsára fókuszált.

Az említett alkotók munkái közül Kass János bizonyára alaposan ismerte Zichy Mihály munkásságát, valamint vélhetően Buday *Tragédia*-illusztrációit – formailag-szemléletileg egyaránt hathatott rá mindkét alkotó. Illusztrációiban Kass János is Ádámra helyezte

a hangsúlyt csakúgy, mint az 1880-as években Zichy, ám az ő Ádámja már nem daliás hős. Inkább része, mint ura annak a mindenségnek, amelybe ki lett vetve, hogy meghódítsa azt. Ez az embertípus – töprengve kutatva a lét törvényeit – tudja a helyét és viseli a sorsát a világban, ugyanakkor Kass illusztrációinak Ádámja csak néhány képen áll a kompozíció közepén, mindössze azokon, melyeken leginkább érezhető Zichy távoli visszhangja.⁶

Kass illusztrációin fellelhetőek saját korának attribútumai, ám nemcsak saját jelenét mutatta meg *Tragédia*-illusztrációiban, hanem képzőművészetünk történetében először kísérelte meg madáchi módon ábrázolni *Az ember tragédiáját*. Mivel a Madách sorai által közölt látványelemek nem konkretizáltak, Kass János sem törekedett a természeti látvány teljes értékű közvetítésére, bár

6 Keresztury Dezső: Új látomás a tragédiáról. Premier, 2002/3. 24.



Kass János illusztrációja: Madách Imre: *Az ember tragédiája / Az Űr*

figurális kompozícióinak valamennyi látványeleme értelmezhető, megfejthető. Többértelműséget is felfedezhetünk egy-egy illusztrációban. Több grafikai lapon alaktorzítás és kép a képben komponálás figyelhető meg. Szögletes, éles vonalai drámai ellentétben fogják körül a jellegzetesen kasszi, nyújtott emberi alakokat, melyeket a korszakot jellemző tárgyakkal veszi körül, de stílusához hűen ezeket egyszerűsíti, stilizálja.

A Kass által illusztrált *Tragédia*-kiadások csak a szűken vett illusztrációt közölték, ám a nagyméretű elemekből álló sorozat rézlemezein láthatóak a keretek is, amelyekre az alkotó kis vázlatokat készítette: az adott illusztráció részleteit vagy más színek figuráit ismételte, illetve előlegezte meg, valamint más Kass-művekből ismert szimbólumokat rajzolt a peremekre. A keretekre készült spontán karcolások

bemutadják az alkotás folyamatát, az annak során keletkezett művészi gondolatokat, de arról is tanúszkodnak, miként kereste Kass egy-egy alak legkifejezőbb mozdulatait, milyen asszociációkat ébresztett benne egy-egy madáchi sor vagy egy újsághír, egy rádióban hallott mondat a saját korából. Kass Jánost korabeli megnyilatkozásainak és később keletkezett memoárjainak, valamint pályatársai visszaemlékezésének tanúsága szerint az elszemélytelenedés problematikája az 1960-as évektől kezdve foglalkoztatta, s ez az aggódoó attitűd grafikai munkásságában is nyomon követhető, különösen *Az ember tragédiája* modern felfogású színábrázolásában (XII. *A Falanszter*, XIII. *Az Űr*).

Bár *Az ember tragédiájához* készített rézkarcok egyértelműen mutatják a mély gondolati találkozást Madách művével, Kass nem tekintette befejezettnek

a feladatot.⁷ Madáchi gondolatok munkálkodtak benne a hetvenes évek elején a mintegy hatvan elemből álló poliszტიrol, kirakati bábukra emlékeztető *Fejek*-sorozat elkészítésénél, melyet először Budapesten nem engedélyeztek bemutatásra, így a széria Szombathelyen debütált 1972-ben. A *Tragédia*-illusztrációk és a *Fejek* inspirálták 1980–1981-ben a világ első teljesen digitalizált animációja, a *Dilemma* forgatókönyvének és rajzainak elkészítésére is, melyet a magyar származású, akkor már Londonban élő, világhírnévre szert tett John Halasszal készített.⁸

A tizenegy perc hosszúságú kísérleti animáció az emberiség történetét tömören, az ember önmaga ellen folytatott harcán, a lét–nemlét dilemmáján keresztül mutatja be. A film első öt perce foglalkozik csupán a történelmi múlttal, az animáció második felében a 20. század tudományos vívmányai, vagyis az alkotó korának jelenségei kapnak hangsúlyt. Az atomfizika, a mechanika és az űrkutatás eredményeit a gépek testesítik meg, melyek az ember által teremtődtek, de teremtőik válhatnak áldozatukká. A tömegembert is szimbolizáló Kass-fej válik a *Dilemma* történetének főszereplőjévé a modernizáció és a jövő képsoraiban, mintegy szembeállítva a sematizált, modern kori tömeggyártási terméknek is megfeleltethető Kass-fejet a múlt különböző kultúráinak egyéniesítettebb fejbrázolásával.⁹

„Rajzain drámai erővel teremtődik újjá Madách műve”¹⁰

1966-ban Kass János *Az ember tragédiáján* kívül Madách egy másik jelentős művét, a *Mózes*t is illusztrálta, mely a Magvető Kiadó gondozásában jelent meg. A Keresztury Dezső által átigazított

eposzhoz tizennégy egész oldalas illusztrációt, továbbá egy kisebb méretű záróképet és a címlap betűi közé, valamint a szennylapra elhelyezett rajzokat készített. Egy évvel később, 1967-ben ugyancsak a Magvető Kiadónál jelent meg egy reprezentatív, nagyméretű kiadvány, egy „maxikönyv”, melyben csak néhány, a képekhez illeszkedő sort olvashatunk Madách művéből. A két kiadvány nemcsak szövegében, de illusztrációs anyagában is különbözik egymástól. Csak az 1967-es művészi igényű kiadás közli csonkítatlanul Kass János illusztrációit, valamint árnyalatgazdagabb, a vonalhálók finomabb részleteit is láttatják.¹¹ Mindkét kötetben a karcolt rézlemezeken magasnyomásos eljárással lettek nyomtatva, melynek következtében a mélyfekete színek uralják a képmezőket. Ugyanakkor Kass a lemezeket hagyományos mélynyomásos eljárással is lenyomtatta, sőt a későbbiekben újabb rézkarc-akvatinta lapokat készített a *Mózes*hez, döntően portrékat – erősen hangsúlyozva a dráma szereplőinek karaktereit.

A Madách Imre *Mózes*éhez készített szuggesztív, drámai erejű rézkarcok létrejöttéről maga az alkotó, Kass János így nyilatkozott: *„Amikor a Mózes*t illusztráltam, minden energiámmal arra koncentráltam, hogy megközelítsem a dráma lényegét, ezért nemcsak illusztrációt csináltam, hanem márványból faragtam egy *Mózes*-fejet is. Rendszerint a szöveg bennem fölgyújt egy lámpát: mint amikor egy szélesvásznú film elkezd mozogni, egy képet látok magam előtt. Ez nem egy színes, szélesvásznú film volt, hanem fekete-fehér, mint a törvény maga. A magam eszközeivel, kontrasztokkal és fekete-fehérekkel, a vésésnek az eredetiségével és a gyönyörűségével próbáltam felfejteni azt a drámai

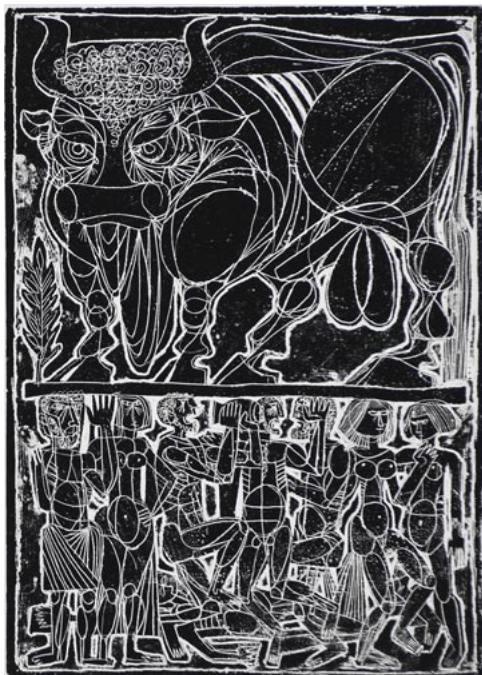
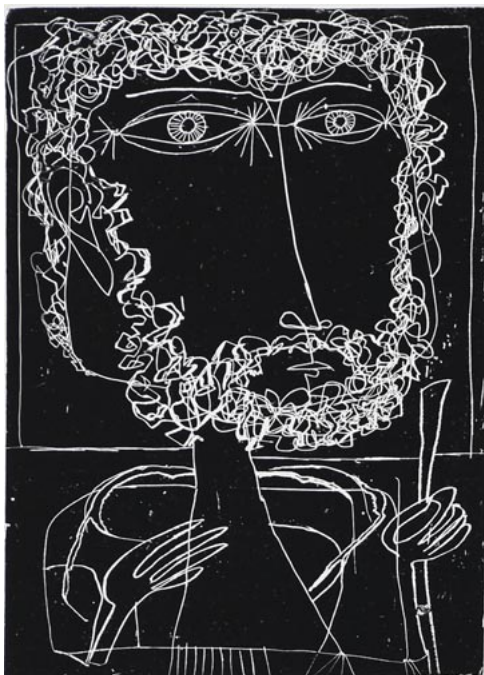
7 A madáchi fő mű Kass pályájának további történései és gondolkodására nagy hatást tett. A meghatározó találkozás egyéb illusztrátori munkájában is megjelent, így az egyik korai példánál, Cseres Tibor *Fekete rózsza* című művének a tömegtársadalmat, az arctalan tömeget szimbolizáló, sűrű vonalhálóból szövött, egy-egy női főalak mögött megjelenő embersoport-ábrázolásánál. A *Fekete rózsza*hoz készült grafikákon is megjelenik Kass jellegzetes, számos egyéb alkotásában visszatérő motívuma, a rózsza, és a sajátos, mandulaszemű, vékony, egyenes orrú és kis ajakbrázolású, bizánci ikonográfiai típusra emlékeztető, redukált fejforma.

8 Kass János – Halász János: *Dilemma*. Animációs film. 1981. 11 perc.

9 Máté Zsuzsanna: *Dialógus a művészről és művészetéről – Kass János születésének 90. évfordulóján*. In: *Az aestheticum vizsgálatának célja tehát az értékadó jelentés felkutatása. Magyar esztétikatörténeti tanulmányok*. Szerk. uő. Kolozsvár–Szeged, Pro Philosophia Kiadó és Pro Philosophia Szegedi Alapítvány, 2019. 164.

10 [h. gy.]: Kass János illusztrációi Madách *Mózes*éhez. In: *Magyar Nemzet*. 1966. december 25. 15.

11 Varga Emőke: *Kalitka és korona*. Kass János illusztrációi. L'Harmattan, Budapest, 2007. 107.



Kass János illusztrációi Madách Imre: Mózes című művéhez





Kass János bélyegteve Madách Imre évfordulójához

*magot, ami szorítja a férfi és a nő szívét, ugyanakkor ábrázolja azt a környezetet, azt a társadalmat, amiről Madách beszél.*¹²

Madách helye Kass filatéliai munkásságában¹³

A bélyegtervezőként is jelentős életművet hátrahagyott Kass János filatéliai megbízásokat is kapott Madách- és *Tragédia*-emlékévekhez kötődően. 1973-ban, Madách Imre születésének 150. évfordulója alkalmából Madáchot ábrázoló portrébélyegget¹⁴ és *Tragédia*-illusztrációkat tartalmazó díjgyeges levelezőlap-sorozatot tervezett Haiman György tipográfussal. A díjgyegyként szolgáló, Kass által tervezett Madách-portrébélyegekhez a *Tragédia* egyszerűsített, vonalas illusztrációi kerültek. Tizenöt levelezőlap jelent meg, és az egyes színekből vett jelenetek grafikáihoz rövid idézetek társulnak. Bár több motívum visszaköszön az eredetileg könyvillusztrációhoz készült grafikai sorozatból, a díjgyeges levelezőlapok képei újszerű, tömör megfogalmazásuk miatt önálló grafikai sorozatként értelmezhetőek. A hordozó határt szabott a motívumok gazdagságának: ezek az – eredeti *Tragédia*-illusztrációkhoz képest – kevésbé vonalas rajzok tűntek a legalkalmasabbnak megjelenni azon a nem túl jó minőségű papíron, amelyből a levelezőlap készült. Ez volt az első eset, hogy a Magyar Posta díjgyeges levelezőlapot adott ki.¹⁵

2010. május 3-án, *Az ember tragédiája* születésének 150. évfordulójára emlékezve neves illusztrátorok munkáit ábrázoló kisívet¹⁶ bocsátott ki a Magyar

Posta. A Nagy Péter által tervezett bélyegkompozícióban Kass János rézkarca sorrendben a negyedik bélyegkép, amely a XI. színhez készült 1966-ban megjelent illusztrációsorozatból tartalmaz egy részletet. Az eredetileg fekete-fehér színvilágú kép itt több színt is kapott bélyegtervezője jóvoltából, aki színben és formában is összehangolta a kisív négy, eredetileg különböző stílusban és technikával készült grafikáját. A kisív keretének bal oldalán látható ábra szintén egy Kass-mű részlete: a XIV. színhez készült illusztráció kék, zöld és sárga átszínezésben.

A mintegy 400 könyvet illusztrált, illetve az alkalmazott grafika egyéb területein is kimagaslót létrehozott Kass János tevékenysége révén számos hazai alkotóhoz és alkotáshoz kapcsolódott, mégis a madáchi életmű, *Az ember tragédiája* hívta elő nála azt az alkotói folyamatot, mely az 1970-es évek konceptuális művészetével is érintkezésbe hozta, valamint a társművészet, az animáció területén is maradandót teremtett. Madáchcsal való találkozása folyamán saját korát idézte meg, modern ábrázolásmóddal interpretálva a madáchi ontológiát, egyúttal disszeminálva is a drámaíró: illusztrációin és bélyegein keresztül emberek milliói érintkeztek a drámai költeménnyel és alkotójával.

(*Kass és Madách – Válogatás Kass János illusztrációiból Madách Imre születésének bicentenáriuma alkalmából.* Szolnok, Damjanich János Múzeum, Folyosó Galéria, 2023. november 23. – 2024. március 24-ig tekinthető meg a kiállítás.)

12 A nyilatkozat 1976. február 6-án 10 órakor hangzott el a Petőfi Rádió *Szabad szombat* című műsorában.

13 Lásd bővebben: Képiró Ágnes: A bélyegművész és Madách. *Art Limes* 2012/3. szám 106-111.

14 Az 1 Ft névértékű portrébélyeg alapját az a fénykép szolgálta, mely 1861-ben készült az országgyűlési képviselővé választott Madách Imréről.

15 1973-ban megjelent még egy Madách Imre életművéhez egy filatéliai termék, egy carte maximum. A képeslap alapját az 1861-ben készült portrétóké képezte, Madách Imre aláírásával kiegészítve, s erre került rá a Kass-féle négyszínynyomásos Madách-portrébélyeg, illetve az „*Ember küzdj és bízza bízzál*” *Tragédia*-idézetrel ellátott alkalmi bélyegző.

16 A 2010-ben megjelent *Tragédia*-kisíven Kass János illusztrációi mellett Zichy Mihály, Farkas András és Réti Zoltán grafikái szerepeltek.



Herbszt László önarckép



Ki korán kel... Szólások, közmondások az aranyról és a pénzről. Herbszt László illusztrációival



Kocsis Katica

A PILLANAT, AHOL ÁTFORDUL A MESE

INTERJÚ HERBSZT LÁSZLÓ ILLUSZTRÁTORRAL

Zalka Csenge Virág *Ribizli a világ végén* című, díjnyertes népmesegyűjteményében csodás mesék vannak, de nem csak ettől lesz felejthetetlen ez a könyv, hanem a mesék hangulatát pontosan közvetítő és a történetek mélyebb rétegeit visszaadó rajzoktól is. A *Ribizli* képeiről Herbszt Lászlót, a kötet illusztrátorát kérdeztük, aki elmondta azt is, hogyan dolgozik egy-egy könyvön.

– *Hogyan jött létre ez a kötet?*

– A *Ribizli a világ végén* egy sorozat következő darabja: Tamási Áron: *A legényfa kivirágzik* mesegyűjteményt, Fekete István *Éjféλι harangszó* novelláskötetét és *A bűvös puska* cigány népmeseantológiát követi. A Móra Kiadó másfél évvel ezelőtt kért fel erre a munkára. Tudtam, hogy alapvetően lányoknak szóló, kicsit újrafogalmazott magyar népmesékhez kell rajzolnom. Én pedig nekiálltam: gyakorlatilag már az elején megvolt az elképzelésem, hogy milyen is legyen ez a kötet.

– *Mi a kapcsolat a Ribizli illusztrációi és a sorozat többi darabjának rajzai között?*

– Ha ezeket a köteteket egymás mellé tesszük, akkor látjuk, hogy habár hasonló a formátum, mégis mind-egyiknél van egy-egy jellegzetesség, ami megkülönbözteti a többitől. *A legényfa kivirágzik* esetében erős volt a népies vonal. A cigány mesék rajzai sok vonalból és sok színből épültek fel, a tükrözésektől kicsit pszichedelikusakká váltak. A Fekete István-kötet grafikái pedig visszafogottabb színekből építkeztek, világuk naturálisabb volt. *A Ribizlinél* arra gondoltam, hogy érdemes lenne kísérletezni azzal, hogy a nagyobb felületeket nem egy vonalas struktúrával, hanem valamilyen mintával töltöm ki. Erre az egyik példa *A hét lábú paripához* készített illusztrációm, amelyen a ló takaróján és a hősnő ruháján is egy ritmikus struktúra fut végig. Ezek az egyszerű geometrikus formákból felépülő felületek kötik össze ezeket a rajzokat.

– *Hogyan született meg a borító?*

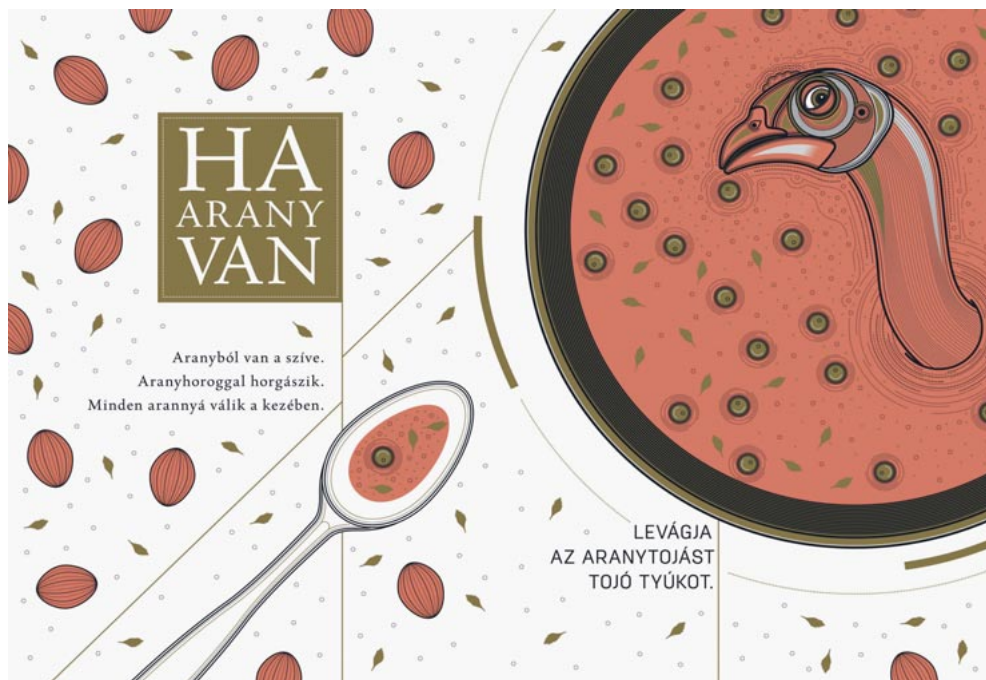
– A kötet eredeti címe *A tűzhajú lány* volt, én ehhez rajzoltam egy vöröshajú figurát. Azután végül változott a cím, de ez nem befolyásolta túlzottan az eredeti koncepciómat. Ugyan a borító rózsaszínes, mégsem érzem úgy, hogy ez a kötet csak a lányokat szólítaná meg. Tény és való, hogy e mesék főszereplői legtöbbször lányok, boszorkányok, tündérek, de a történetek kalandossága, fufangossága miatt a fiúk érdeklődésére is számot tarthat.

– *Tudható rólad, hogy sok háttérmunkát végzel, hogy a rajzok jelképei és a megjelenített tárgykultúra is hiteles legyen. A Ribizli esetében milyen kutatásokat végeztél?*

– Ezekben a mesékben rengeteg katonaszerű lény, vitéz szerepel, ezért fontos volt, hogy a páncélok, kardok, egyéb lovagi kiegészítők formavilágát tanulmányozzam. De azért a kutatás ennél a kötetnél nem volt olyan mélységű, mint a zsidó vagy a cigány mesék esetében, ahol viszont tényleg mindennek utána kellett olvasnom. Azoknál olyan világokat kellett felépítenem, amelyekhez sok közünk van ugyan, mégis bizonyos értelemben egészen távoliak.

– *Cigány mesék, zsidó történetek, magyar népmesék... Sokféle kultúrába elrepítenek a rajzaid. Amikor ezeken dolgozol, könnyen el tudsz merülni egy-egy ilyen világba?*

– Változó, hogy mennyire megy könnyen. Idén például elkészült a Csimota Kiadó gondozásában Benedek Elek *A világlátott békák* című történetének papírszínház változata. Ez egy japán eredetű mese. Ez a világ egy pillanat alatt megvolt a fejemben. Jobban utánanézttem a japán építészetnek, hogy hitelesek legyenek a megrajzolt épületek, emellett pedig a japán mondavilágban létező szellemeket, szörnyeket, különleges lényeket tanulmányoztam.



Ki korán kel... Szólások, közmondások az aranyról és a pénzről. Herbszt László illusztrációi



Ezt követően megrajzoltam egy Lázár Ervin-kötetet, ami őszre jelenik meg. Ennek picit nehezebben értem a végére, jobban meg kellett küzdeni vele, annak ellenére, hogy Lázár Ervin világa mindenki számára ismerős, szemben a japán kultúrával, ami elvileg mégiscsak távolibb.

A Fekete István-kötettől például eléggé féltem, mivel az ő prózája eléggé konzervatív, leíró jellegű, ráadásul hatalmas sötétségek vannak benne. Azt gondoltam, hogy nehéz lesz megtalálni a világát, de aztán az nagyon gyorsan meglett.

– *Hogy alakult ez a Ribizliné?*

– A Ribizli világába is gyorsan belekerültem. Arra törekedtem, hogy a rajzok minél inkább koncentráltak legyenek, minél kevesebb dolog legyen rajtuk: egy figurára, egy jelenetre vagy egy pontra fókuszáltam. Így születtek meg ezek a rajzok, ahol a figurák díszesebbek, kidolgozottabbak, a hátterek pedig egyszerűbbek, visszafogottabbak. Ehhez hasonlót nem csináltam korábban.

– *Mi alapján dönt el, hogy melyik jelenetet emeltesd ki az adott meséből?*

– Minden mesénél a kulcsjelenetet keresem, azt, hogy melyik pillanat az, ahol átfordul a mese. Ez a *Térdszéli Katika* esetében például Imre király fürdetése volt. A farkas és a kisleánynál pedig az, amikor az állatok egymás hátára állnak. Szerettem volna, hogy a rajzokban legyen egy kis dráma: kevés dolog van rajtuk, de azoknak súlya van.

– *A rajzok közül melyek a személyes kedvenceid?*

– Nehéz dolog ez, mert jellemzően szükségem van egy kis távolságra, hogy tudjam megint szeretni ezeket a rajzokat. Egy munka leadása után nem is szeretek ránézni ezekre, viszont utána megint eljön a nap, amikor úgy érzem, hogy rendben vannak. A Ribizlinél talán már megvan ez a távolság: a kedvenceim a *Vitéz Rózsa* ördögös rajza és *A fortélyos lány* figurája, de jónak érzem *A Tündértó titka* című mesének illusztrációját is.

– *Ezeknél a rajzoknál és a korábbiaknál is jellemző, hogy egy-egy kép teli van olyan pici, aprólékosan kidolgozott részlettel, amelyek kiválóan alkalmasak a képzettársításokra. Tudatosan rájátszol erre?*

– Fény Petra *A csodálatos szemüveg* című meséje volt az első gyerekkönyv, amit megrajzoltam. Ha

ezeket a rajzokat közelről nézzük, akkor meglátjuk, hogy bennük egy újabb történet bújik meg. Ez egy újabb réteget adott a szöveghez. Mivel a történet egyszerű és rövid volt, ezért elbírt, hogy az illusztrációk ennyire rétegeltek legyenek. Ezt a Ribizlinél már nem lehetett volna megtenni, hiszen ott annyira meghatározó a szöveg, hogy nem lehet extra sztorikat a képbe beépíteni.

– *Ha már említed A csodálatos szemüveget, kérlek, meséld el, hogyan is kerültél közel a gyerekkönyv-illusztrációhoz.*

– Sosem akartam illusztrátor lenni: a MOME alkalmazott grafikus szakján végeztem, majd különféle reklámügynökségeknél dolgoztam. Elégedett voltam a kapott feladatokkal, jól éreztem magam ezeken a helyeken. Fény Petrával mindig váltottuk egymást ezeknél a cégeknél, egyszer pedig elhatároztuk, hogy szabadúszók leszünk. Aztán az egyik találkozónkra Petra elhozta *A csodálatos szemüveget*, és elmondta, hogy a szöveg nagyon tetszik a kiadónak, de az illusztrációkkal nincsenek kibékülve. Felvetette, hogy rajzoljak én hozzá. Igent mondtam, a Naphegy is rábólintott, majd készítettem nekik próbarajzokat, amelyek azután végleges illusztrációk lettek. E kötet után jöttek a következők, évente 1-1, ma pedig már egy évre 4-5 könyv is jut. Utólag örülök, hogy belecsoptem a világba.

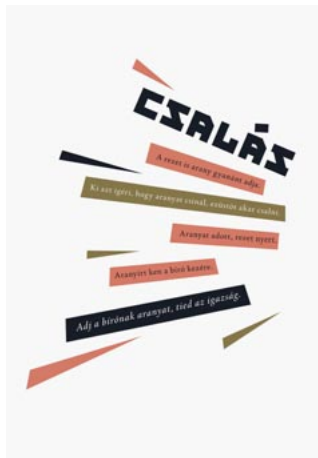
– *A rajzaid gyakran a népi motívumkincset rendszeresen használó, miközben erősen geometrizáló formavilágból építkeznek. Ennyiben tekinthetjük Lajta Béla építészetét mintaképnek?*

– Mivel építőipari szakközépiskolába jártam, ezért az építészet mindenképp fontos a számomra. Az egyik volt osztálytársam egyszer azt mondta, hogy a rajzaimban az építőipari konzignációs jeleket látja. De igen, Lajta Béla is sok mindenben tetten érhető, őt is tekinthetjük inspirációs forrásnak. A Vas utca közelében lakom, ott áll a BGSZC Széchenyi István Kereskedelmi Szakgimnáziuma, amit Lajta tervezett. Ez egy gyönyörű art deco épület, kiemelkedik az utca többi házának sorából. Sokszor járok arra, szeretem elnézegetni ezt az épületet.

– *Milyen más inspirációs forrásaid vannak?*

– Az adott könyvtől függ, hogy épp mi hat rám.

– *Mely munkáidat tartod a legfontosabbnak?*



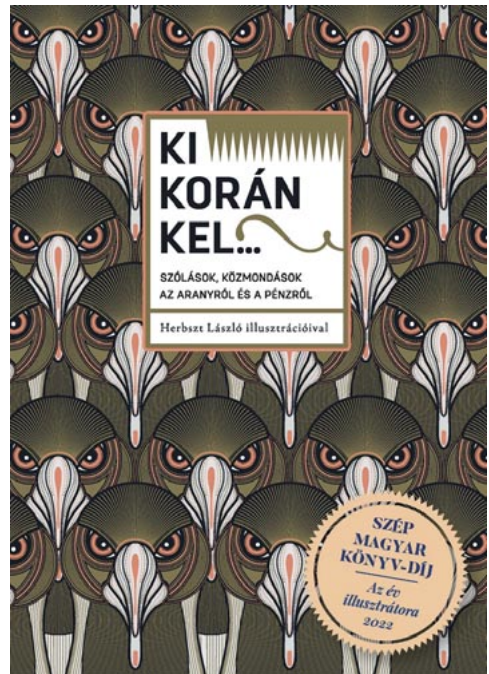
*Ki korán kel...
Szólások, közmondások
az aranyról és a pénzről.
Herbst László illusztrációi*



- *A bűvös pusk*a biztosan kiemelkedik ebből a körből, hiszen ez volt az első olyan könyv, aminél határozottam éreztem, hogy megvan a stílusom.
- *Fontos, hogy egy illusztrátornak felismerhető stílusa legyen?*
- Ez abszolút személyfüggő. Vannak olyan kollégáim, kolléganőim, akik bármilyen stílusban otthonosan mozognak. Az is egy járható út. Én sem tudatosan terveztem, hogy hova fogok kilyukadni. Ráadásul egy illusztrátor stílusát befolyásolja az is, hogy melyik kiadónál dolgozik, és hogy kiknek rajzol. Ha például nem a Mórának, hanem a Pagonynak rajzolnék, akkor biztosan egészen másféle dolgokat készítenék.
- *Szerinted mitől lesz jó egy gyerekkönyv-illusztráció?*
- Egy illusztráció akkor működik, ha ad egyfajta narratívát. Ha nem pusztán megrajzolja, ami a szövegben már benne van, hanem ad hozzá egyfajta pluszt. Az illusztráció segítője lehet a szövegnek, de csak akkor, ha nem szolgai módon másolja le azt.
- *A Móra Klassz sorozatban megjelent kötetek esetében ez a plusz narratíva segítheti azt, hogy az iskolások némelyik kötelező olvasmányhoz közelebb kerüljenek?*
- A Móra Klassz klasszikus regényeket ad ki új formában, olyanokat, amelyeknek már nincsenek szerzői jogai. Mivel ezeket bárki kiadhatja, ezért gyakori, hogy a piacon egyszerre több verzió is létezik: Az *egri csillagok*ból például négy- vagy ötféle verzió is elérhető. A könyvesboltban ott vannak egymás mellett ezek a variánsok, így a gyerekeknek van lehetőségük választani, hogy nekik melyik borító tetszik. Segítheti az olvasást, hogy nem csak egy szabvány van.

- *Min dolgozol most?*
- Nemrég készültem el Lázár Ervin *Korona és kard* című kötetével, ami tizenhat magyar mondát és Ámi Lajos különleges cigány meséinek feldolgozását, Lázár Ervin késői alkotói korszakának remekait tartalmazza. A kötet várhatóan októberben jelenik meg. Most a Ribizli folytatásán dolgozom: *A kalózkirálylány* nemzetközi népmese gyűjtemény lesz, szintén Zalka Csenge Virág tollából. Ennek a borítója már elkészült, most fogom megrajzolni a belső illusztrációkat.

(Megjelent: Kultúra.hu/ Fotó: Csákvári Zsigmond, 2020.07.14.)



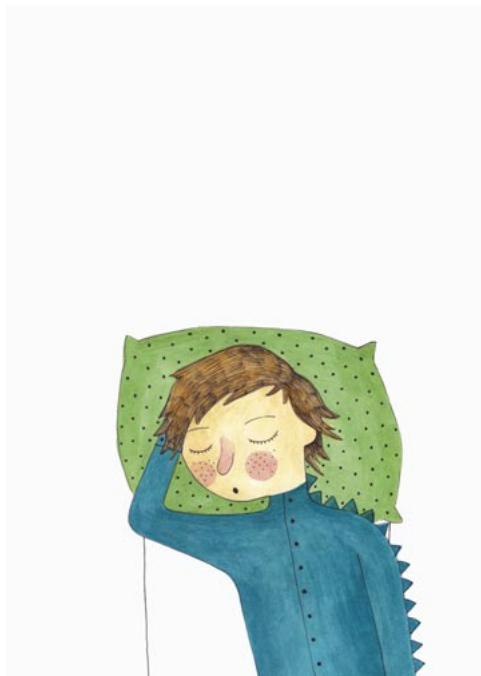
Ki korán kel...

Szólások, közmondások az aranyról és a pénzről.

Herbszt László illusztrációi



Jász Attila gyermekvers-kötetének borítója és Sipo Gaudi Tünde illusztrációi (*Hétfői korona, Álomhétfő, Csütörtökmondás*)



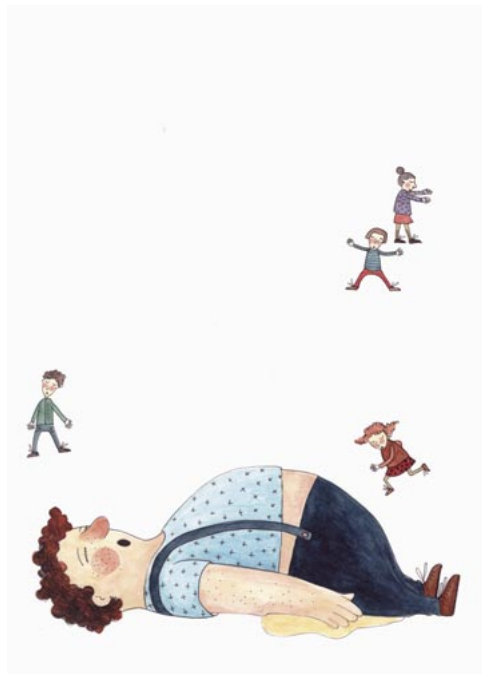
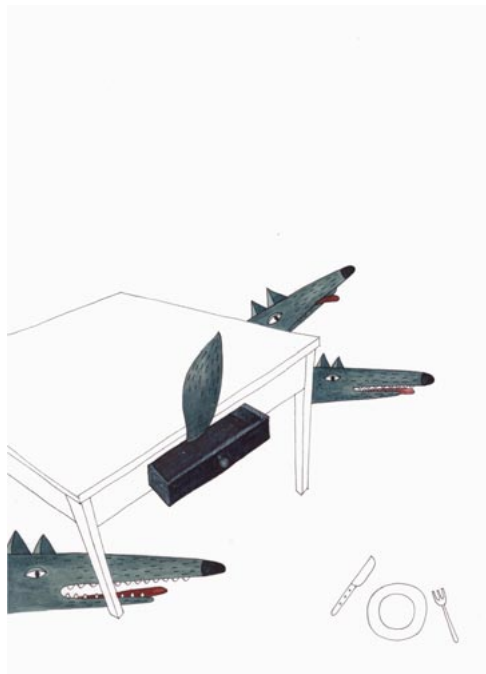
**Kakuk Tamás****OLVASÓNAPLÓ A HÉTKÖZNAPI KIRÁLYSÁGOKBÓL**

„Szerencsém volt a gyerekkorommal, mert mindenféle verzióban élhettem” – mondja egy interjúban* *Jász Attila a Hétköznapi királyságok* című gyerekkönyvet szerzője; a műfaji meghatározást illetően, elolvasva a könyvet, érzésem szerint a szépkiállítású kötetet a felnőttek is kézbe vehetik saját okulásukra, emlékezetük felfrissítésére, hogy újra megnyíljon előttük egy színes gyermeki fantáziavilág kapuja, mely a hétköznapok valóságának oszlopaira épül, de mégis valahol a képzelet felhőiben lebeg. És ehhez az utazáshoz a szerző kiváló társra talált a könyv illusztrátorában, mert *Sipos Gaudi Tünde* rajzai egyedi formavilágukkal nem csak a versek megértését támogatják, hanem testvéri királyságokat is teremtenek az olvasónak.

„Mit billegeted magad, mint egy királynő, / egyik lábadról a másikra állva? / Megtanultad a leckét, / bepakoltál már a táskádba? / Akkor gyere és segíts, mosogass el, / aztán teríts meg! / tedd már le azt a koronát végre, szorongatod, mint egy okostelefont! / Csak billegeted itt magad, / semmi hasznosat nem csinálsz, / szokta mondani a nagymama.” (*Hétfői korona*). Az idővel változó szereposztásban, de mindenki számára ismerős az életkép, mely a becsülendő kivételektől eltekintve, valószínűleg próbára teszi a felnőttek idegeit. Miután a könyv első verséről van szó, azt azért már ennek alapján sejtethetjük, hogy a költő ragaszkodik a mindennapi élet valós történéseihez, melyekből a gyermekek gazdag fantáziája hozza létre azokat a királyságokat, ahol bizony bármilyen életkorban jó elidőzni egy kicsit. „Egy általam elképzelt kislány és kisfiú a két főszereplője ezeknek a verseknek... a jelenben élek, nem akartam idealisztikus álvilágot hazudni sem magamnak, sem a gyerekvagy felnőtt olvasónak” – fogalmazza meg a költő a korábban említett interjúban.

Ha jól érzékelem, *Jász Attila* új gyermekversekötetében, anélkül, hogy a fentiek alapján olvasásának örömeiből kizárnánk más korosztályok tagjait, igazán a nyolctól tizenkétéves kiskamaszok mérülhetnek el nyakig. A verseknek nincs kötött rendező elve, a hét naptári hétköznapjainak egymásutánja sem az, melyek könnyen-nehezebben megfejtethető jelzőkkel címkézettek az *Egy királynő hétköznapjaiból* ciklusban: *Hétfői korona*, *Nagymamát kedden*, *Bújócskaszerda*, *Csütörtökkigyó*, *Péntek farkasai*. „Egyszer elbújtam a kertben, / óráig vártam, hogy megtaláljanak, / de nem talált meg senki. / Amikor előjöttem csak nevettek / a többiek, és nem akartam tovább / ilyet játszani. (*Bújócskaszerda*)”. Azt hiszem az idézett részletben megbújó situáció nagyon ismerős lehet mindnyájunknak, hiszen már gyermekként megtapasztalhatjuk, nem ritka dolog az, ha *megfelelnek* rólunk a többiek, még ha úgy tűnik játékból is, amely nem is annyira vicces, hiszen: „Végül pedig egyáltalán nem merek / majd előjönni soha, / vagy nem is tudom.” Nem csak a felnőtteknek, de a gyermekeknek is más idődimenziót jelentenek a hétvégék, nincs ez másként a *hétköznapi királyságokban* sem, lásd: *Szabadszombat*, *Vasárnapi csigaalom*; szombaton szinte felsorolni sem lehet, hiszen „majdnem mindent szabad” csinálni. „Talán mert a többi nap mindig / be van szorulva a hétköznapok közé, / de a szombat legalább szabad, / valaki kilazította egyszer.”; az ilyen *laza csavarok* abban is segíthetnek, hogy a gyermekolvasó még inkább azonosulni tudjon a versekkel. Melyek szerzője egy időben nevelési tanácsadóban dolgozott, ahol problémás gyerekeknek tartott foglalkozásokat: „A problémák mindig vonzottak, hogy megoldjam őket, és általuk is megérthessek fontos dolgokat. A gyerekversek

* mesecentrum.hu Poós Zoltán beszélgetése a költővel



Sipos Gaudi Tünde illusztrációi a kötet verseihez (*Péntek farkasai*, *A kővér fiú minden szerdán*, *Nagymamát kedden – Bújócskaszerda*)



válaszkísérletek is ezekre a felismerésekre.” – hivatkozom újra az említett interjúra.

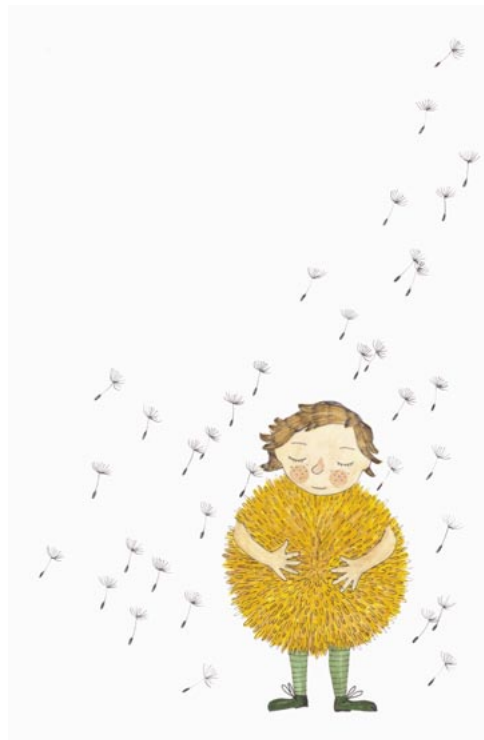
Az *Újabb hétközlapon* című ciklus olyan kérdésre keresi a gyermeki lélek választát, amely végig kíséri az emberi életet: „Nagymama meghalt,/ de számomra persze nem/ nem tekintem őt olyanak/ És nem fogadok szót,/ rosszkedv,/ várom, hogy rám szóljon megint. (Rosszkedv)”. Hogy a szeretett ember elvesztése miatt érzett fájdalom feldolgozása valamilyen hétköznapi élethelyzethez kapcsolódóan folytatódjon a ciklus többi (gyász)versében: a *Csütörtöki halhatatlanságban*, és az *Instantpéntekben*, utóbbiból: „Nagymama egy angyal volt, mondogatja/ anyukám gyakran, de már nincs velünk, én,/ ha lehet, legközelebb egy olyan angyalt szeretnék,/ aki bármikor itt lehet, ha szükségem van rá.”

A tagoltság ellenére a kötet versei úgy illeszkednek egymáshoz, mint egy kirakós játék darabjai, nincs ez másképpen akkor sem, amikor a hétköznapi királylány helyett egy hétköznapi herceg hengegéseit olvashatjuk (*Egy hétköznapi herceg hengegéseiből*). A *félrehallások* ciklusának fiú hőse nagy köpött pulóvere után kutat, persze, hogy kötött pulóvert talál, mint az ijesztő hangzású *fűszörmövény* helyett, anya *fűszörmövényeket* használ a főzéshez, de hiába: „Mégse tudom megenni,/ ha beleteszi a kajába, mert mindig/ a nagypapa hatalmas, kiskandikáló/ fűszörei jutnak eszembe.” Annak a nagypapának, akivel az ifjú herceg a *Téli-pályaudvarnál* száll le a villamosról a téli szünetben, a nyári vakáció alatt a fővárosi vasúti megállóhely elnevezése a hőségben értelemszerűen visszaigazodik *Déli-pályaudvarra*.

A királylányos történetek *testszégyenítéssel* foglalkozó eleven társadalmi problémája után (*A kövérfiút minden szerdán*), ebben a versben erősebb kontúrokkal jelenik a *hercegi család* léthelyzete: „És a téliszalámit is nagyon szeretem,/ de otthon sosincs, mert nagyon drága,/ nagypapa nem sajnálja rá a pénzt,/ vesz nekem mindig/ egyél csak bátran fiam,/ tiéd az egész.” (*Téli-pályaudvar*) Most a herceggel együtt visszatérünk a naptári *Hétköznapi kiskirályaihoz*, például a *Jókeddvű történethez*: „Két macskám is lesz majd, ha az új apukámhoz költözünk/ és mindkettőt egyformán fogom szeretni,

egy éjfékete és egy koromsötét”, hogy aztán a hét többi napjához kötött *királyságok* bejárása után, eljussunk az *Alkalmi királyságokba*, ahol „igazából mindennap gyereknap van,/ kivéve persze, amikor meg nincsen,/ de olyan meg szinte sohase is nincsen,/ mert a gyerekekért van minden/ nap. A nagytesóm szerint legalábbis,/ akinek már szintén erről szól minden napja,/ mert ő már a saját gyerekének is az apja.” (*Szerintem*) Jász Attila érzékeny, néhol ironikus szövegeibe mintegy belesimulnak Sipos Gaudi *Tünde* színes rajzai, melyek metaforikus képi világgal tükrözik a költői szándékokat.

(Jász Attila: *Hétköznapi királyságok*. Koinonia Kiadó, 2022, Kolozsvár)



A *Szerintem* című vers illusztrációja

ARCANUM DIGITÁLIS
TUDOMÁNYTÁR



Art Limes 1992–2015



DVD

KERESHETŐ HASONMÁS

AZ ART LIMES KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI SZÁMAINAK TARTALOMJEGYZÉKE 2003–2021

1. évf. 1. sz. / 2003. 1. szám

Tartalom: Bábok és bábuk

(az első rész bábművészeti cikkeket tartalmaz)

BÁBUK ÉS BÁBOSOK – MAGYAROK

Papp Eszter: Bábszínpadi naturalizmus – kiút vagy zsákutca? = 2003. 1. sz. p. 5–17

Szentirmai László: Bábokat teremtett, embert formált – Koós Iván egy tanítvány szemével. = 2003. 1. sz. p. 18–27

Molnár Gál Péter: Bródy Vera. p. 28–37

Balogh Géza: Ország Lili (1926–1978). p. 38–48.

Nánay István: Emberarcú bábok (Beszélgetés Orosz Klaudiával). p. 49–58.

Pogány Gábor: „Bábu vagy” – Műhelylátogatás kiállításra készülöben. p. 59–64.

BÁBUK ÉS BÁBOSOK – CSEHEK

Zdeňková, Marie: A bábu, mint létforma. p. 65–72.

Bilková, Marie: Bábok a képzőművész szemével – A bábok, mint valóság, legenda és inspiráció. p. 73–84.

Makonj, Karel: Josef Skupa színháza. p. 85–90.

Novotny, J. A.: A bábkészítő. Elmélkedés a Jiří Trnákával folytatott beszélgetés kapcsán. p. 91–98.

BÁBUK ÉS BÁBOSOK – LENGYELEK

Nánay Fanni: Figura, szobor, maneken (Bábok a lengyel színházban). p. 99–108.

BÁBUK ÉS BÁBOSOK – SZLOVÁKOK

Lajcha, Ladislav: Báb (színházi) scenográfia: Hana Cigánová. p. 109–112.

BÁBUK A KÉPZŐMŰVÉSZETBEN

Lóska Lajos: Bábuk és babák 113–117. p.

P. Szabó Ernő: Bábuk, testek, automaták: Kiállítás a düsseldorfi Kunstsammlung Nordrhein-Westfalen-ben 18–126. p.

Pogány Gábor: Bohócmaszkok. Közbevetett beszélgetés Bráda Tiborral 127–134. p.

PORTRÉ – GALÉRIA

Dénesová, Eva: Az üvegbe zárt mese. Drahomír Prihel üvegművész alkotásairól 135–138. p.

Kántor Lajos: Meddig ember? Maurits Ferenc képeiről 139. p.

1. évf. 2. sz. / 2003. 2. szám

Tartalom: A pasztell

PASZTELLTÖRTÉNET

Olmedo, Salvador G.: A pasztell a művészet történetében (részlet) 5–10. p.

PASZTELL-TECHNIKA

Szobotka Imre: A pasztell (részlet) 11–14. p.

MESTEREK ÉS MŰVEK

Kosztolányi Dezső: Nagy István 15. p.

Lyka Károly: Egyedül a természettel 16. p

Pogány Ő. Gábor: Nagy István (1873–1937) 17–18. p.

Szabó Lőrinc: Rippl-Rónai 19. p.

Babits Mihály: A festő halála. Rippl-Rónai emlékének 20–22. p.

TÁJ ÉS TÖRTÉNELEM

Charazinska, Elzbieta: A lengyel tájkép 23–30. p.

Jovanov, Jasna: A vajdasági pasztellművészet 31–38. p.

PORTRÉGALÉRIA

Bradley, Fiona: Paula Rego (részlet) 39–46. p.

Valcseva, Teodora – Szimeonova, Dragomira: A pasztell négy bolgár művész munkásságában 47–51. p.

Srp, Karel: A súlyuktól megszabadított pasztellek (Iitka Svobodová) 52–55. p.

Fedy Balázs: Pasztell-titok (Varga Patrícia Minerva) 56–58. p.

Tettamanti Béla: Sajdik „portré applikációi” 59–60. p.

Wehner Tibor: A pasztell varázsa. Beszélgetés Krajcsovics Éva festőművésszel 61–65. p.

PASZTELLBIENNÁLÉK ESZTERGOMBAN (1993–2002)

Dobai Péter: Veduta az esztergomi bazilika kupolájának kilátó-körkerékelyéről 66. p.

Pogány Gábor: Az első kiállítás 67-72. p.

Almási Tibor: Kell-e vagy sem pasztell biennálé?
– gondolatok az I. Országos Pasztell Biennálé
margóján 73-75. p.

Bodri Ferenc: Jegyzetek a II. Országos Pasztell Bi-
ennáléről 76-81. p.

Wehner Tibor: Rippl-Rónai kissé neheztelően össze-
húzta volna szemöldökét... 82-84. p.

Lóska Lajos: A díjazottakról – a harmadik 85-90. p.

Pogány Gábor: Díjazottak pasztell-tára 91-95. p.

Fábián László: Korlátok és erények a technikában
96-100. p.

Sobor Antal: Történelmietlen látképek 101-103. p.

P. Szabó Ernő: Pasztell: Hidak, új hangzásvilág
104-114. p.

Csoóri Sándor: Esztergomi töredék 115. p.

2. évf. 1. sz. / 2004. 3. szám

Tartalom: Diktatúra és művészet 1.

I. RÉSZ – KÖZELÍTÉSEK, PÁRHUZAMOK

Prohászka Péter: Művészetek és politika Augusz-
tus princípátusa idején 5-13. p.

Fried István: Hatalom és irodalom kölcsönös fog-
ságban 14-19. p.

Fábián László: Egy zsírtömb valósága 20-28. p.

ÁTTEKINTÉSEK

Ordasi Zsuzsa: „Mussolininek igaza van”. A mo-
dern építészet néhány kérdése Mussolini
Olaszországában 29-36. p.

Mélyi József: Az „elfajzott művészet” és előzmé-
nyei. Nemzetiszocialista művészetpolitika
(1933-1937) 37-46. p.

Sándor Tibor: Filmek és filmipar a Harmadik Biro-
dalomban 47-55. p.

Szűcs György: Az első jelszó. A szocialista realiz-
mus problematikája a Szovjetunióban 56-62. p.

Šušarā, Pavel: A román művészet 1945-1964 kö-
zött 63-76. p.

TEREK ÉS FORMÁK

Prakfalvi Endre: Borbíró Virgil és az 1953-as bu-
dapesti városépítészeti vita 77-86. p.

Knyt, Agnieszka: Város a Kultúrpalota alatt
87-95. p.

2. évf. 2. sz. / 2004. 4. szám

Tartalom: Diktatúra és művészet 2.

II. RÉSZ – REPREZENTÁCIÓK, ÁBRÁZOLÁSOK

Pogány Gábor: Szocialista realizmus, szocreál. „Új
magyar művészet” 1950-1955. 5-17. p.

Petišková, Tereza: A csehszlovák szocialista rea-
lizmus, 1948-1958 (Szemelvények a kiállítási
katalógusból.) 18-26. p.

P. Szabó Ernő: Művészet a falon innen és túl
27-34. p.

TÉMÁK ÉS MŰVEK

Fowkes, Reuben: Az Új Férfi és az Új Nő a szo-
cialista realista szobrászatban 35-42. p.

Wehner Tibor: Kísérlet a hála esztétikai minőségge
avatására. Kisfaludy Stróbl Zsigmond alig ismert
budapesti-moszkvai Hála szobra 43-49. p.

Feledy Balázs: Az ötvenes évek szocreálja Mácsai
István festészetében, különös tekintettel „A zu-
hakállói bányászok megmentése” című képére
(1953) 50-55. p.

Varga Balázs: Fent és lent. Politika és ideológia
az ötvenes évek elejének termelési filmjeiben
56-66. p.

SORSOK ÉS UTAK

Almási Tibor: Egy művészcsalád és a diktatúra
67-75. p.

Banner Zoltán: Erdélyi leltár 76-83. p.

Jovanov, Jasna: Művészet és diktatúra. Művészeti
irányzatok a Vajdaságban a 20. század végén
84-94. p.

2. évf. 3. sz. / 2004. 5. szám

Tartalom: A gyermekkönyv – illusztráció

I. rész (1-3. fejezet)

TRADÍCIÓK – ILLUSZTRÁCIÓK

Dačeva, Rumjana: Gyermekkönyv-illusztrációk
a prágai Cseh Irodalmi Múzeumban 5-22. p.

D. Udvary Ildikó: Kortárs magyar illusztrációművé-
szet 23-38. p.

KÖNYVKIADÓK – ILLUSZTRÁTOROK

Cs. Tóth János: „Kapszold a szót a cselekményhez”, a képet az íráshoz: (A Móra Kiadó, mint a gyermekkönyv-illusztrátorok szellemi műhelye) 39–54. p.

Vesztróczy Éva: Az illusztráció helyzete a 90-es évek szlovákiai magyar könyvkiadásában 55–74. p.

BIENNÁLÉK – DÍJAZOTTAK

Roll, Dušan: Gyermekkönyvek hősei illusztrációs megfogalmazásban a BIB-en 75–94. p.

Szilágyi Imre: A nosztalgától a groteszkig: vázlat a szlovén gyermekkönyv-illusztrációról 95–109. p.

2. évf. 4. sz. / 2004. 6. szám

Tartalom: A gyermekkönyv-illusztráció

II. rész (4–6. fejezet)

PORTRÉGALÉRIA – KITEKINTÉSEK

Stehlíková, Blanka: Arcképvázlat egy mesterről: Adolf Born 117–130. p.

Pajurek, Václav: Realitás, líraiság és titokzatosság: Josef Kremláček talányos képvilága 131–140. p.

Hekrlóvá, Růžena: Tókirályok, zöld emberkék és vízimanók: Jan Kudláček illusztrációinak mesevilága 141–146. p.

Szilágyi Imre: Elefánt a balkonon: a kép és szöveg egysége Ivan Vitéz illusztrátor könyveiben 147–154. p.

Jovanov, Jasna: Valóság és mesevilág között: Aleksandr Pedovic és a gyermekkönyv-illusztráció 155–162. p.

P. Szabó Ernő: Az állatok szabadok: József Wilkon bestáriuma a budapesti Platán Galériában 163–172. p.

PORTRÉGALÉRIA – MAGYAROK

Tandi Lajos: Rosinante nyergében: Kass János képes üzenetei a gyerekeknek 173–186. p.

Feledy Balázs: „Egy kis rés”: a magyar könyvillusztrációról, különös figyelemmel Lipták György munkásságára 187–194. p.

Pogány Gábor: Lelket melegítő illusztrációk: Kovács Péter gyermekkönyvei 195–204. p.

PORTRÉGALÉRIA – BESZÉLGETÉSEK

Matsuoka, Kiyoko: A borító illusztrációja: Iku Dekune 205–214. p.

Hollósi Zolt: A gyermeki képzelet táltos paripái: beszélgetés Deák Ferenc grafikusművésszel, a Móra Kiadó művészeti tanácsadójával 215–222 p.

P. Szabó Ernő: „Ki kellene nyílni a világ felé...”: Beszélgetés Rényi Krisztina illusztrátorral 223–231. p.

3. évf. 8. sz. – 4. évf. 9. sz. /

2006. 4. – 2007. 1. szám

Tartalom: MAGYARORSZÁG – NYITOTT KÖNYV

I. MAGYAR ILLUSZTRÁCIÓ – HUNGARIAN ILLUSTRATION

D. Udvary Ildikó: A magyar illusztrációművészet jelenidőben 5–30. p.

D. Udvary Ildikó: The Hungarian Art of Illustration at Present 31–42. p.

II. PORTRÉGALÉRIA – PORTRAIT GALLERY

Bálint Péter: „Léttisztaság”. Kass János illusztrátori munkásságáról (részlet) 43–46. p.

Bálint Péter: „Purity of Existence”. The Illustrative Works of János Kass (excerpt) 47–52. p.

Vida Győző: Három út. Emlékezet, motívumok, illusztrációk 53–54. p.

Vida Győző: Three Roads. Recollections, Motifs, Illustrations 55–58. p.

Szemadám György: Jankovics Marcell illusztrációi. Mirtse Zsuzsa Égfgorgató csodagyűrű című mesekönyvéhez 59–62. p.

Szemadám György: The Illustrations of Marcell Jankovics for Zsuzsa Mirtse's storybook, The Skyturner Wondering 63–66. p.

Feledy Balázs: Mívesség, látvány/osság/ és fantázia. Rényi Krisztina illusztrátori pályájáról 67–70. p.

Feledy Balázs: Mastering fantasy. Krisztina Rényi's life-work as an illustratortp 71–74. p.

F. Lehotka Gábor: A javíthatatlan illusztrátor: Szegedi Katalin 75–78. p.

F. Lehotka Gábor: The Untamable Illustrator: Katalin Szegedi 79–82. p.

Richly Zsolt: Az elvarázsolt királykisasszony. Rofusz Kinga 83–88. p.

Richly Zsolt: The enchanted Princess. Kinga Rofusz 89–92. p.

Levente Péter: Az „esti mesék” és illusztrátoruk. Elek Livia – 2007. 93–96. p.

Levente Péter: „Bedtime Stories” and their Illustrators. Livia Elek – 2007. 97–100. p.

D. Udvary Ildikó: Naivitás, játékoság, festőiség: Szalma Edit illusztrációi 101–104. p.

D. Udvary Ildikó: Naivety, Playfulness, Picturesqueness: Edit Szalma’s Illustrations 105–108. p.

Dian Viktória: Őrangyal színes ceruzával. Kalmár István, az empatikus alkotó 109–112. p.

Dian Viktória: Guardian Angel with a Coloured Pencil. István Kalmár, the Empathetic Creator 113–116. p.

Lóska Lajos: Tüskerajzok – rajztüskék. Banga Ferenc 117–120. p.

Lóska Lajos: Quill Drawings – Thorny Drawings. Ferenc Banga 121–124. p.

Szeifert Judit: Szemtől szemben. Sárkány Győző Maszk-sorozatából 125–130. p.

Szeifert Judit: Face to Face. Győző Sárkány’s Mask Series 131–135. p.

P. Szabó Ernő: Válassz magadnak barátot! (Roskó Gábor) 135–140. p.

P. Szabó Ernő: Choose Yourself a Friend! (Gábor Roskó) 141–144. p.

Pálfi György: Grotteszk tartalmak és 20. századi idolkok. A retrotól a koponyalékelésig: Baranyaitól Martonig 145–150. p.

Pálfi György: Grotesque Contents and 20th Century Idols. From Retro to Trepanation: From Baranyai to Marton 151–154. p.

III. SZAKMAI TERVEZET – PROFESSIONAL PLAN

Magyarország „Illusztrációs Díszvendégsége” Bolognában, 2006. 155–156. p.

Hungary as Guest of Honour in Bologna, 2006. 157–158. p.

IV. KÉPEK – FOTOGRÁFIÁK – PICTURES – PHOTOS

A bolognai Magyar Díszvendég-megjelenés és a Nemzeti Stand 159. p.

Hungary’s appearance as Guest of Honour in Bologna and the National Stand 159. p.

4. évf. 3. sz. / 2007. 11. szám

Tartalom: Kihelyezett tagozat

BEVEZETŐ

Wehner Tibor: Kihelyezett tagozat – Tatabányáról elszármazott művészek 5–7. p.

PORTRÉGALÉRIA

Nagy Barbara: A kőbe vésett hiány paneljei – Augustin Márta grafikusművész 8–11. p.

Tárlat, több ezer négyzetméteren – Balatoni Klára ötvös-iparművész 12–15. p.

Gergelyff András: Magyar tájak – egy magyar akvarellista szemével – Dobroszláv József festőművész 16–19. p.

Wehner Tibor: Textiltér – Droppa Judit textiltervező iparművész 20–23. p.

Feledy Balázs: A gyapjútól a papírig, az anyagtól a szellemig – E. Szabó Margit textilművész 24–27. p.

Nagy Gergely: Varázscseruza – Fülöp József animációs filmrendező 28–31. p.

Tatai Erzsébet: A modernista mű és a modern művész-mítosz viszontagságai – Gerber Pál festőművész 32–35. p.

Szellemi önarcképek és útkeresések – Goda Zsuzsanna 36–39. p.

Herman Levente: Üvegidő – Haszon Ákos grafikusművész 40–43. p.

Nagy László: „We can be Heroes, just for one day” – Haszon Sándor alkalmazott grafikus 44–47. p.

A látvány utáni festmény – Hegyi Csaba 48–51. p.
Szakmai életrajz – Jurida Károly grafikusművész p. 52–53.

Losonci Miklós: A föltámasztott múlt mitológiája – Kádas István festő- és grafikusművész 54–57. p.

Nádai Ferenc: Staccato – Kálmán Tünde tipográfus – grafikus 58–61. p.

„Szállj le önmagad mélyére...” – Kovács Valéria grafikusművész 62–65. p.

Textil-festészet és grafika a képző- és iparművészet határán – Kubó Éva textiltervező iparművész 66–69. p.

Pályakép és meditáció – Lajos József szobrászművész 70–73. p.

- Pataki Gábor:** Hangfürdő – Lois Viktor szobrászművész 74–77. p.
- Kovács Péter:** A táj(kép), amint festi önmagát – Lőrincz Ferenc festőművész 78–81. p.
- Nagy Gáspár:** Egy szelíd garabonciás portréjához – Luzsicza Lajos Árpád grafikusművész 82–85. p.
- Somogyi Zsófia:** Utak, útkereszteződések – Neuberger István festőművész 86–89. p.
- Feledy Balázs:** Plakát és festmény: képzőművészeti – Oláh György festő- és grafikusművész 90–93. p.
- Matyikó Sebestyén József:** Isten tenyerén – Pruzdzik József festőművész 94–97. p.
- Wehner Tibor:** „Mindent megelevenít.” – Révész Napsugár grafikusművész 98–101. p.

4. évf. 5. sz / 2007. 13. szám

Tartalom: Gyermekkönyv-illusztráció III.

1. ELŐSZÓ

Szilas Zoltán: Pont, pont, vesszőcske 5–7. p.

2. KÖNYV ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

Mikuž, Jure: Az illusztrációk jelentősége a gyermeki képzeletben 8–13. p.

3. SEREGSZEMLE

Kriška, Fedor: A világ legnagyobb képeskönyve 14–25. p.

Brathová, Barbara: A BIB díjazott szlovák illusztrátorai 1987 és 2005 között 26–39. p.

P. Szabó Ernő: Rajzművészek Bolognában 40–49. p.

4. HAGYOMÁNY ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

Salamon Nándor: Kenyérkereset csupán? Az illusztrátor Szántó Piroska 50–55. p.

Bálint Péter: Az elhagyás művésze: Réber László (töredékes gondolatok) 56–63. p.

5. PORTRÉGALÉRIA

Kovács Lajos: Voltak mankóim, csodaszépek. A majdnem összes gyerekkönyv-grafikustól Tetamantiig 63–69. p.

Cs. Tóth János: Damó István, a kifinomult festményrajzok mestere 70–75. p.

D. Udvary Ildikó: Manók, tündérek és koboldok. Faltisz Alexandra teremtményei 76–81. p.

Vesztróczy Éva: Állattörténetek színakkordokra. Rácz Noémi illusztrációi 82–91. p.

Jovanov, Jasna: Dragana Jovčić mesevilága 92–97. p.

Hubácková, Vilma: Květa Pacovská papírból készített paradicsoma 98–103. p.

6. SZEMLE

G. Kovács László: Egy elvarázsolt utazó észrevételei. Adolf Born útikönyvéről 104–106. p.

D. Udvary Ildikó: Színek vándorlása. Kass János gyermekvers-illusztrációi 108. p.

5. évf. 1. sz. / 2008. 14. szám

Tartalom: A gyermekkönyv-illusztráció IV.

ELŐHANG

Hrabal, Bohumil: Adolf Bornról – némileg más-képp 7–9. p.

SEREGSZEMLE

Szilágyi Imre: Hagyomány és újítás: a szlovén illusztrációk 7. biennáléja 10–17. p.

Brathová, Barbara: Repülés szárnyak nélkül (A 2007-es Pozsonyi Illusztrációs Biennálén díjazott illusztrátorok) 18–23. p.

P. Szabó Ernő: Az illusztrátorok paradicsoma. Bologna – 2008. 24–33. p.

HAGYOMÁNY ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

D. Udvary Ildikó: Derű, egyszerűség, nyitottság. Reich Károly emlékkiállítás az Erdős Renée Házban 34–39. p.

Szakolczay Lajos: Négy csillag közt alszom ma. Hincz Gyula Weöres Sándor-illusztrációi 40–47. p.

PORTRÉGALÉRIA

Ölveczky Gábor: Ha hinni kezdek benne, meg is tudom csinálni... A kazettás mennyezetektől a filmversekig 48–55. p.

Kratochwill Mimi: A boldogság kék madarától a bibliai történetekig. Duschaneck János, mint illusztrátor 56–61. p.

H. Dráfi Anikó: Ez ma így működik a magyar kultúrában. Beszélgetés Kopócs Tibor képzőművész-illusztrátorral 62–67. p.

Dian Viktória: Kontúr vörösben és feketében. Békés Rozi, a vonal teátristája 68–71. p.

Pogány Gábor: Meselények, fantázia-állatok mosolygós világa. Sajdik Ferenc gyerekkönyvei 72–79. p.

Nádori Lidia: A kereten túl a végtelen. Öt miniatűr Kun Fruzsina munkáiról 80–85. p.

KITEKINTÉS

Beskidová, Eva: Albín Brunovský gyermekkönyv-illusztációi 86–95. p.

Kass János: Barátom, Miroslav Cipár 96–97. p.

Holešovszký, František: Miroslav Cipár alkotói hozzájárulása a gyermekkönyv-illusztáció műfajához 98–105. p.

Kriška, Fedor: „Testet ölteni másban”. Egy szuverén művész 106–109. p.

SZEMLE

Stehlíková, Blanka: Mach és Sebestová 110–113. p.
G. Kovács László: Játszva és mosollyal. Egy cseh ábécéskönyvről 114–117. p.

Gazda Albert: Jön egy nagy szelvéssz és elvisz a fenébe 118–119. p.

Besze Barbara: Kóvér Lajos színre lép 120–125. p.

Kakuk Tamás: A kíváncsi Hold 126–129. p.

Zalán Tibor: Egy királylány királylányai 130–135. p.

5. évf. 2. sz. / 2008. 15. szám

Tartalom: Képzőművészek Esztergomban a 20. században.

ELŐSZÓ

Wehner Tibor: A hely művészeti szelleme. Bevezető Kaposi Endre írásaihoz 5–8. p.

MÚLTIDŐ

Einczinger Ferenc: Művészetek a vármegyében (részlet.) 9–12. p.

KISLEXIKON

Képzőművészek Esztergomban a 20. században – Kaposi Endre összeállításában 13–52. p.

KÉPGALÉRIA

Festmények, szobrok, érmek 53–68. p.

MŰHELYEK, ALKOTÓK

Válogatás Kaposi Endre írásaiból 69–88. p.

PORTRÉ

Életrajz és bibliográfia 89–91. p.

5. évf. 4. sz. / 2008. 17. szám

Tartalom: Üvegszobrászat

ÜVEG ÉS HAGYOMÁNY

Bodonyi Emőke: Egy autonóm műfaj. Stúdióüveg Magyarországon 5–12. p.

Gopcsa Katalin: Az elnémult jelek világa. A vitrárius Jegenyés János (1946–2008) emlékére 13–18. p.

MŰHELYEK

Kálosi Ildikó: „Összeolvadás – Fusing” – Bárdudvarnoki Nemzetközi Üvegszimpozium, 2008. 19–26. p.

Jovanov, Jasna: A Pancsovai Üvegművészeti Laboratórium 27–34. p.

PORTRÉGALÉRIA

Pogány Gábor: Térbe írt jelek. A rogyasztott üveg mestere: Buczkó György 35–44. p.

Wehner Tibor: Fémegek, üvegek, szörmék. Az üvegművész-szobrász Budahelyi Tibor 45–50. p.

P. Szabó Ernő: A fény élet. Bohus Zoltán üvegművészete 51–58. p.

Nahóczky Judit: „...az üveg, mint anyag a fontos” Erdei Sándor üvegszobrász portréja 59–66. p.

Szombathy Bálint: Metszéspontok. Gaál Endréről, újabb műveinek tükrében 67–72. p.

Bodonyi Emőke: Rejtett erők. Melcher Mihály művészetéről 73–78. p.

Hefter László: „Nincs hova bújni” Mészáros Mari legújabb szobrai 79–82. p.

Feledy Balázs: Az üveg poétája. Vida Zsuzsa üvegművész munkásságáról 83–90. p.

KITEKINTÉS

Palata, Oldřich: A cseh üvegplasztika megteremtői (1958–2008) 91–100. p.

Jagadics Barbara: „Szeretem a nagy váltásokat!” Vladimír Kopecký egy újabb váltás küszöbén 101–108. p.

Jagadics Barbara: Jirí Harcuba és a „Zen drawing” 109–116. p.

Bachratý, Bohumír: Imagináció. Eva Fišerová üvegszobrairól 117–122. p.

KINCS-TÁR

Hefter László: Buczkó György térplasztikája a budapesti MOM-parkban 123–124. p.

G. Kovács László: Az üveg poézise és mágiája 125–128. p.

A Hefter Üveggaléria 129–130. p.

SZEMLE

Farkas Tünde – Tiszavári Eszter: Üvegszobrászok a Glass. The UrbanGlass Art Quartely-ben 131–134. p.

Jagadics Barbara: Keramika a sklo. A cseh üvegművészek fóruma 135–137. p.

5. évf. 1. sz. / 2009. 19. szám

Tartalom: A gyermekkönyv-illusztráció V.

I. rész (1-3. fejezet)

SEREGSZEMLE

P. Szabó Ernő: Illusztrációk, jelenidőben. A bolognai gyermekkönyv-vásár, 2009. 7–16. p.

Szilágyi Imre: Változások és újdonságok nélkül. A szlovén illusztrációk nyolcadik biennáléja 17–24. p.

Jurčec Kos, Koraljka: A Második Horváth Illusztrációs Biennálé 25–32. p.

Brathová, Barbara: A gyerekeknek csakis a legjobbat 33–40. p.

HAGYOMÁNY ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

Kratochwill Mimi: A szép könyv kultusza. A magyar gyermekkönyv-illusztráció történetéből 41–52. p.

A tér és idő díszítése. Tanulmány-részletek Lesznai Anna illusztrációs művészetéről 53–58. p.

Salamon Nándor: Ceruzavonások az illusztrátor Bartha László portréjához 59–70. p.

Hanel, Olaf: Meséből mesébe. A cseh gyermekkönyv-illusztráció történetéből 71–78. p.

Pogány Gábor: Rézmesék. Gross Arnold lexikona 79–92. p.

Vida Győző: Vers a képben, rím a rajzban. Orosz István gyermekkönyv-illusztrációi 93–106. p.

5. évf. 2. sz. / 2009. 20. szám

Tartalom: A gyermekkönyv-illusztráció V.

2. rész (4–6. fejezet)

KITEKINTÉS

Beskidová, Eva: A fantázia szövevényes világa. Egy szuverén illusztrátor, Dušan Kállay 107–120. p.

Jovanov, Jasna: Manja Radič, az emlékek ébresztője 121–128. p.

Pálfi György: Hassan és a Blue Book Group 129–136. p.

KÖNYVEK ÉS ILLUSZTRÁTOROK

Szakolczay Lajos: Vigyorog a képe. Keszeg Ágnes Csoóri-illusztrációi 137–144. p.

Kovács Lajos: Megfirkálja, szétnyirbálja, montázsolja... Molnár Jacqueline rajzairól 145–150. p.

Besze Barbara: Meseország Marilandon. Takács Mari rajzai 151–156. p.

Horváth Gyöngyvér: Ha előjönnek a szörnyek. A képi és a szöveges elbeszélés harmóniája Gaiman-McKean gyermekkönyvében 157–162. p.

D. Udvary Ildikó: Régi mesék – fiatal illusztrátorok. A „Pagony Klasszikusokról” 163–170. p.

Vesztróczy Éva: Őz csodálatos országában. Szegedi Katalin illusztrációi 171–176. p.

Szakolczay Lajos: Versek, rajzok – fényvel, füttyel. Kiss Benedek versei Kass János illusztrációival 177–182. p.

SZEMLE

Zalán Tibor: Az apró elmozdulások költészete. Pet'R albuma 183–186. p.

Feledy Balázs: Tükör és ablak. Tenk László festményei 187–190. p.

Tamás Zsuzsa: Rajzba álmodott mesék. Heinzelmann Emma albuma (részlet) 191–194. p.

Kakuk Tamás: Festő a vászon előtt. Kopócs Tibor könyvbe kötött hetven éve 195–198. p.

Arató Antal: Kalitka és korona. Kass János illusztrációi. Varga Emőke könyvéről 199–201. p.

6. évf. 3. sz./2009. 21. szám**Tartalom: Wehner-Vernissage:****Komárom-Esztergom megyei kiállítások, 1992–2009**

BEVEZETŐ

Wehner Tibor: Az ominózus vernissage 7–8. p.

FÉLMŰLT

Lírai absztrakció és valóságidézés: Czibalmos Szabó Kálmán és Czibalmos Paál Magdolna festőművészek kiállítása – Esztergom, Balassa Bálint Múzeum, 2000. 9–11. p.

Élmény – emlék – intellektus: Gadányi Jenő festőművész emlékkiállítása Esztergom, El Greco Galéria, 2008. 12–13. p.

A lét rezdülései: Kaposi Antal festőművész emlékkiállítása. Esztergom, Sziget Galéria, 2003. 14–15. p.

Teremtett lények apokalipszisa: Kaposi Tamás festőművész emlékkiállítása. Győr, Városi Könyvtár Galéria, 1999. 16–17. p.

A hitelesség és a felelősség művei: Kerti Károly grafikusművész emlékkiállítása. Tata, Kuny Domokos Múzeum, 2006. 18–19. p.

A tradíciók éltetése: Koszkol Jenő festőművész emlékkiállítása. Dorog, Dorogi Galéria, 2005. 20–21. p.

Az elvagyódás dokumentumai: Kóthay Ernő festőművész emlékkiállítása. Komárom, Komáromi Kisgaléria, 1992. 22–23. p.

Tanúságtételek egy korról: Nagy Márton festőművész emlékkiállítása. Komárom, Klapka György Múzeum, 2001. 24–25. p.

Életjelenségek: Szalai Zoltán festőművész emlékkiállítása. Budapest, Ráday Galéria, 2002. 26–27. p.

Tata képzőművészetének negyven éve – kiállítás. Tata, Kuny Domokos Múzeum, 1994. 28–29. p.

Expresszív humánus érzések: Vörös Béla szobrászművész emlékkiállítása. Budapest, Vasarely Múzeum, 1999. 30–31. p.

A látvány mögött: Wieszt József grafikusművész emlékkiállítása. Dorog, Dorogi Galéria, 2008. 32–33. p.

„A titok és a mélység csöndje”: Zilagy György festőművész emlékkiállítása. Tata, Kuny Domokos Múzeum, 1999. 34–36. p.

PORTRÉGALÉRIA

A festészet szép cselvetése?: Ferenczi Gábor festőművész kiállítása. Budapest, Polaris Galéria, 2001. 37–39. p.

Szórólapok és plakátképek: Hérics Nándor grafikus- és objektművész kiállítása. Esztergom, Duna Múzeum, Európai Közép Galéria, 2008. 40–41. p.

Logika és líra: Kaposi Endre képzőművész kiállítása. Esztergom, Duna Múzeum, Európai Közép Galéria, 2009. 42–43. p.

A jelentéktelenség magánemlékművei: Kungl György keramikumművész kiállítása. Oroszlány, Művelődési Központ, 1998. 44–45. p.

A vonal rejtélyei: Lévai Ádám grafikusművész kiállítása. Budapest, Újlipótvárosi Klub-Galéria, 2007. 46–47. p.

A kötöttség és a szabadság viszonyrendszerei: Nagámi (Nagy Gábor Mihály) szobrászművész kiállítása. Budapest, Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóháza, 2007. 48–49. p.

Tájfutatok: Neuberger István festőművész kiállítása. Budapest, Hotel Kempinski Galéria, 2007. 50–51. p.

Földszagú festmények: Papp Albert festőművész kiállítása. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2009. 52–53. p.

A természetelvűség motívumai: Révész Napsugár grafikus- és szobrászművész kiállítása. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2002. 54–55. p.

Tárgy-csendéletek: Sipos Barbara szobrász- és festőművész kiállítása. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2006. 56–57. p.

Szobor-metaforák: Sipos Marica és Baráz Tamás szobrászművészek kiállítása. Tata, Kuny Domokos Múzeum, 2004. 58–61. p.

Éjszakai fények: Szamódy Zsolt fotóművész kiállítása. Tatabánya, Népház Galéria, 1993. 62–63. p.

A hallgatag madarak üzenetei: Szemereki Teréz keramikumművész kiállítása. Tata, Kuny Domokos Múzeum, 2001. 64–65. p.

- Ellentétpárok között: Szentessy László grafikusművész kiállítása. Dorog, Dorogi Galéria, 1992. 66–67. p.
- „Kerülöm az arányos formákat”: Széri-Varga Géza szobrászművész kiállítása. Komárom, Komáromi Kisgaléria, 1998. 68–69. p.
- Plasztikai példázatok: Szunyogh László szobrászművész kiállítása. Marcali, Bernáth Aurél Galéria, 2006. 70–71. p.
- Élet-terek: Tarjáni Antal fotóművész kiállítása. Budapest, Millenáris, Jövő Háza Központ, Teátrumhajó, 2006. 72–73. p.
- Jelenbe ágyazott gondolati rajzok: Tettamanti Béla grafikusművész kiállítása. Dorog, Dorogi Galéria, 2006. 74–75. p.
- Figurativitás és elvonatkoztatás: Varga Bencsik József grafikusművész és Sipos Marica szobrászművész kiállítása. – Tatabánya, Kortárs Galéria, 2008. 76–79. p.
- Az újítás akarása: Varkoly László szobrászművész kiállítása. Budapest, Galéria IX, 2005. 80–81. p.
- Földbe zárt kincs: Végh Éva festőművész kiállítása. Dorog, Dorogi Galéria, 2007. 82–84. p.
- MŰHELY**
- Az Esztergomi Művészek Céhe kiállítása. Révkomárom, Duna Menti Múzeum, 1994. 85–87. p.
- Harcincéves a Komáromi Kisgaléria-kiállítás. Komárom, Komáromi Kisgaléria, 2007. 88–89. p.
- Hommage á Supka Manna – kiállítás. Tata, Magyar Zoltán Városi és Megyei Művelődési Központ, 2007. 90–91. p.
- In memoriam Salvador Dali – kiállítás. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2004. 92–93. p.
- Kihelyezett tagozat – kiállítás: Tatabányáról elszármazott művészek. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2007. 94–95. p.
- Konfiguráció: Hat fiatal grafikusművész kiállítása. Tata, Kuny Domokos Múzeum, 2005. 96–97. p.
- Kortárs magyar keramikumművészek kiállítása. Komárom, Monostori Erőd, 2007. 98–100. p.
- A Magyar Szobrász Társaság kiállítása. Esztergom, Esztergomi Vármúzeum, 2006. 100–101. p.
- Négy szlovákiai magyar képzőművész kiállítása. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2009. 102–103. p.
- A szellem láthatatlan lényévé válása – kiállítás. Esztergom, Duna Múzeum, Európai Közép Galéria, 2006. 104–107. p.
- Üvegművész-nők kiállítása. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2004. 108–111. p.
- A Zsembergy-gyűjtemény kiállítása. Esztergom, Keresztény Múzeum, 2008. 112–114. p.
- VENDÉG-TÁRLAT**
- Térrajzolatok: Barabás Márton festőművész kiállítása. Tatabánya, Kortárs Galéria, 2001. 115–117. p.
- Semmi szépség: M. Novák András festőművész kiállítása. Komárom, Komáromi Kisgaléria, 1998. 118–119. p.
- Szikár, nyers szépségek: Márkus Péter szobrászművész kiállítása. Komárom, Komáromi Kisgaléria, 1999. 120–121. p.
- A teljesség keresése: Nagy János szobrászművész kiállítása. Esztergom, Balassa Bálint Múzeum, 1993. 122–123. p.
- A sejtelmesség képei: Tolnay Imre grafikus- és festőművész kiállítása. Komárom, Komáromi Kisgaléria, 2008. 122–123. p.
- KISLEXIKON Művészéletrajzok 131–155. p.**

6. évf. 5. sz. / 2009. 23. szám

Tartalom: Fémszobrászok Tatabányán

1. ELŐZMÉNYEK

Wehner Tibor: A magyarországi szobrászati alkotótelepekről (vázlat) 5–8. p.

2. HANGFÜRDŐ MŰVÉSZETI CENTRUM

Pataki Gábor: Hangfürdő 9–12. p.

Wehner Tibor: Zene fúvós-, húros- és ütőhangszerekre. Lois Viktor tatabányai gyűjteménye 13–16. p.

3. KÉP-ZE-LET

Bodonyi Emőke: Káprázat helyett valóság. A tatabányai fémszobrász-telep első éve 17–26. p.

4. PORTRÉGALÉRIA

Wehner Tibor: Budahelyi Tibor (és Alusán Tódor) különös művei 27–30. p.

Faludi Ádám: Érmész és Prométheusz. Mitológiai helyzetkép Szunyogh László szobrászművész műhelyéből 31–34. p.

Wehner Tibor: Ézsias István pulzáló erőterei 35–38. p.

Bodonyi Emőke: Áttörni a korlátokat? Denis Stuart Rose művészetéről magyarországi kiállításai tükrében 39–42. p.

Simonffy Szilvia: Tűzön-vason át – Drabik István 43–46. p.

P. Szabó Ernő: Szent Borbála szeme. Péter Ágnes fémszobra 47–50. p.

Csaplár Vilmos: Nem földi erdők lakói – Turcsány Villő 51. p.

P. Szabó Ernő: Apám emlékére. Zsemlye Ildikó vonatjai 51–58. p.

Orr Lajos: Kompromisszumok nélkül. Dorogi János szobrászról 59–62. p.

Wehner Tibor: Márkus Péter konstruktív-expresszív téri közegei 63–64. p.

Faludi Ádám: Tizenötös akna. Lois Viktor és a KÉP-ZE-LET fémszobrász tábor 65–74. p.

Dallos István: A Kép-Ze-Let Nemzetközi Fémszobrász Táborok. Tábor történet a beszámolóik tükrében 75–84. p.

5. KÉPGALÉRIA

Művek, terek, alkotók 85–92. p.

6. DOKUMENTUMOK

Koncepciók, meghívók, cikkek, név- és szoborlisták 93–94. p.

P. Szabó Ernő – Bodonyi Emőke – Bárdosi József: A fémszobrász-telep ajánlásai (Szervezőelvek) 95–109. p.

Információk – megjelent számaink 110. p.

7. évf. 3. sz. / 2010. 27. szám

Tartalom: Gyermekkönyv-illusztráció VII.

1. HAGYOMÁNY ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

Vesztróczy Éva: Bálint Endre, az illusztrátor 5–10. p.

Schilling Sára: Fekete és okker foltok: meseképek. Bálint Endre illusztrációi A kék szarvas című mesegyűjteményhez 11–16. p.

Pogány Gábor: Az illusztrált VERNE. Szubjektív vázlat a Verne-regények képeiről 17–28. p.

Dian Viktória: „Hát az élet vize volt ez a tó itten”. A János vitéz illusztrációiról 29–40. p.

2. SEREGSZEMLE

P. Szabó Ernő: Fenyő alatt Bolognában 41–50. p.

Jurcec-Kos, Koraljka: A Harmadik Horvát Illusztrációs Biennálé. Részletek a kiállítás kurátora katalógus-előszavából 51–58. p.

Lehotka Gábor: „Együtt lenni jól” Meseillusztrációs pályázat 59–62. p.

3. PORTRÉGALÉRIA

Brathová, Barbara: Művei a leikéből fakadnak. Martina Matlovicová-Králová 63–70. p.

Gáliková, Éva: Csodatevő Uchnár 71–78. p.

Kolodyńska, Agnieszka: A hold lejött a földre. Beszélgetés Ewa Kozyra-Pawlakkal és Pawel Pawlakkal (részlet) 79–88. p.

Sikorska-Celejewska, Agnieszka: Szüleink háromnegyede rajzolt. Beszélgetés Pawel Pawlakkal és Ewa Kozyra-Pawlakkal (részlet) 89–96. p.

Hibbard, Melissa: A közvetlensége miatt szeretem a kollázt. Hoda Hadadi illusztrátor Teheránból 97–102. p.

Szabó Ákos: A szöveg felhangjaira figyelve. Egy magyar festőművész illusztrációi Franciaországból 103–116. p.

7. évf. 4. sz. / 2010. 28. szám

Tartalom: Gyermekkönyv-illusztráció VIII.

4. PORTÉGALÉRIA – ÉVFORDULÓ

Dénesová, Eva: Szereti ön Bornit? – avagy: utazás a monarchiám körül 117–128. p.

Hüttner, Robert: Šebestová alakját a lányom inspirálta 129–138. p.

Stehlíková, Blanka: Adolf Born és a postabélyeg 139–144. p.

5. KÖNYVEK ÉS ILLUSZTRÁCIÓK

Vida Győző: Szél a vízben, víz a tűzben, tűz a szélben. Rufusz Kinga illusztrációi Schein Gábor verses meséjéhez 145–150. p.

Miglincki Éva: Takács Mari mesebeszéde papíron és színpadon 151–156. p.

Lackfi János: Tömörített világegyetem. Molnár Jacqueline illusztrációiról 157–160. p.

Kovács Lajos: Egy képész tablója. Egy gyerekversantológiához 161–166. p.

6. SZEMLE

Salamon Nándor: Egyszerűen „csak”: Schrammel 167–174. p.

Bodonyi Emőke: Az üvegművész Bohus 175–180. p.

Szakolczay Lajos: A lélek geometriájának mérnöke. Novotny Tihamér: Aknay János 181–186. p.

Pogány Gábor: Albumok mindenkinek és másoknak. Kugler Könyvek: Lóránt János Demeter és Kárpáti Tamás 187–196. p.

Wehner Tibor: „A világ”, „Az élet”, „A kor”. Gerber Pál kiállítása és albuma 197–203. p.

Feledy Balázs: Zárt ízlés – intenzív mélység. Fecske András: Vajjon kinek a művészete? 203. p.

8. évf. 2. sz. / 2011. 30. szám

Tartalom: Képzőművészek Tatabányán a 20. században

1. BEVEZETŐ

Wehner Tibor: Bevezető gyanánt: Tatabánya és művészete Hat és fél évtized tendenciái 7–14. p.

2. KISLEXIKON

Wehner Tibor: A művészek életrajza 15–28. p.

3. PORTRÉGALÉRIA

Luzsicza Lajos: Balázs István szobrászművész Tatabányán (Részlet a művész Hétköznapi... című könyvéből) 29–30. p.

Egy tudósítás a hőskorból. Finogenov a tatabányai munkásművészetről 31–32. p.

Láncz Sándor: Bondor István emberközpontú szobrászata 33–34. p.

Alberti Ágnes: Minden szempontból realista vagyok. Bondor István szobrászművésszel beszélgettünk 35–38. p.

Wehner Tibor: A hagyományok vonzásában. Brém Ferenc szobrászata 39–42. p.

E. Nagy Lajos: Brém Ferenc világa 43–48. p.

Wehner Tibor: Olaj/vászon, akvarell/papír. Dobroszláv Lajos festői világa 49–56. p.

Jenkei János: Meditáció. Freund Sándor képei előtt 57–58. p.

Pruzsina Alice: Természet és festészet... Beszélgetés Freund Sándorral művészetről, festészetéről 59–62. p.

Englerth Miklós: Görgényi István útja. Emlékkiállítás a tatabányai Kernstok Teremben 63–64. p.

Kádár Péter: A „kis Rudnay”? Görgényi István emlékezete 65–68. p.

Bodri Ferenc: A szem és a szellem egybehangzása. Sz. Györfy Klára tárlata elé 69–70. p.

Láncz Sándor: A „mögöttes” dolgok. Sz. Györfy Klára festészetéről 71–74. p.

Németh Lajos: Horváth Ferenc művészetéről 75–78. p.

Wehner Tibor: Bolyongás a Napkirályok üres palotájában. Horváth Ferenc festőművész különös életműve 79–84. p.

Feledy Balázs: Búcsú és felfedezés. Jurida Károly (1935–2009) grafikusművész munkássága 85–90. p.

Wehner Tibor: Karkus-képek Kertvárosban. Karkus István 91–92. p.

E. Nagy Lajos: Esendőség és esetlenség. Karkus István műveiről 93–96. p.

Almási Tibor: Burgenlandi impressziók. Kovács Gábor tárlata Győrött 97–100. p.

Wehner Tibor: Zárt és nyitott szerkezetek. Krajcsi-rovits Henrik grafikusművész visszaillesztő kiállítása 101–104. p.

Bodri Ferenc: Krajcsi-rovits Henrik képvilága. Tata, 1979. október, Kuny Domokos Múzeum 105–108. p.

Kövesdi Mónika: Emberi értékekre koncentráló képek. Krajcsi-rovits Henrik grafikusművész munkásságáról 109–112. p.

Mezei Ottó: Tűzzománckiállítás a Csepel Galériában (Részlet a tanulmányból): Krulik Frigyes 113–114. p.

Szigeti Éva: „A tűzben történnek a dolgok.” Rádiós beszélgetés Krulik Frigyesrel 115–121. p.

Végvári Lajos: Tatabányai évek. Luzsicza Lajos pályakezdése a bányászvárosban (Részletek a Luzsicza Lajos című monográfiából) 121–122. p.

Tasnádi Attila: A táj ígézetében. Luzsicza Lajos festői életműve 123–132. p.

Kovács Gergelyné: Salló István munkássága 133–140. p.

Dallos István: Sebestyén J. András tárlata. Újabb kiállítás Tatabányán, a Kortárs Galériában 141–144. p.

Ecsey Elemér: Szlávik Lajos 145–148. p.

Wehner Tibor: Szlávik Lajos kiállítása 149–150. p.

Losonci Miklós: „Mindenem megvan”. Szlávik Lajos függetlensége 151–154. p.

4. BIBLIOGRÁFIA

Wehner Tibor: Tatabánya képző- és iparművészeteinek válogatott bibliográfiája 155. p.

8. évf. 3. sz. / 2011. 31. szám

Tartalom: Gyermekkönyv-illusztráció IX.

A képiro Kass János 1. rész

1. ELŐHANG

Kass János: Ars poetica 5–6. p.

2. LÉTTISZTASÁG

Lator László: Tágas világ, mindenfelé nyitott mindenség 7–8. p.

Aczél Géza: A magas művészetbe emelt utánérzés. Kass János illusztrációiról 9–16. p.

Bálint Péter: „Léttisztaság”. Kass János illusztrátori munkásságáról (részlet) 17–24. p.

Tandi Lajos: Rosinante nyergében. Kass János képes üzenetei a gyerekeknek 25–34. p.

3. GYERMEKJÁTÉKOK

Szakolczay Lajos: Fény ácsol színpadot. Kass János gyermekkönyv-illusztrációi 35–44. p.

D. Udvary Ildikó: „A legnagyobb művészet a legnagyobb egyszerűség” 45–50. p.

Sárközi Mátyás: A képzőművészet mindenese. Az Állatmesék illusztrációi 51–54. p.

Kaposi Endre: Brueghel és Kass 55–60. p.

Kovács Lajos: Volt egyszer egy-két nagyabonyi toronymászó. Kass János fényceruzájáról 61–66. p.

Kakuk Tamás: Egyre közelebb. Egy új találkozás Toldi Miklóssal 67–70. p.

Brathová, Barbara: Az illusztrációk magyar fejlődése. Kass-könyvek a BIB-en 71–76. p.

Szakolczay Lajos: Versek, rajzok – fénnyel, fűttyel. Illusztrációk Kiss Benedek gyermekverseihez 77–80. p.

4. GYERMEKNYELVEN

Tandi Lajos: Az utolsó nagy kaland. Tankönyv-illusztrációk nebulóknak 81–86. p.

Nikodém Gabriella: „én is gyerek vagyok belül...” Kass bélyegei 87–94. p.

5. UTÓHANG

Orosz István: Az utolsó szerep 95. p.

8. évf. 4. sz. / 2011. 32. szám

Tartalom: Könyvillusztráció

– Gyermekkönyv-illusztráció X.

HAGYOMÁNY ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

Dian Viktória: Az Aranylevente. Jaschik Álmos Toldi-illusztrációiról 5–10. p.

Schilling Sára: Angyalok és ördögök. Bálint Endre Bibliája 11–18. p.

Kratochwill Mimi: A fények és árnyékok játékaival. Csernus és az illusztráció 19–28. p.

Salamon Nándor: „Egészen egyszerűen dekoráltam a könyvet...” Szász Endre illusztrált „Ezer-egyéjszakája” 28–36. p.

Szakolczay Lajos: A vonalköltészet igazsága. Huszárík Zoltán, a grafikus, az illusztrátor 37–44. p.

KÖNYVEK ÉS ILLUSZTRÁTOROK

Horváth Gyöngyvér: Szürreális kollázs-világ. Sara Fanelli illusztrációiról 45–50. p.

Barbara Brathová: A könyvben és könyvön túl. Négy szlovák illusztrátor 52–56. p.

Szakolczay Lajos: Látomás vonalháló – önkifejező arc. Klasszikusok – József Attila. Francois Villon. Alfred Jarry – illusztrálva 57–64. p.

Kovács Lajos: Dicsérni jöttem... Grafikák Leonardo Da Vinci meséihez 65–68. p.

Adam Jaromir: A lélek háza. Iwona Chmielewska könyvkölteménye 69–74. p.

Vesztróczy Éva: A teremtés erejének profán eszköztára. Keresztes Dóra gyermekkönyv-illusztrációi 75. p.

PORTRÉGALÉRIA

Besze Barbara: Cirkuszmeséktől a bábszínházig. Interjú az IBBY-díjas Szalma Edittel 81–88. p.

SEREGSZEMLE

P. Szabó Ernő: Az illusztrátor centiméter. Bolognai illusztrációs kiállítás, 2011. 89–100. p.

Barbara Brathová: RETRO-BIB 2011, avagy aranyalma van a zsebemben... 101–112. p.

SZEMLE

Fedy Balázs: A textiltől a tudományig – és vissza. Könyv Pápai Livia textilművészről 113–116. p.

Almási Tibor: Minden mindennel összefügg. Butak András könyvtárgyai 117–120. p.

Szakolczay Lajos: Metaforikus látomások. Püspöky István albuma 121–126. p.

Monok István: Szlovákiai magyar könyvművészet 1918–1945. Szabó Lilla könyvről 127–130. p.

Vesztróczy Éva: A cseh gyermekkönyv-illusztráció huszadik századi eredményei. Blanka Stehlíková könyvről 131–136. p.

MŰHELY

Szakolczay Lajos: Wehner-vernissage. Egy Art Limes-bemutató kapcsán 137–140. p.

Fitz Péter: Harminc év a miniatúrtextil biennálén. Egy japán művész: Goro Nagano Szombathegyen 53–56. p.

Wehner Tibor: Légies fonalrajzolatok. Lévai Nóra textilművész alkotásairól 57–60. p.

ÖTVÖSSÉG

Simonffy Szilvia: Fémbevágó. Magyar ötvösművészet az ezredfordulón 61–106. p.

Bakonyvári M. Ágnes: Angyalszárnyak és oszlopok. Portré Katona Katalin ötvös-szobrászról 107–112. p.

Simonffy Szilvia: Mihály könyöke. 21. századi természetráaj Tóth Zoltán ötvösművész ékszereiben 113–120. p.

P. Szabó Ernő: Mint a cseresznye. Bologna, 2012. 121–126. p.

ILLUSZTRÁCIÓ

Dénesová, Eva: Adolf Born meseillusztrációi – avagy: tanuljunk meg szépen félni, gyerekek! 127–132. p.

Salamon Nándor: Díjazott kötet. Könyv, grafika – Könyvművészet Erdélyben (1919–2011) 133–140. p.

Vesztróczy Éva: A világ Bobul'a szemével. Garajszki Margit első mesekönyve 141–143. p.

9. évf. 2. sz. / 2012. 34. szám

Tartalom: Iparművesség I.

BEVEZETŐ

D. Udvardy Ildikó: A múzeum nyitott könyv. Beszélgetés Takács Imrével, az Iparművészeti Múzeum főigazgatójával 5–14. p.

TEXTILMŰVÉSZET

Erdei T. Lilla: Textil+. A 4. Textilművészeti Triennálé, 2012. 15–24. p.

Wehner Tibor: Kötöttségek, szárnyalások. Remsey Flóra textilművészeti munkásságáról 35–40. p.

Józsa Kitty: Textilbe komponált kortárs mese: Batman és az egyszarvú legendája 41–46. p.

Wehner Tibor: Pompázatos textilek, varázslatos bőrkompozíciók: Katona Szabó Erzsébet műveiről 47–52. p.

9. évf. 3. sz. / 2012. 35. szám

Tartalom: A képíró: Kass János 2. rész

HITEK – REMÉNYEK

Mezei Ottó: „Higgyünk a szellem világmegváltó remtés-tudatában” 7–26. p.

Juhász Ferenc: Kass János remény-hite 27–30. p.

FEJEK – ARCOK

Somlyó György: Kis ballada a fejekről. Kass János kiállítása elé 31–34. p.

Szakolczay Lajos: Arc emberiség-jegyekkel 35–42. p.

Kass János: Fejek 43–44. p.

Juhász Ferenc: Mi van a fejben? 45–46. p.

KÉPÍRÁSOK – ÍRÁSKÉPEK

Határ Győző: A képíró (Kass Jánosnak) 47–48. p.

Olasz Sándor: Kass, a képíró 49–56. p.

Bálint Péter: Másként írni – mégis magamat. Kass János Szent Ferenc változatairól 57–62. p.

Tandi Lajos: A búsképű lovag Porlódról. Kass János Don Quijote-rajzairól 63–68 p.

Kass János: A Kékszakállú herceg vára 75–76. p.

Aczél Géza: Kass János zenei témájú grafikáiról 69–74. p.

Miglinczy Éva: Szó-zene-kép. A Kékszakállú herceg vára 77–86. p.

Kass János: Képek az Ótestamentumból 87–88. p.

Kass János: Hamlet, dán királyfi 89–90. p.

Gál József: Kass János bélyegei. Beszélgetés a művésszel 91–96. p.

Képiró Ágnes: A bélyegművész és Madách 97–102. p.

Tandi Lajos: Kass évtizedei. Születésnapj töredékek 103–109 p.

10. évf. 1. sz. / 2013. 37. szám

Tartalom: Iparművéség II.

HAGYOMÁNY ÉS MŰVÉSZET

Wehner Tibor: Gádor István, a mester. Beszélgetés Majoros Hedvig és Majoros János keramikusművésszel 6–14. p.

Gopcsa Katalin: Művész üvegalappal. Paulikovics Pál (1926–2006) üvegművész 15–18. p.

Wehner Tibor: Holmik. Emlékezés Thury Levente (1941–2007) keramikusművészre 19–24. p.

KERÁMIAMŰVÉSZET

Csenkey Éva: A kerámia új világa a kecskeméti stúdió műhelyében és nemzetközi gyűjteményében 25–42. p.

Probstner János: A kortárs magyar kerámiaművészet reneszánsza, 1968–2012. 43–68. p.

Szakolczay Lajos: Pázmándi Antal, a keramikus-szobrász 69–76. p.

P. Szabó Ernő: A természet és a mítoszok világa. Beszélgetés Szemereki Teréz keramikusművésszel 77–84. p.

Wehner Tibor: A nagy magyar kerámia manapság 85–92. p.

10. évf. 2. sz. / 2013. 38. szám

Tartalom: Iparművéség III.

ÜVEGMŰVÉSZET

Wehner Tibor: HuGlass (részlet) p.105.

Bodonyi Emőke: Kítáglut határok. Gondolatok a kortárs magyar üvegművészetről 106–115. p.

Bodonyi Emőke: Állatbölcseiségek. M. Tóth Margit művészetéről 116–121. p.

Almási Tibor: Hefter László új üvegműveiről 122–127. p.

Bodonyi Emőke: Láthatóvá táruló belső világok. Gondolatok Sipos Balázs üveglasztikáiról 128–133. p.

KITEKINTÉS

Pravdová, Anna – Schmitt, Bertrand – G. Kovács

László: Költészet csak egy van Beszélgetés Jan Švankmajerrel filmről, szürrealizmusról, mágiáról és beavatásról 134–147. p.

ILLUSZTRÁCIÓ

Szakolczay Lajos: Kozma Lajos, az illusztrátor. Balázs Béla: Testvérország 148–153. p.

Vesély, Marian – G. Kovács László: Az illuminált kéziratoktól az illusztrált könyvig 154–161. p.

Vesztróczy Éva: Egy nagy generáció öt évtizede. Egybefonódott életutak: Feldek és Cipár 162–171. p.

P. Szabó Ernő: Az állatokról, Bolognában 172–177. p.

SZEMLE

Szabó Lilla: A felvidéki magyarság képzőművésze 1920–1937. 178–183. p.

Máthé Andrea: Variációk üveglegyezőkre. Lukácsi László üvegművészetéről 184–186. p.

Gopcsa Katalin: „Homo Flabellus”. Lukácsi László albumáról 187–189. p.

Készman József: Bonsai lassú tűzön. Részlet Kungl György könyvéből 190–191. p.

Szakolczay Lajos: Grotteszk giccs, avagy táj és ember a lélek burkában (Kungl György: Képregény) 192–195. p.

Ölveczky Gábor: A vén zászlótartó vitézei. Somoogyi Győző: A szabadságharc katonái című könyvéről 196–201. p.

G. Kovács László: Örömteli találkozás egy nem mindennapi könyvvel. Slovenská detská kniha 202–205. p.

Salamon Nándor: Szótárral olvasandó! Könyv az illusztrációról 206–210. p.

10. évf. 5. sz. / 2013. 41. szám

Tartalom: Képzőművészek Dorogon a 20. században

KÖZELMŰLT

Wehner Tibor: Dorog és 20. századi művészete 8–10. p.

Kovács Lajos: A művészetpártoló Schmidt Sándor. A dorogi szénmedence helyzete a kisüzemi bányászkodástól Schmidt Sándor fellépéséig 11–16. p.

Wehner Tibor: „Megmentett pillanatok.” Dorogon élt-alkotott művészek kiállítása 17–18. p.

Kovács Lajos: Mi közük hozzám? Dorogon éltek, alkottak 19–20. p.

Wehner Tibor: Egy 1951-ben rendezett dorogi kiállítás 21–24. p.

KISLEXIKON – A LEZÁRULT ÉLETMŰVEK ALKOTÓI

Árvai Ferenc, Bajor Ágost, Bodri Ferenc művészeti író, Csernus Sándor, Dallos Ernő, Furlán Ferenc, Gáspár Sándor, Hír József, Koszkol Jenő, Környey László, Kucs Béla, Puxbaum Jenő, Rauscher György, Somogyi István, Wieszt József 25–52. p.

LEZÁRULT ÉLETMŰVEK – PORTRÉGALÉRIA

Wehner Tibor: Egy szobrász és egy grafikus dorogi emlékezete. Árvai Ferenc és Furlán Ferenc emlékkiállítása 53–55. p.

Zolnay László: Bajor Ágost emlékkiállítása elé 56–58. p.

Wehner Tibor: Dorogtól Dorogig. Dr. Bodri Ferenc 1931–2010. 59–60. p.

M. Várhelyi Vanda: A XX. század kellékei. Furlán Ferenc kiállításáról 61–62. p.

Virág Jenő: Mindig ugrásra készen. Beszélgetés-törredék Furlán Ferenc grafikusművésszel életéről és művészi világáról 63–69. p.

Ladányi András: Gáspár Sándor, a bányászfestő 70–77. p.

Kovács Lajos: Mesébe illő hűséggel. Hír József (1911–1985) dorogi fotográfus 78–83. p.

Wehner Tibor: Velencei lagúna-, tuniszi bazár-, dorogi panoráma-képek. Koszkol Jenő festőművész emlékkiállítása 84–86. p.

Bodri Ferenc: Derű és lobogás. Koszkol Jenő és Rauscher György közös tárlata 87–88. p.

Cs. Nagy Lajos: „A csillére rajzolgattam”. Beszélgetés Kucs Béla Munkácsy-díjas szobrászművésszel 89–90. p.

Györke Zoltán: A festőművész magánya. Látogatás Puxbaum Jenő festőművésznél 91–93. p.

Gálig Zoltán: Rauscher György festőművész élete és munkássága (Dorog, 1902. – Komárom, 1930.) 94–107. p.

Szücs György: „A szemek festője” – Rauscher György 108–111. p.

Goda Gertrúd: Egy művészi pálya miskolci állomásai. Wieszt József grafikusművész munkássága a Herman Ottó Múzeum gyűjteményének tükrében 112–119. p.

Wehner Tibor: A dorogi flotta és a kesztölci kikötő. Wieszt József grafikus- és festőművész emlékkiállítása 120–123. p.

ÁTUTAZÓK

Edvi Illés Aladár, Gink Károly, Haranghy Jenő, Jeges Ernő, Kádár György, Kákonyi Asztrik, Kasznár Aranka, Mátrai Lajos, Mór József 124–141. p.

ÁTUTAZÓK – PORTRÉGALÉRIA

Dévényi Iván: Edvi Illés Aladár (1870–1958) 142–143. p.

Szávay István: A bartóki zene vizuális megszólaltatása. Gink Károly fotókiállítása 144–145. p.

Kovács Lajos: Haranghy Jenő „állandó kiállításai” Dorogon 146–153. p.

Bodonyi Emőke: Jeges Ernő oltárképe. Szent Borbála bányatelepi templom, 1933. 154–155. p.

Wehner Tibor: Művek a történelem fénytörésében. Jeges Ernő festőművész munkásságáról 156–159. p.

Wehner Tibor: Egy ismeretlen művészeti fejezet. Kádár György festőművész és képei Dorogon 160–163. p.

Prokopp Mária: A húsvéti misztérium a kortárs képzőművészetben. A dorogi bányatemplom oltárképe 164–166. p.

Kontsek Ildikó: Kákonyi Asztrik festőművész (1923–1990) 167–171. p.

KÉPGALÉRIA

Képgaléria (Fotók festményekről, Dorog művészeti kiadványairól) 172–178. p.

Bibliográfia – Dorog művészetének válogatott irodalma. 179–180. p.

11. évf. 1. sz. / 2014. 42. szám

Tartalom: Képzőművészek

Dorogon napjainkban

ELŐSZÓ

Wehner Tibor: Dorog művészete napjainkban 7–8. p.

KISLEXIKON – NAPIAINK MŰVÉSZEINEK KISLEXIKONA

Bárdos Annamária, Bencze László, Farkas Éva, Furlán Ildikó, Gerencsér Ferenc, Hérics Nándor, Kapa Melinda, Kolonics Péter, Lévy Jenő, Major Ákos, Pécsi L. Dániel, Prunkl János, Rozmann Viktor művészeti író, Sasvári Anna, Tettamanti Béla, Till Attila, Till József, P. Tóth Major Krisztina, Uresch Zsuzsa, Varga László, Végh Éva, Zsembery Dezső műgyűjtő 9–43. p.

PORTRÉGALÉRIA

Kovács Lajos: Egy dorogi képcsínáló. Bencze László fotóművész 44–47. p.

Farkas Éva: Egy üvegművész önarcképe 48–51. p.

Kovács Lajos: A báboktól a festményekig. Furlán Ildikó báb- és díszletvilága 52–55. p.

Kovács Lajos: Veszélyes pillanatok. Gerencsér Ferenc kiállítása 56–59. p.

Wehner Tibor: A valóságos és a vélt abszurdítások összemósódó világa. A „grafikus” Hérics Nándor műveiről 60–63. p.

Wehner Tibor: Egy különös portrégaléria. Hérics Nándor képzőművész zenész-arcképei 64–67. p.

Kovács Lajos: Utazók, jövevények és vándorok. Kapa Melinda kiállítása 68–71. p.

Kovács Lajos: Útközben. Kolonics Péter kiállítása 72–77. p.

Lévy Jenő: Megszemélyesített gondolatok. Esz-mecsere-kereskedelem 78–80. p.

Szücs György: A kronográfus. Lévy Jenő miskolci kiállítása elé 81–83. p.

Kaposi Endre: Végül a tűz. Major Ákos kiállításán 84–87. p.

Medveczky Attila: Jelképeiben is él a magyarság. Beszélgetés Pécsi L. Dániellel 88–97. p.

Csoóri Sándor: A rejtőzködő festőművész. Prunkl János festészete 98–101. p.

Wehner Tibor: Jelenetek, jelenségek, jelenések. Prunkl János festőművész kép-világáról 102–105. p.

Kovács Lajos: „Sokmindenbe belekóstoltam, közben mindig festettem”. Látogatás Sasvári Anna iparművész otthonában 106–109. p.

Frank János: Tettamanti Béla rajzai 110–113. p.

Wehner Tibor: Lábunkat a Dilettáns tengerbe lógatva... Tettamanti Béla dorogi kiállítása 114–117. p.

Kovács Lajos: Vallomások erdőkről, városokról. P. Tóth Major Krisztina kiállítása 118–121. p.

Fábián László: A valóság kinyíló rejtelmek. Uresch Zsuzsáról szólva 122–125. p.

Kovács Lajos: Az amatőr omnihisztor. Vendégségben Varga Lászlónál 126–129. p.

Wehner Tibor: Festői szárnyalás, logikus építkezés. Végh Éva munkásságáról 130–133. p.

Wehner Tibor: Dorog, Esztergom, Komárom, Nyergesújfalu, Tata... Komárom-Esztergom megyei képzőművészek alkotásai dr. Zsembery Dezső műgyűjteményében 134–136. p.

Wehner Tibor: Egy dorogi magángyűjtemény Esztergomban. Dr. Zsembery Dezső kollekciójának kiállítása 137–139. p.

KÉPGALÉRIA

Kiállítások, művek, alkotók 140–148, 152. p.

BIBLIOGRÁFIA

Dorog válogatott művészeti bibliográfiája 149–151. p.

11. évf. 3. sz. / 2014. 44. szám**Tartalom: Kép tár I.**

24. BIB – POZSONYI ILLUSZTRÁCIÓS BIENNÁLÉ, 2013
Jarošová, Zuzana – Vesztróczy Éva: A csodák ideje. Bevezető a 24. BIB-hez 4–8. p.

Drzewiecka, Iveta – Vesztróczy Éva: Amikor a gyermek szemével látunk. A világ képekben és a könyv képei 9–25. p.

Anoškinová, Viera – Vesztróczy Éva: A színes és a fekete kontrasztja. Tomáš Klepoch illusztrációi 26–29. p.

Braithová, Barbara – Vesztróczy Éva. A fal, ahogyan Peter Sís vall róla 30–35. p.

Roll, Dušan – G. Kovács László: Visszaemlékezés Kass Jánosra 36–39. p.

MESE ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

Szakolczay Lajos: Költészet, játék, szabadság. Lázár Ervin mesekönyveinek illusztrációiról 40–47. p.

Révész Emese: „Soha nem is volt”. Gyermekkönyvek képvilága 48–53. p.

Miglinzci Éva: Egér a porondon, avagy éjszakai riadó! Szalma Edit illusztrációiról 54–57. p.

Ninkov, K. Olga: Mesemondó esték. Geréb Klára meseillusztrációi Benedek Elek kötetéhez 58–63. p.

PORTRÉGALÉRIA

Dohnál Szonja: A vajdasági portól a lókiúti fűzfáig. Interjú Szajkó István festőművésszel 64–77. p.

Miglinzci Éva: Műteremlátogatás a zöld minden-ség festőjénél 78–87. p.

11. évf. 4. sz. / 2014. 45. szám**Tartalom: Kép-tár II.****KIÁLLÍTÁSKÉPEK**

P. Szabó Ernő: Kiürített és benépesített terek. Nadas Alexandra kiállítása 5–9. p.

Wehner Tibor: LXXV – Három szólam. Kaposi Endre – Szendőfi Pál – Szentessy László kiállítása 10–15. p.

Nagy T. Katalin: A kecskeméti vaskor leletei. VAS-TAGOK, KASZ 2004–2013. 16–23. p.

Wehner Tibor: A dolgok látszólag lényegtelen részletei és lényege. Révész Napsugár gyűjteményes kiállítása 24–29. p.

D. Udvary Ildikó: A konyhától a múzeumig. Falvédők régen és most 30–35. p.

KITEKINTÉS

Szakolczay Lajos: Tisztelet Hrabalnak. Cseh képzőművészek tárlata 36–43. p.

Feldek, Lubomir – Balázs Andrea: 1 meg 1 az 3. Miroslav Cipár kiállításai 44–51. p.

Schmelzová, Radoslava – Balázs Andrea: Eretnek hagyomány és az aranyhajú lány. Olbram Zoubek kiállítása 52–59. p.

Spáčilová, Mirka: A nyájas varázsló kastélyában! 60–65. p.

SZEMLE

Kocsis Péter: A gyöngyhalász száz esztendeje: 1914–2014. 66–71. p.

Feledy Balázs: Csak a minőség. P. Szabó Ernő újabb köteteiről 72–75. p.

Pogány Gábor: Megszabadulni a fölöslegtől. Lipcsey György szobrairól 76–81. p.

Wehner Tibor: Romtornyok. Lipcsey György szobrászművész új bronz-sorozatáról 82–85. p.

Kakuk Tamás: Párhuzamos füves könyvek. Márai Sándor és Weöres Sándor életbölcességei 86–89. p.

MELLÉKLET

Wehner Tibor: Galériaistoria. A tatabányai Kernstok Terem története 1979–1992. 90–118. p.

12. évf. 3. sz. / 2015. 47. szám (helyesen 48!)**Tartalom: A képíró Kass János, 3. rész****BEVEZETŐ**

Révész Emese: „Tanúja és krónikása vagyunk a korunknak.” Kass János művészete a 60-as években 5–19. p.

KORTÁRSÁK – KAPCSOLÓDÁSOK

Szakolczay Lajos: Értékvonzalom a szabadság ígészetében. Kass János és Juhász Ferenc 20–27. p.

Kincses Károly: Fotók Kassról, Kasstól, Kassnak 28–41. p.

Kass János: Negyvenöt év 42–44. p.

Juhász Ferenc: KASS–KASSÁK. Kass János 75. születésnapjára 45–49. p.

VARÁZSKÖRÖK

Lukácsy András: Bartók erkölce a mérce 50–55. p.

Tallósi Béla: Varázsköröket hajtva. „Az egész életemet végigkísérte az irodalom” 56–61. p.

Gál József – Robinson, Richard: Csak a munkával tudjuk létünket igazolni... Interjú Kass Jánossal = Only through work can we justify our existence.... 62–87. p.

KÖNYVEK – ILLUSZTRÁCIÓK

Kiss István: Beszélgetés a könyvről – Kass Jánossal 88–93. p.

Kass János: Gondolatok a könyvillusztrációról = Thoughts on the illustration of books 94–101. p.

Kass János: A könyv mestere – Kner Imre 102–105. p.

Tarján Tamás: Fagyban lobogó láng. Egy Kass János tervezte könyvről (Orbán Ottó: Az éjnek rémjáró szaka) 106–113. p.

Bánki Vera: Az utolsó rajzsorozat 114–117. p.

FÉNYUDVARBAN

Juhász Ferenc: A szűz Tisza. Kass János halálára 118–121. p.

Orosz István: Fényudvarban 122–125. p.

ÉLETRAJZI ADATOK

Kass János grafikusművész, szobrász, bélyegtervező (Szeged, 1927. december 26. – Budapest, 2010. március 29.) 126–127. p.

12. évf. 4. sz. / 2015. 49. szám

Tartalom: Képzőművészek Tata városában XVIII–XX. század. I. kötet

BEVEZETŐ

Wehner Tibor: Három évszázad művészei Tata városában 7–12. p.

KISLEXIKON

Wehner Tibor: Tata képzőművészete a XVIII–XX. században

(Ábrányi Lajos (lászlófalvi és mikeföldi Eördögh Lajos, Eördegh Lajos), Bajzáth György András, Bálint Árpád, Benesch László (Benesch, Ladis-

laus), Blaskovits Ferenc (Blaskovics Ferenc), Csallóközi Farkas Lőrinc (Cs. Farkas Lőrinc), Darnay-Dornay Béla (Dornay Béla, Dornay Béla, Dornyai Béla), Dobroszláv Lajos, Farkas Lajos, Feszty Árpád, Fittler Kamill, Gál festő, Gál Dezső, Gyürky Béla, Halmi Artúr (Halmi Artúr Lajos), Hessky Iván, Hofbauer Imre, Horváth Ferenc, Jakus Sándor, Jeges Ernő, Juszko Béla, Juszko Piroska, Kerti Károly, Koszorús F. Gabriella (Koszorús-Varsa Fülöp Gabriella, Koszorús-Varsa F. Gabriella), Kóthay Ernő, Lajos Béla, Lotz Matild (Lotz Mathilde, Matilda Lotz), Martyn Ferenc, Moretti Rezső, Nagy János, Neuberger Róbert, Pállik Béla, Pap Emil, Pasteiner Gyula, Révhelyi Elemér (Réh), Richter, Wilhelm, Schadl János, Schweiger Antal (Schwaiger Antal), Somogyi Imre, Stech Alajos, Stiasny Aladár (Stiászny Aladár), Stransky János, Trojkó Imre (Trojko Imre), Vaszary János, Zilahy György, JEL csoport) 13–98. p.

PORTRÉGALÉRIA (A–L)

Képek. 99–102. p.

Ábrányi Lajos (lászlófalvi és mikeföldi Eördögh Lajos, Eördegh Lajos) 103–104. p.

Bálint Árpád. 105–106. p.

Benesch László (Ladislau Benesch) 107. p.

Blaskovits Ferenc (Blaskovics Ferenc) 108–109. p.

Csallóközi Farkas Lőrinc (Cs. Farkas Lőrinc) 110–111. p.

Darnay-Dornay Béla (Dornay Béla, Dornay Béla, Dornyai Béla) 112–113. p.

Dobroszláv Lajos 114–123. p.

Farkas Lajos 124–126. p.

Feszty Árpád 127–129. p.

Fittler Kamill 130–131. p.

Gál Dezső 132–133. p.

Gyürky Béla 134–135. p.

Halmi Artúr (Halmi Artúr Lajos) 136–139. p.

Hessky Iván 140–143. p.

Hofbauer Imre 144–145. p.

Horváth Ferenc 146–149. p.

Jakus Sándor 150–151. p.

Jeges Ernő 152–154. p.

Juszko Béla 155–158. p.

Kerti Károly 159–163. p.

Koszorús F. Gabriella (Koszorús-Varsa Fülöp Gabriella, Koszorús-Varsa F. Gabriella) 164–165. p.
 Kóthay Ernő 166–173. p.
 Lajos Béla 174. p.
 Lotz Matild (Lotz Mathilde, Matilda Lotz) 175–176. p.

12. évf. 5. sz. / 2015. 50. szám

Tartalom: Képzőművészek

Tata városában XVIII–XX. század. II. kötet

Képeslapok (fotók) 185. p.
 PORTRÉGALÉRIA (M–Z)
 Martyn Ferenc 186–191. p.
 Moretti Rezső 192. p.
 Nagy János 193–200. p.
 Neuberger Róbert 201–202. p.
 Pállik Béla 203–206. p.
 Pap Emil 207–208. p.
 Pasteiner Gyula 209–212. p.
 Révhelyi Elemér (Réh) 213–216. p.
 Richter, Wilhelm 217–221. p.
 Schadl János 222–231. p.
 Schweiger Antal (Schwaiger Antal) 233–268. p.
 Somogyi Imre 269–270. p.
 Stech Alajos 271–281. p.
 Stiasny Aladár (Stiászny Aladár) 282. p.
 Trojkó Imre (Trojkó Imre) 282. p.
 Vaszary János 283–302. p.
 Zilahy György 303–308. p.
 JEL csoport 309–314. p.
 KÉPGALÉRIA
 Kiállítások, művek, alkotók 315–324. p.
 BIBLIOGRÁFIA
 Komárom-Esztergom megye válogatott művészeti irodalma 325–334. p.
 Tata város válogatott művészeti irodalma 335–338. p.
 ANGOL NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ
Wehner Tibor: Three Generations of Art in Tata 339–340. p.

13. évf. 1. sz. / 2016. 52. szám

Tartalom: Kép-tár III.

TÁRLATOK

P. Szabó Ernő: Átmenni a szűk kapun. Hager Ritta művészetéről 5–15. p.
 Belohradská, Ľuba: A határtalan éremművész. Ifj. Szlávic László kiállítása Kőrmöcbányán 16–23. p.

Máthé Andrea: Hol kezdődik és meddig tart? Miksa Bálint újabb festményeiről 24–29. p.

PÁROS PORTRÉK

P. Szabó Ernő: Szakmai és emberi értékek. Beszélgetés Nádas Alexandra és Nagy Gábor festőművészekkel 30–39. p.

Wehner Tibor: A grafika: ha alkalmazott és ha autonóm. A Vertel Beatrix – Püspöky István művészpár 40–47. p.

Miglinczy Éva: Távolodó közelség. Bondor Csilla – Menasági Péter alkotópáros 48–57. p.

Wehner Tibor: A valóság súlyos koloncai. A Takács Klára – Gábor István festőművész-pár művei 58–65. p.

Fedy Balázs: Külön is, együtt is. Portrévázlat Székelyi Edith és Balogh Géza képzőművészekről 66–71. p.

Wehner Tibor: A műteremtés csillápcsatlan indíttatása. A Gábor Magda – Nagy Sándor szobrászpár 72–79. p.

SEREGSZEMLE

Cebula Anna: Negyven éve hódít a minitextil. Imago. 5. Textilművészeti Biennálé, Szombathely 80–87. p.

Tokai Gábor: A XX. Országos Érembiennálé, Sopron 88–93. p.

KITEKINTÉS

Michalovič, Peter: Jelkép és patchwork. Részletek az Identikit című kiállítás katalógusából 94–101. p.

SZEMLE

Ölveczky Gábor: A másik napló. Kakuk Tamás verseskötetének illusztrációiról 102–107. p.

Fedy Balázs: Esszék? Lexikon-címszavak? Személyes beszámoló Szakolczay Lajos kötetéről 108–111. p.

IN MEMORIAM

Veizer Tamás: A vaskovács szenvedélyes élete. (Nausch Géza 1941–2015) 112–117. p.

13. évf. 4. sz. / 2016. 55. szám

Tartalom: Kép-tár IV.

HAGYOMÁNY ÉS ILLUSZTRÁCIÓ

Utasi Anikó: Réber László bűvös erejű vonalai. A karikatúraszertű megjelenítés a magyar gyermekkönyv-illusztrációban 5–19. p.

Wehner Tibor: Egy különösségekben játszó grafikai fűzér. Réber László: Cantata profana. A kilenc csodaszarvas 20–23. p.

Szakolczay Lajos: „Játszik a lét velem”. Jakoby Gyula – Kulcsár Ferenc: Ezeregyéjszaka 24–29. p.

SEREKSZEMLE

Vesztróczy Éva: BIB 50' – A Pozsonyi Illusztrációs Biennálé 25. jubileumi kiállítása 30–39. p.

G. Kovács László: A BIB 50. éve. Szemelvények a Bibiana Revue-ből 40–43. p.

PORTRÉGALÉRIA

G. Kovács László: Keresztül-kasul egy különös életen. Adolf Born vallomásai tükrében 44–49. p.

Szakolczay Lajos: „Mennyei rózsza, a nap”. Kulcsár Ferenc: Kerek világ közepében 50–55. p.

Stehliková, Blanka – Balázs Andrea: Adolf Born és az állatmesék 56–59. p.

IPARMŰVÉSZET: TEXTIL, KERÁMIA, PLAKÁT, ÉKSZER

Wehner Tibor: Kárpitművészek kiállításai elé 60–61. p.

Wehner Tibor: Mögöttes síkok. Bényi Eszter kárpitművész 61–64. p.

Wehner Tibor: Megszöhető jelek. Kovács Péter textilművész 65–68. p.

Wehner Tibor: Antik és modern. Málik Irén kárpitművész 69–73. p.

Ninkov, K. Olga: Élet a rög hasadékaiból. Nemes Fekete Edit keramikumművész 74–77. p.

Wehner Tibor: Bensőséges légkörű átjáróház. Egy régi beszélgetés Kecskeméti Sándor keramikumművésszel 78–85. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter: Plakátélesztő (Részlet a PosterFest-kiállítás katalógusából) 86–93. p.

Grecsó Krisztián: Ékszerek éjszakája, 2016. 94–99. p.

SZEMLE

Kakuk Tamás: Szélesre tárt ablak. Monográfia Kaposi Endréről 100–103. p.

IN MEMORIAM

Stehliková, Blanka – Balázs Andrea: Adolf Born távozására (1930–2016) 104–107. p.

14. évf. 4. sz. / 2017. 61. szám

Tartalom: GYERMEKKÖNYV-ILLUSZTRÁCIÓ

Szakolczay Lajos: A világ legszebb meséi: Tomos Tünde illusztrációi 5–9. p.

Révész Emese: Átjárók mese és valóság között: Szegedi Katalin gyermekkönyv-illusztrációi 11–15. p.

Révész Emese: Szabadrajz három tételben: Molnár Jacqueline három új könyvéről 17–21. p.

Lavrik, Silvester – G. Kovács László: Térden állva: BIB – 2017. 25–39. p.

GALÉRIA

Wehner Tibor: Kerámia valóságmodellek: Szávoszt Katalin keramikus-szobrászművész új alkotásai 41–45. p.

Wehner Tibor: Mélységek és magasságok: Minya Mária keramikus-szobrászművész kiállítása 47–51. p.

Wehner Tibor: Eleven kerámia-szobrászat: Szeme-reki Teréz keramikumművész kiállítása 53–57. p.

Veress Ferenc: Kronosz és Kairosz: ifj. Szlávics László szobrászművész kiállítása 59–61. p.

SEREKSZEMLE

Virág Ágnes: KASZ 2017: Kritikai regionalizmus, avagy a hely szelleme 63–69. p.

D. Udvary Ildikó: Körülöttünk: Ipar- és Tervezőművészet / Nemzeti Szalon 2017. 71–77. p.

Kovács Lajos: Karikatúrák – groteszkek Dorog képzőművészetében: tárlatra inspiráló bevezető 79–87. p.

14. évf. 5. sz. / 2017. 62.szám**Tartalom: Képzőművészet**

KITEKINTÉS

Máthé Andrea: Lehunytt szemmel áttetszőn: Jaume Plensa szobrairól 5–9. p.

Lacza Tihamér: Amíg a teremő úgy látja jónak, teszem a dolgomat: Kopócs Tibor, 80. 11–21. p.

Ninkov, K. Olga: A Vajdasági Magyar Képtár (1830–1930) kiállításai 23–29. p.

Markovič, Peter – G. Kovács László: Kassai port-révázlatok 31–41. p.

EMLÉKKIÁLLÍTÁS

G. Kovács László: Meseországbeli séták: Adolf Born emlékkiállítása a Kampán 43–47. p.

Volf, Petr – G. Kovács László: Adolf Born egyedülálló világa: részlet az emlékkiállítás katalógusából 49–51. p.

SZEMLE – KÖNYVEK – KIÁLLÍTÁSOK

Szakolczay Lajos: A káosz mint rendteremtés: Duncsák Attila művészetéről 53–59. p.

Feledy Balázs: Hitbe ültetett tehetség vagy tehetőségbe ültetett hit: Rieger Tibor szobrászatáról 61–63. p.

Miksa Bálint: Át/meg/belegondoltság: Máthé Andrea könyvéről 65–67. p.

Bárdos István: In memoriam Morvai László (Részlet az albumból) 69. p.

Lóska Lajos: Szénrajz – 2017 (Kortárs Galéria, Tabánnya) (Részlet a katalógus-előszóából) 71. p.

Bakonyvári M. Ágnes: Köszöntő (XI. Ötvösművészeti Biennálé) (Részlet a katalógusból) 73. p.

P. Szabó Ernő: Angyali geometria (Aknay János-kiállítás) (Részlet a katalógusból) 75. p.

Pásztor Csörgői Andrea: A minőségi gyermekirodalomért (Mikkamakka) 77. p.

IN MEMORIAM

Dankó József: Egy író, pedagógus és helytörténész távozása (Kovács Lajos 1949–2017) 79. p.

Jász Attila: KABA-szertartás (Kaposi Endre 1939–2017) 81. p.

15. évf. 2. sz. / 2018. 65.szám**Tartalom: Kép-Tár VI. Képzőművészek a XIX–XXI. századi Esztergomban I.**

Bárdos István – Virág Jenő – Wehner Tibor: Előszó 7. p.

ELŐZMÉNYEK – KEZDETEK: KÉPZŐMŰVÉSZET

Amatőr-kiállítás (1899) 9–10. p.

Séta az amatőr kiállításon: Esztergom, november 5. (1905) 11–12. p.

Művészek Esztergomban (1924) 13. p.

Einczinger Ferenc: Művészetek a vármegyében (részlet) (1929)

14–15. p.

Lyka Károly: Esztergomi művészlete és a hercegprímási képtár (1929) 16. p.

Lyka Károly: Ami nincs, de lehetne (1929) 17–18. p.

Zolnay László: Az esztergomi képzőművészek első együttes kiállításáról (1955) 19–20. p.

Dévényi Iván: Látogatás esztergomi képzőművészeknél (1960) 21. p.

ELŐZMÉNYEK – KEZDETEK: NÉPMŰVÉSZET

Jaschik Álmos: Esztergomi népművészete (1926) 23–27. p.

VISSZATEKINTÉS

Bárdos István: Képzőművészek a XIX–XXI. századi Esztergomban: „...A jelenen múlik, hogy mit mondjon róla egykor majd a jövendő” (2018) 29–38. p.

KISLEXIKON

Mucsi András: Előszó az Esztergomi Tárlathoz, 1989. 40. p.

Képzőművészek a XIX–XXI. századi Esztergomban: 41–172. p. (Andráskó István festőművész, Árvai Ferenc szobrászművész, Bach Gizella lásd Keplingeré Bach Gizella, Bajor Ágost festőművész, Barcsai Tibor grafikusművész, Barta Gyula festőművész, Bauer Soma festőművész, Burger Lajos festőművész, Burián Erzsébet festőművész, Burián Irén festőművész, Czibalmos Paál Magdolna festőművész, Czibalmos Szabó Kálmán festőművész, Czuczay József kovácsolóművész, Csiszár Margit lásd Robitsné Csiszár Margit, Egenváry Potemkin Ágost festő-

művész, Egyedi Béla grafikusművész, Einczinger Ferenc festőművész, Erdélyi János György festőművész, Faragó József grafikusművész, Fuchs Hajnalka festőművész, Fuchs Nelly lásd Hollóné Fuchs Nelly, Gadányi Jenő festőművész, Gerencsér Anna lásd Kocsisné Gerencsér Anna, Gerstner István festőművész, Gróh Béla festőművész, Gróh István festőművész, Háber János festőművész, Havas Sándor textilművész, Heil-Huba Ferenc festőművész, Hellebrand Béla ötvösművész, Hidegh Béla festőművész, Holló Kornél szobrászművész, Hollóné Fuchs Nelly festőművész, Istvánffy Gabriella lásd Rainerné Istvánffy Gabriella, Jaschik Álmos festőművész, Kaán János festőművész, Kákonyi Asztrik festőművész, Kántor János festőművész, Kaposi Antal festőművész, Kaposi Endre festőművész, Kaposi Tamás festőművész, Keplingerné Bach Gizella festőművész, Kernstok Károly festőművész, Királyfalvi Kraft Károly festőművész, Kocsis Lajos festőművész, Kocsisné Gerencsér Anna festőművész, Kollár György festőművész, Kontulyiné Fuchs Hajnalka lásd Fuchs Hajnalka, Koszkol Jenő festőművész, Környey László grafikusművész, Lábik János festőművész, Lалуja András szobrászművész, László László festőművész, Magasi Németh Gábor festőművész, Magyarász Imre festőművész, Maksay Nelly festőművész, Martsa István szobrászművész, Mezey Ilonka festőművész, Mihalovits János festőművész, Morvay László grafikusművész, Novák Lajos festőművész, Paczoly Imre festőművész, Pánczél Béla grafikusművész, Pázmándy István grafikusművész, Peternák Gusztáv szobrászművész, Pirchala Imre festőművész, Puxbaum Jenő festőművész, Radácsy Antal festőművész, Rainerné Istvánffy Gabriella festőművész, Robitsné Csiszár Margit festőművész, Schönbeck Mihály festőművész, Seres Béla festőművész, Simonyi Lajos festőművész, Szabó István festőművész, Szilasi József iparművész, Szolgyény Endre festőművész, Tamási Lajos festőművész, Tipary Dezső festőművész, Végvári I. János festőművész, ifj. Vitál István festőművész, Vörös Béla szobrászművész, Zubriczky Lóránd festőművész)

15. évf. 3. sz. / 2018. 66. szám

Tartalom: Kép-Tár VII. Képzőművészek a XIX–XXI. századi Esztergomban II/1.

PORTRÉGALÉRIA – ANDRÁSKÓ ISTVÁN

Nagyfalusi Tibor: Bevezető: félközel, félfordulat – Andraskó István 11–12. p.

PORTRÉGALÉRIA – ÁRVAI FERENC

Vaderna József: Jelet hagyni – krómacéllal. Árvai Ferenc műhelyében 13–15. p.

PORTRÉGALÉRIA – BAJOR ÁGOST

Zolnay László: Az „Ismeretlen Esztergom” – Bajor Ágost esztergomi képkiallítása 16–18. p.

PORTRÉGALÉRIA – BAJOR ÁGOST

Szabó Bernadett: Egyetlen nap se múljék el vonal nélkül: Bajor Ágost emlékkiállítás Esztergomban 19–21. p.

PORTRÉGALÉRIA – BARCSAI TIBOR

Dévényi Iván: Barcsai Tibor tárlata Esztergomban 22–24. p.

PORTRÉGALÉRIA – BARTA GYULA

Kubička Kucsera Klára: Képek a szülőföldről: Barta Gyula festőművész munkásságáról 25–27. p.

PORTRÉGALÉRIA – BAUER SOMA

Falk Zsigmond: Bauer Soma festőművész 28–29. p.

PORTRÉGALÉRIA – BURGER LAJOS

Lyka Károly: In memoriam Burger Lajos 31. p.

PORTRÉGALÉRIA – BURIÁN ERZSÉBET

Királyfalvi Kraft Károly képkiallítása 32. p.

PORTRÉGALÉRIA – BURIÁN IRÉN

Einczinger Ferenc: A múlt év krónikája: képzőművészet (részlet) 33. p.

PORTRÉGALÉRIA – BURIÁN IRÉN

Mátrai Vilmos: Képzőművészeti szemle (részlet) 34. p.

PORTRÉGALÉRIA – CZIMBALMOS PÁÁL MAGDOLNA

Láncz Sándor: Czibalmos Paál Magdolna festőművész kiállítása 35–36. p.

PORTRÉGALÉRIA – CZIMBALMOS SZABÓ KÁLMÁN

Wehner Tibor: Lírai absztrakció és valóságidézés: Czibalmos Szabó Kálmán és Czibalmos Paál Magdolna festőművészek kiállítása 37–39. p.

PORTÉGALÉRIA – CZUCZAY JÓZSEF

- Nagyfalusi Tibor:** Czuczay József iparművész búcsúztatása 40–42. p.
- PORTRÉGALÉRIA – EGERVÁRY POTEMKIN ÁGOST
- Lyka Károly:** In memoriam Egerváry Potemkin Ágost 43–44. p.
- Zsembery Dezső:** Egy esztergomi festő emlékezete: Egerváry Potemkin Ágost 1858–1930 (részlet) 45–47. p.
- PORTRÉGALÉRIA – EGYEDI BÉLA
- Sanderson, George:** Tisztelgés Egyedi Béla előtt: (részlet) 48–49. p.
- PORTRÉGALÉRIA – EINCZINGER FERENC
- Einczinger Ferenc:** Önéletírás 50–52. p.
- Kontsek Ildikó:** Az avantgárd művészet képviselője Esztergomban 53–57. p.
- PORTRÉGALÉRIA – ERDÉLYI JÁNOS GYÖRGY
- Baranyi Ferenc:** Erdélyi János György – Nekem 58–59. p.
- PORTRÉGALÉRIA – FARAGÓ JÓZSEF
- Révész Emese:** Faragó szemléje: Magyar Nemzeti Galéria, Budapest 60–63. p.
- PORTRÉGALÉRIA – FUCHS HAJNALKA
- Kép- és szoborkiállítás a Kaszinóban 64–66. p.
- Einczinger Ferenc:** Új festmények a belvárosi templomban 67. p.
- PORTRÉGALÉRIA – GADÁNYI JENŐ
- Mucsi András:** Gadányi Jenő és Esztergom 68–81. p.
- PORTRÉGALÉRIA – GERSTNER ISTVÁN
- Varga Erzsébet:** Gerstner István tájképei 82–83. p.
- PORTRÉGALÉRIA – GRÓH BÉLA
- Kálvária Kápolna kifestése 84. p.
- PORTRÉGALÉRIA – GRÓH ISTVÁN
- Pirigyi István:** A magyar görögkatolikuság történetének kiemelkedő személyiségei (részlet) 85–88. p.
- PORTRÉGALÉRIA – HÁBER JÁNOS
- Obermüller Ferenc:** Cipruslombok egy tanári sírhantán: Háber János emlékezete 89–90. p.
- PORTRÉGALÉRIA – HAVAS SÁNDOR
- Jenkei János:** In memoriam Havas Sándor (1929–1962) 91–92. p.
- PORTRÉGALÉRIA – HEIL-HUBA FERENC
- Horváthy Péter:** Esztergomi tanárok – anno...: Heil-Huba Ferenc (1910–1983) 93–94. p.
- PORTRÉGALÉRIA – HELLERBRAND BÉLA
- A kalapács művészetete: Az „Esztergom” tárcája 95–97. p.
- PORTRÉGALÉRIA – HIDEGH BÉLA
- Képzőművészet: A művésznövendékek kiállítása (részlet) 98–99. p.
- PORTRÉGALÉRIA – HOLLÓ KORNÉL
- „Balassa Bálint Irodalmi és Művészeti Társaság” 100–101. p.
- Dévényi Iván:** Holló Kornél 1893–1969. 102. p.
- Kaposi Endre:** Holló Kornél emlékére 103. p.
- PORTRÉGALÉRIA – HOLLÓNÉ FUCHS NELLY
- Cs. Nagy Lajos:** Kiskapu Parnasszuson 104–107. p.
- PORTRÉGALÉRIA – JASCHIK ÁLMOS
- A dessauai Bauhaus mintájára Jaschik Álmos iparművész-tanár Szenttamáson művésztelepet fog létesíteni 109. p.
- Válaszul egy üzenetre: Sárospatak, 1933. aug. 3. 109–111. p.
- Kaposi Endre:** Jaschik Álmos és Esztergom 112–113. p.
- PORTRÉGALÉRIA – KAÁN JÁNOS
- Gedeon Endre:** Kaán János 1829–1912. 114–117. p.
- PORTRÉGALÉRIA – KÁKONYI ASZTRIK
- Szeifert Ferenc:** Kákonyi Asztrik 60 éves 118–121. p.
- PORTRÉGALÉRIA – KÁNTOR JÁNOS
- Bárdos István:** Kántor János képei 123–124. p.
- PORTRÉGALÉRIA – KAPOSI ANTAL
- Juhász Antal:** Kaposi Antal és Végvári I. János kiállítása Esztergomban 125. p.
- Hegedűs Rajmund:** Tanár és festőművész volt: Kaposi Antal emlékének 126–127. p.
- PORTRÉGALÉRIA – KAPOSI ENDRE
- Mucsi András:** Kaposi Endre 128–132. p.
- Wehner Tibor:** A „beszélő tárgyak költészete” és a „várakozás különös hangulata”: Kaposi Endre művészetéről (részlet) 133–135. p.
- PORTRÉGALÉRIA – KAPOSI TAMÁS
- Gáspár Ibolya:** „A három Kaposi” 137–138. p.
- Miltényi Tibor:** Kaposi Tamás 139–145. p.
- PORTRÉGALÉRIA – KEPLINGERNÉ BACH GIZELLA
- Művészeti kiállítás: A Balassa Bálint Társaság művésztagjainak kiállítása a legényegyesület nagytermében 147. p.

PORTRÉGALÉRIA – KERNSTOK KÁROLY

Ortutay András: Kernstok Károly politikai szerepe Nyergesújfalun 1918–19-ben (részlet) 148–149. p.

Dévényi Iván: A nyergesújfalui Kernstok-villa életéből 149–152. p.

Lyka Károly: Kernstok Károly emlékezete 153–157. p.

PORTRÉGALÉRIA – KIRÁLYFALVI KRAFT KÁROLY

Gimnáziumi freskó 158–159. p.

Bányai Mátyás: A volt bencés gimnázium és Királyfalvi Kraft Károly freskói 160–162. p.

PORTRÉGALÉRIA – KOCSIS LAJOS

Szilágyi István: Esztergomi arcképcsarnok: Kocsis Lajos (1908–1966) 163–165. p.

PORTRÉGALÉRIA – KOCSISNÉ GERENCSÉR ANNA

Cséfalvy Pál: Gyöngyszemek a Híd galériában (részletek) 166–169. p.

15. évf. 4. sz / 2018. 67. szám

Tartalom: Kép-tár VIII. – Képzőművészek a Vajdaságban

ELŐSZÓ

Szerkesztői előszó: 5. p.

PORTRÉGALÉRIA

Szombathy Bálint: Tanultak nemzedéke: három vajdasági magyar képzőművész [Ricz Géza, Varga Valentin, Klájó Adrián] 7–11. p.

Orcsik Roland: Ipari cédrus: Acsaji Györgyi hajóroncsai 12–14. p.

Tolnai Ottó: Klárika kalligráfiai: Ágoston Lóránt művészete 16–21. p.

Gyurkovics Virág: Lenyomatok: gondolatok Argyelán Zita grafikusművész alkotásairól 22–24. p.

Fehér Dorottya: „Szeretek a fantáziámra hagyatkozni, befelé figyelni” : beszélgetés Bicskei Anikó képzőművésszel 26–31. p.

Szerda Zsófia: „A digitális kollázst nem tudom megtagadni” [Blaskó Árpád, a grafikus] 32–37. p.

Szerda Zsófia: A morbid „firkász” [Kincses Endre] 38–43. p.

Péter László: Közéltések: Kis Endre művészetéről 44–49. p.

Lovas Ildikó: Felhőtlenység és derű [Kozma Laura festményei] 50–55. p.

Sirbik Attila: Freak Spirit: száználmas szabadság-illúzió: Lak Róbert képeiről 56–59. p.

Beszédes István: „Pára minden pompa s ék”: Lázár Tibor kontextusai 60–63. p.

Dancsó Andrea: Coprolalia: Paszterkó Richárd 64–67. p.

Danyi Zoltán: Kiemelni az eget; Táncolnak az el-sivatagosodó tájban: Pesti Emma képei 1-2. 68–73. p.

Lovas Ildikó: Életmester: Sagmeister Laura életképei 74–79. p.

Szerda Zsófia: Amerika Kapitány a muskátlik között [Soltis Miklós] 80–85. p.

Jódal Kálmán: A szoba félhomályában, a sarokból vizslató szörny: séták Tarkó János újvidéki képzőművész világában 86–89. p.

Jódal Kálmán: A búza mint metafora : Újházi Adrienn újvidéki képzőművész munkásságáról 90–93. p.

Verebes György: Lélegző horizontok: Utcai Dávid festészete 94–97. p.

Virág Gábor: Pszeudo-primitív maszkok: Michel Houellebecq posztapokaliptikus klónjai [Vass Szabolcs műhelyében] 98–101. p.

KÖNYVEK – ILLUSZTRÁCIÓK

Lábadi Lénárd: Erdőben: Bicskei Anikó illusztrációi 102–105. p.

Benedek Miklós: Mesék szárnyán: Tóth Alisa és a Tündértánc 106–109. p.

Sinkovits Péter: Összjátékok: A zEtna-kötetek illusztrátorai 111–115. p.

Fekete J. József: Szöveg és kép áthatása: két könyv példáján 116–121. p.

KÖNYVKIADÓK

Fekete J. József: A vulkán alatt [A zEtna] 122–125. p.

Utasi Anikó: A könyv mint műtárgy : beszélgetés Virág Gáborral, a Forum Könyvkiadó Intézet igazgatójával-főszerkesztőjével 126–131. p.

Máriás Endre: A megtartás intézménye [Vajdasági Magyar Művelődési Intézet] 132–135. p.

ÉLETRAJZOK 136–171. p.

Acsaji Györgyi, Ágoston Lóránt, Argyelán Zita, Bicskei Anikó, Blaskó Árpád, Kincses Endre, Kis Endre, Klájó Adrián, Kozma Laura, Lak Róbert, Lázár Tibor, Paszterkó Richárd, Pesti Emma, Ricz Géza,

Sagmeister Laura, Soltis Miklós, Tarkó János,
Tóth Alisa, Újházi Adrienn, Utcai Dávid, Varga
Valentin, Vass Szabolcs

ZÁRSZÓ

Duranci Bela: Önéletrajz Kondor Bélával (részlet)
174–175. p.

15. évf. 6. sz / 2018. 69. szám

Tartalom: Kép-Tár IX.

Plakát – Galéria – Illusztráció

PLAKÁTVILÁG

Szőnyeg-Szegvári Eszter: Plakát: ma 5. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter: Egy kiállítás képei
6–11. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter: Plakátba zárt színház:
egy grafikus és egy színház különleges kapcsola-
latáról 12–17. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter: Sokszínű plakátgene-
ráció 18–25. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter: Plakát a piacon: A ci-
garettapapír és Fellini találkozása a tervezőasz-
talon 26–29. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter: A döntés szabadsága:
PosterFest újrátolva 30–33. p.

PORTRÉGALÉRIA

Révész Emese: Egy eminensen európai: Tetta-
manti Béla rajzművészete 34–41. p.

Szalai Zsolt: A kapu, a bárka, a híd: Szunyogh
László kiállítása elé 42–47. p.

Wehner Tibor: Költészet és filozófia: Tenk László
piktúrája 48–53. p.

Balázs Sándor: A katedrális árnyékában: Muzsnay
Ákos grafikusművész Katedrális-ciklusa. 54–59. p.

Wehner Tibor: A hetedik harsonaszó: Neuberger Ist-
ván festőművész bibliai ihletésű képei 60–65. p.

Doboviczki Attila Tamás: Kilégzés: Pesti Emma ki-
állítása 66–69. p.

ILLUSZTRÁCIÓ

Szurcsik József: Az illusztrációs szakma kérdései
70–73. p.

Révész Emese: Szabad játéktér: Kortárs magyar
versillusztráció 74–81. p.

Szakolczay Lajos: Erdélyi szász és cigány népmé-
sék: Kürti Andrea illusztrációi 82–85. p.

ÁTTEKINTÉS

Balázs Sándor: Útnyitó: Utazás – Magyar Festők
Társasága Tárlata 86–93. p.

KITEKINTÉS

Šalková, Soňa: Ihlet, lelemény, tudás: Prágai talál-
kozás az üvegművészet mestereivel 94–99. p.

SZEMLE

Szakolczay Lajos: Tapló2 100–103. p.

16. évf. 2. sz. / 2019. 71. szám

Tartalom: Kép-Tár X.

**Képzőművészek a XIX–XXI. századi
Esztergomban II/2.**

PORTRÉGALÉRIA – KOLLÁR GYÖRGY

Csoóri Sándor: Esztergom új festőt avat (elhang-
zott Kollár György kiállításának megnyitóján)
182–188. p.

Wehner Tibor: Kollár György festőművész
(1950–1992) (részlet) 189. p.

PORTRÉGALÉRIA – KOSZKOL JENŐ

Lyka Károly: In memoriam Koszkol Jenő 190. p.

Zsembery Dezső: Főhajtás és emlékezés
191–195. p.

PORTRÉGALÉRIA – KÖRNYEY LÁSZLÓ

Vaderna József: Megkéssett nemzedék? Környey
László és Seres Béla kiállítása 197. p.

PORTRÉGALÉRIA – LÁBIK JÁNOS

Bárdos István: Akit a tenyerén hord a Jóisten: A 80
éves Lávik János festőművész köszöntése
198–200. p.

PORTRÉGALÉRIA – LALUJA ANDRÁS

Kiss Sándor: Laluja András 201–203. p.

PORTRÉGALÉRIA – LÁSZLÓ LÁSZLÓ

László László 204–205. p.

PORTRÉGALÉRIA – MAGASI NÉMETH GÁBOR

Kontsek Ildikó: Magasi Németh Gábor (1883–1953)
esztergomi festőművész 206–213. p.

PORTRÉGALÉRIA – MAGYARÁSZ IMRE

Rozgonyi Iván: Ha minden kötél nem szakad (Ma-
gyarász Imre festőművész, 1967) 214–221. p.

- Dévényi Iván:** Magyarász Imre (1905–1972) emlékkiállítás Esztergomban 222. p.
- Kaposi Endre:** Száz éve született Magyarász Imre festőművész 223. p.
- PORTRÉGALÉRIA – MAKSAY NELLY
- Kiállításunk gazdagsága (részlet) Képző- és iparművészet 224–225. p.
- PORTRÉGALÉRIA – MARTSA ISTVÁN
- Féja Géza:** Martsa István szobrai (elhangzott a művész 1973. július 14-én megnyílt esztergomi kiállításán) 226–229. p.
- Csap Erzsébet:** Martsa István emlékkiállítása 230–231. p.
- PORTRÉGALÉRIA – MEZEY ILONKA
- A vízvárosi zárda ünnepei (részletek) Esztergom, június 24. 232. p.
- Az amatőr kiállítás 233. p.
- PORTRÉGALÉRIA – MIHALOVITS JÁNOS, 1894–1968
- Mihalovits János** 234–236. p.
- PORTRÉGALÉRIA – MORVAY LÁSZLÓ
- Zalán Tibor:** Nagyvárad kerestút: Morvay László tűzzománcai 237–240. p.
- Nagyfalusi Tibor:** 1947 Morvay László 2004. 241–243. p.
- PORTRÉGALÉRIA – NOVÁK LAJOS
- Csohány Kálmán:** Novák Lajos művészete (elhangzott a festőművész esztergomi kiállításának megnyitóján) 244–246. p.
- Virág Jenő:** „Ami nem mond semmit, az ellen én hadakozom...”: megőrzött beszélgetés Novák Lajos (1927–1989) festőművésszel 247–254. p.
- PORTRÉGALÉRIA – PACZOLAY IMRE
- Taps, siker, újrázás (részlet) 255. p.
- Zolnay László:** Az esztergomi képzőművészek első együttes kiállításáról (részlet) 255. p.
- Kaposi Endre:** Paczolay Imre emlékére 255. p.
- PORTRÉGALÉRIA – PÁNCZÉL BÉLA
- Dévényi Iván:** Látogatás Esztergomi képzőművészeknél 256–257. p.
- PORTRÉGALÉRIA – PÁZMÁNDY ISTVÁN
- Volt esztergomi hadifogoly eredeti rajzai a krasznajarszki fogolytáborról 258. p.
- Dr. Zwillinger Ferenc ügyvéd esztergomi képei 259. p.
- PORTRÉGALÉRIA – PETERNÁK GUSZTÁV
- Sebő József:** A bronz költője: látogatás Peternák Gusztáv éremművésznél 260–262. p.
- PORTRÉGALÉRIA – PIRCHALA IMRE
- Salamon Nándor:** Esztergomból indult... és visszatért: Pirchala Imre festő pályarajza 263–268. p.
- PORTRÉGALÉRIA – PUXBAUM JENŐ
- Györke Zoltán:** A festőművész magánya 269–270. p.
- Furlán Ferenc:** Puxbaum Jenő kiállítása 271–272. p.
- PORTRÉGALÉRIA – RADÁCSY ANTAL
- Kádár Péter:** Esztergomi amatőrök 273–274. p.
- PORTRÉGALÉRIA – RAINERNÉ ISTVÁNFY GABRIELLA
- Kéпкиállítás Esztergomban: Rainerné Istvánffy Gabriella képeinek kollektív kiállítása a kaszinó dísztermében 275–276. p.
- Juhász Gyula:** Rainerné Istvánffy Gabriella a városi múzeumban 277–279. p.
- PORTRÉGALÉRIA – ROBITSNÉ CSISZÁR MARGIT
- Lyka Károly:** A jövő művészei a nemzeti szalonban (részlet) 280. p.
- Vaderna József:** Megkészt felfedezés: Robitsné Csiszár Margit kiállítása 281–282. p.
- PORTRÉGALÉRIA – SCHÖNBECK MIHÁLY
- Amatőr kiállítás (részlet) 283. p.
- PORTRÉGALÉRIA – SERES BÉLA
- Csolnoki Nagy Lajos:** Napfényes találkozások 284. p.
- PORTRÉGALÉRIA – SIMONYI LAJOS
- Forgács Miklós:** „...önmagam nyújtom felétek”: Száz éve született Simonyi Lajos festőművész és pedagógus, Ipolyság első díszpolgára 285–287. p.
- PORTRÉGALÉRIA – SZABÓ ISTVÁN
- Cs. Nagy Lajos:** Megmutatni a melegséget: látogatóban Szabó Istvánnál 288–290. p.
- Kaposi Endre:** Negyed század Esztergomban: emlékezés Szabó István festőművészre 290–291. p.
- PORTRÉGALÉRIA – SZILASY JÓZSEF
- Képzőművészeti kiállítás Dorogon 292. p.
- ifj. Vitál István:** Képző- és iparművészeti kiállítás 293. p.
- PORTRÉGALÉRIA – SZÖLGYÉMY ENDRE
- Egy esztergomi művész sikere 294. p.
- PORTRÉGALÉRIA – TAMÁSI LAJOS
- Bárdos István:** Tamási Lajosról röviden (részlet) 295. p.

PORTRÉGALÉRIA – TIPARY DEZSŐ

Kárpáti Aurél: Látogatás Tipary Dezsőnél: egy vidéki festő-műteremben. Esztergom, május vége 297–298. p.

Bodri Ferenc: Babits körül: művészsors a Dunán tájon 299–302. p.

Gömör Béla: Tipary Dezső élete és művészete (részlet) 303. p.

PORTRÉGALÉRIA – VÉGVÁRI I. JÁNOS

Bodri Ferenc: Végvári I. János művészetéről 304–308. p.

Wehner Tibor: Esztergom – Róma – Esztergom: beszélgetés Végvári I. János festőművésszel 309–312. p.

Csoóri Sándor: Előszó: Végvári I. János festőművész kiállítása 313–314. p.

PORTRÉGALÉRIA – IFJ. VITÁL ISTVÁN

Kaposi Endre: Vitál István festőművész emlékére 315. p.

PORTRÉGALÉRIA – VÖRÖS BÉLA

Wehner Tibor: Beszélgetés Vörös Bélával 317–319. p.

Németh Lajos: Vörös Béla szobrairól 320–323. p.

PORTRÉGALÉRIA – ZUBRICZKY LÓRÁND

Lendvai Károly: Párisi levél (részlet) 324–327. p.

KIÁLLÍTÁSJEGYZÉK 329–338. p.

BIBLIOGRÁFIA

Wehner Tibor: Esztergom XIX–XXI. századi művészetének válogatott irodalma 339–344. p.

Révész Emese: A mesélő szabadsága. Interjú Csányi Dórával a kortárs könyvillusztráció új útjairól 35–40. p.

BIB/POZSONYI ILLUSZTRÁCIÓS BIENNÁLÉ – 2019

Žembera, Juraj: A BIB menjen a Várba! 41–52. p.
PORTRÉGALÉRIA 1.

Dudás Barbara: Adalékok Bartha László Cirkusz-sorozatához 53–58. p.

Wehner Tibor: „Az időbe vetettség meghaladására tett kísérlet”. Meszlényi János szobrászművész alkotói világa 59–64. p.

PORTRÉGALÉRIA 2.

Wehner Tibor: A létezés csodái. Rónai Éva kárpitművész alkotásai 65–70. p.

Bedi Kata: Töretlen vonalakkal. Nagy Zoltán művészetéről 71–78. p.

Wehner Tibor: Alkalmazott és autonóm grafikák a derű és a játékoság jegyében. Gyúró István tervező grafikus alkotásai 79–84. p.

SZEMLE

Losonczi Alpár: Képzőművészet és szabadság. Bánya János könyvéről 85–92. p.

Őlbei Lívia: Kuffiloflózofia. Dániel András és a kufflik 93–98. p.

Hutvágner Éva: Furcsaságok listái. Remsey Dávid illusztrációi a Sündör és Niru könyvekben 99–104. p.

Kakuk Tamás: Az életmű nyitott könyve. LIPCSEY – Szobrok, rajzok, írások 105–108. p.

16. évf. 6. sz. / 2019. 75. szám

Tartalom: Kép-Tár XI.

Billufeszt – BIB – Portrégaléria

BUDAPESTI ILLUSZTRÁCIÓS FESZTIVÁL

Margittai Zsuzsa: Egy illusztrációs fesztivál tanulságai 7–14. p.

Szabó Ilona Julianna: A mesés könyvtest 15–20. p.

Orosz István: Ady – Csáth – Örkény 21–26. p.

KÖNYVEK – KÖNYVILLUSZTRÁCIÓK

Révész Emese: Apróságok köré építem fel a könyvet. Beszélgetés Grela Alexandrával 27–34. p.

17. évf. 2. sz. / 2020. 77. szám

Tartalom: Kép-Tár XII. Plasztika

– Iparművészet – Illusztráció

1. PLASZTIKA ÉS IPARMŰVÉSZET

Bakonyvári M. Ágnes: Plasztikai szándékok a kortárs szakrális iparművészetben 5–17. p.

Wehner Tibor: Csekovszky Árpád keramikusművész életműve – múzeumi tükörben 18–23. p.

Bodonyi Emőke: A fény és az anyag határán. Bor-kovics Péter művészete 24–29. p.

Máthé Andrea: Nagy színváltó gubanc (Ilona Keserü Ilona) 30–37. p.

Feledy Balázs: Útban a plasztika felé, vagy már ott vannak? Jelenségek a kortárs magyar kerámiaszobrászatban 38–49. p.

Wehner Tibor: Nemcsak egyynyári futó kaland. Pázmándi Antal újabb munkáiról 51–54. p.

2. INTERJÚ

Molnár Eszter: Örökség. Beszélgetés Kecskés Ágnes kárpitművésszel 55–64. p.

3. ILLUSZTRÁCIÓ

Dudás Barbara: Hincz-illusztrációk a Nyársforgató Jakab meséihez 65–70. p.

Révész Emese: Réber László illusztrációi Örkény István Egyperces novelláihoz 71–86. p.

4. SZEMLE

Wehner Tibor: Egy kisvárosi kisgaléria nagy évtizedei. Komárom 1976–2011. 87–100. p.

Kakuk Tamás: Szétszéledt időben. Püspöky István kötetéről 101–105. p.

17. évf. 5. sz. / 2020. 80. szám

Tartalom: Kép-Tár XIII.

Művészek Tata városában napjainkban I.

1. BEVEZETŐ

Wehner Tibor: Művészek és művészet Tata városában napjainkban 5–12. p.

2. KISLEXIKON

Árendás József grafikusművész 13–14. p.

Barcsa Pál festőművész 15–16. p.

Bárkányi Attila formatervező iparművész 17–18. p.

Bottos Gerő szobrászművész 19–20. p.

Cs. Kiss Ernő (1929–2018) fafaragó népi iparművész 21–22. p.

Dobroszláv József (1932–2016) festőművész 23–24. p.

E. Szabó Margit textiltervező iparművész 28–29. p.

Fábray Olívia grafikusművész. 30. p.

Gaál Zsuzsa (1940–2012) textiltervező iparművész 31–32. p.

Görözdí Géza grafikusművész 32–33. p.

Görözdí Lilla festőművész 33. p.

Görözdí Rita festőművész 34. p.

Gútay János képzőművész 35. p.

H. Katona Erzsébet textiltervező iparművész, festőművész 36. p.

Hajdú Zsófia tervező grafikusművész, illusztrátor 37. p.

Haraszti Norbert fotóművész 38. p.

Helmecci Zsuzsanna festőművész 39. p.

Hérics Nándor grafikus-, festő- és szobrászművész

39–41. p.

Horváth Éva díszlet- és jelmeztervező, belsőépítész, látványtervező 42–43. p.

Kammerlohr-Kováts László festőművész 43. p.

Kármán Dániel grafikusművész 44. p.

Kele Róbert grafikusművész 44. p.

Keményné Pongó Anna festőművész 45–46. p.

Kerti Károly György festőművész 46. p.

Kocsis Balázs szobrászművész 47–48. p.

Koncz Andrea festőművész 49. p.

Kóthay Péter szobrászművész 49–51. p.

Kovács István Jenő grafikusművész 52–53. p.

Kovács Valéria grafikusművész 54. p.

Kövesdi Mónika művészettörténész 55–57. p.

Kungl György keramikusművész 58–61. p.

Lengyel Gábor grafikusművész 62. p.

Lévai Ádám grafikusművész 63–65. p.

Matyus Dóra grafikusművész 66. p.

Michl Balázs festőművész 67. p.

Mikus Áron szobrászművész 68. p.

Mórocz István festőművész 69. p.

Muzsnay Ákos grafikus- és szobrászművész 70–72. p.

Nagy János (1935–2021) szobrászművész 73–76. p.

Nagy Katalin (1952–2016) textiltervező iparművész 76–78. p.

Neuberger István festőművész 79–81. p.

Novotny Tihamér művészeti író, szerkesztő 82–83. p.

Petró Liza textilművész, építész 84. p.

Petró Petra festőművész 85. p.

Réti András grafikusművész 86–87. p.

Schenk Attila képzőművész, építész 87. p.

Sipos Zoltán fotóművész 88–89. p.

Sulyok Teréz festőművész 89–90. p.

Szabó Andrea tervező, grafikusművész 91. p.

Szántó András grafikusművész 92. p.

Szemereki Teréz keramikusművész 93–96. p.

Szentessy László grafikusművész 96–100. p.

Szigetvári Krisztina grafikusművész 101. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter művészettörténész 102. p.

Sztruhár Zsuzsa képzőművész 103. p.

Tóth Enikő művészettörténész 104–108. p.

Török Viktória festőművész 109–110. p.
 Varga Benedek grafikusművész 110–111. p.
 Varga Tamás grafikusművész, képregényrajzoló 112. p.
 Wehner Tibor művészettörténész 113–116. p.
 Wehner Viola művészettörténész 117. p.
 Zámbo Kornél 118–121. p.
 Horizont Csoport 121. p.
 ART 6 Csoport 121. p.

17. évf. 6. sz. / 2020. 81. szám

Tartalom: Kép-Tár XIV.

Művészek Tata városában napjainkban II.

3. PORTRÉGALÉRIA (A–M) – A 2020/5. SZÁM FOLYTATÁSA

Árendás József tervezőgrafikus 141–142. p.

Szőnyeg-Szegvári Eszter: Hetven plusz egy év plakátmánia: Árendás József grafikusművész munkásságáról 143–146. p.

Petrik József: A lényegét felszolgálták: megnyílt Barcsa Pál festőművész születésnap kiállítása 147–148. p.

Nagy Zoltán: Bárkányi Attila ipari formatervező: beszélgetés a művésszel 149–151. p.

Németh Andrea: A teremtő gazdagra teremtette a világot: Bottos Gerő Gábor szobrász, festőművész 153–154. p.

Kádár Péter: Aki a fa szívét ismeri – egyetlen szenvedélye: a faragás: Cs. Kiss Ernő hitvallása 155–157. p.

Kövesdi Mónika: Dobroszláv Józsefre emlékezünk 159–161. p.

Forgács Éva: Kötöttségek: [Droppa Judit textiltervező iparművész] 163–165. p.

Szakolczay Lajos: Szín-arany: E. Szabó Margit textilművész kiállítása 167–169. p.

Fábray Olivía képei 170. p.

Wehner Tibor: Textil síkban és térben. Gaál Zsuzsa 171. p.

A textiltervező: Tóthné Gaál Zsuzsa textilművész 173–174. p.

Lévai Ádám: Az élő plakát tervezője: Görözdi Géza plakátjai 175–176. p.

Görözdi Lilla – Görözdi Rita: 100. 177–180. p.

Kövesdi Mónika: 100: Görözdi Rita és Görözdi Lilla kiállítása 181–182. p.

Kövesdi Mónika: Mesterség és művészet, kerámia és bőr: Gútay János kiállítása 183–184. p.

Gombkötő Gábor: Tatai hangulatok festője – áttetsző színvilággal: H. Katona Erzsébet: Ez volt az igazi választás 185. p.

Kövesdi Mónika: Katona Erzsébet kiállítása Esztergomban 186–187. p.

Barcs Bence: Saját mesekönyvet írna a gyerekeknek tatai mestere: [Hajdú Zsófia] 189–191. p.

Haraszi Norbert fotói 192. p.

Vincze Ottó: Művészeti iskolások „önarckép”-pályázata és kiállítása: részlet Vincze Ottó festőművész, a zsűri elnöke értékeléséből: [Helmecci Zsuzsa] 193. p.

P. Szabó Ernő: Fénydaráló: Hérics Nándor kiállítása 195–197. p.

Wehner Tibor: Az abszurdítások fala: Hérics Nándor képző- (és ipar-) művész alkotói világa 199–201. p.

Gombkötő Gábor: Az évad díszletei, plakátjai Tatán: [Horváth Éva díszlet- és jelmeztervező] 203–204. p.

Gaál József: A test, mint repedt tükör: Kammerlohr-Kováts László munkái elé 205. p.

Wehner Tibor: Arc-maszk, test-báb, vágy-burok: Kammerlohr-Kováts László alkotásairól 207–209. p.

Kármán Dániel: A mi időnk: bevezető 211–213. p.

Tóth Enikő: Az utolsó: kiemelések és kiegészítések egy kurátori interjú alapján: [Kele Róbert képregényes képei] 215–217. p.

Kövesdi Mónika: A harmóniát kereső lélek: Keményné Pongó Anna kiállítása 219. p.

Kövesdi Mónika: Nyitott, végtelen út: Kerti Károly György kiállítása 220–221. p.

Kurucz Tünde: „Az ember mindig az egyensúlyt keresi ...”: Kocsis Balázs műhelyében 223. p.

Lévai Ádám: Madarak, ha jönnek: Kóthay Péter kiállítása 225. p.

Wehner Tibor: Alkalmazott és autonóm grafikák: Kovács István alkotásai 227. p.

Kovács Valéria: „Szállj le önmagad mélyére...” 229–230. p.

Kövesdi Mónika: Meghívó egy 1933-as kiállításra 231. p.

Wehner Tibor: Szomorú szurikáták, kihalt szerelő-csarnokok: Kungl György keramikumművész kiállítása 233–236. p.

Kuti József, ifj.: Miért mosolyog valaki állandóan?: Lengyel Gábor kiállítása 237–238. p.

Kövesdi Mónika: Metamorf: Lévai Ádám művésze 239–241. p.

Szabó Ágnes: Az egy és a sok: Lévai Ádám munkáiról 243–245. p.

Méry Beáta: Vonalak és redők világa: Matyus Dóra műveiről 247–248. p.

Michl Balázs: Szakdolgozat [részlet]: Gépem, 5. 249–250. p.

Ívek, élek, tükrök...: Új szobor a Corvin sétányon. Mikus Áron Triptichon című szobráról 251–252. p.

Virág Ágnes: Móroczt István, a Játékos ideje 253–256. p.

18. évf. 1. sz. / 2021. 82. szám

Tartalom: Kép-Tár XV;

Művészek Tata városában napjainkban III.

A 2020/6. szám folytatása M–Z

2. PORTRÉGALÉRIAI

Jász Attila: Ha arca van egy figurának, az túl konkrét. Beszélgetés Muzsnay Ákossal 261–268. p.

Szakolczay Lajos: Erkölcs, szenvedély, invenció. Nagy János kiállítása a tatai Kuny Domokos Múzeumban 269–272. p.

Kövesdi Mónika: Legördülő selyemszálak. Hommage á Nagy Katalin 273–276. p.

Somogyi Zsófia: Utak, útkereszteződések. Neuberger István fotóművész 277–279. p.

Novotny Tihámér: „Négy kétkezes” 2013. június 280–281. p.

Petró Liza: Kísérleti textilek 282–284. p.

Vető Orsolya: Plurális ingerlés. Lány 100% – Interjú Petró Petra képzőművésszel 285–289. p.

Kövesdi Mónika: Réti András grafikái 290–292. p.

Schenk Attila: Kísérleti grafikák 293–294. p.

Jász Attila: Elmozdított tájkép. Sipos Zoltán Tata-képeiről 295. p.

Kövesdi Mónika: „Tavaszi ének”. Bevezető gondolatok Sulyok Teréz képeihez 296–298. p.

Gaal József: Enciklopédikus polihisztorság. Szabó Andrea alkalmazott-autonóm grafikáihoz 299–300. p.

N. Mészáros Judit: Érted kiáltok! – Szemereki Teréz titkokkal teli kerámiaművészete 301–304. p.

Vaderna József: A neszélyi képiró. Szentessy László műhelyében 305–307. p.

Kövesdi Mónika: A szépművés mesteriség. Szentessy László grafikusművész 308. p.

Kontra Attila: Csendhangok... – Szigetvári Krisztina alkotásai 309–312. p.

Sztruhár Zsuzsa: Hullámok és harmóniak 313–314. p.

Sztruhár Zsuzsa: Mű-Hangszerek / Hangszer-Művek / Hang-Műszerek (részletek a DIA-értekezéséből) 315–318. p.

Tóth Enikő: Műemlékek és műromok. Totis, Dotis, Tottis, Dottes, Tota, Thota, Thata, Dotes, Theodat, Tata 319–326. p.

Kövesdi Mónika: Menedékek. Török Viktória kiállítása 327–328. p.

Wehner Tibor: Gyenge vélekedések, kemény ítéletek 329–332. p.

Szabó Ádám: Magyar fiú rajzolja Az operaház fantomja képregény-verzióját. – Varga Tamás képregényrajzoló 333–337. p.

Wehner Tibor: A tatai képzőművészet negyven éve-kiállítás 338–340. p.

Wehner Viola: A hat grácia és az oroszlánok 341–342. p.

Horváth György: Zámbo Kornél. „Világéletemben realista szemléletű festő voltam” 343–348. p.

Szabó Péter: Együtt – külön utakon 349–350. p.

Vajna György: Oszatlan sikert aratott az ART-6 tatai tárlata. Amatőrök – profi szinten 350–351. p.

Kövesdi Mónika: Kortárs művészet történelmi falak között. Grotta-kiállítások. Kuny Domokos Múzeum, Tata 352–356. p.

3. KÉPGALÉRIA Megnyitók, plakátok, meghívók 357–364. p.

4. BIBLIOGRÁFIA

Wehner Tibor: Komárom-Esztergom megye és Tata város válogatott művészeti irodalma 365–375. p.

18. évf. 4. sz. / 2021. 85. szám**Tartalom: Kép-Tár XVI.**

I. TEXTIL ART

Molnár Eszter: Bárkák sodrásban. Textiltriennálé a covid árnyékában Szombathelyen 5–15. p.**Ludovít Petránky:** A Textile Art of Today hatodik kiállítása 16–25 p.

II. ACÉLMŰVÉSZET

Ébli Gábor: Kizökkentés. Acélművészeti kiállítási sorozat és gyűjtemény Kecskeméten 26–35. p.

III. 28. BIB/POZSONYI ILLUSZTRÁCIÓS BIENNÁLÉ – 2021

Révész Emese: Visszatérés a manualitáshoz. A Pozsonyi Illusztrációs Biennálé 2021-ben 36–43 p.**Barbara Brathová:** Jana Kiselová-Siteková selyemkőnyű alma 44–49. p.

IV. 2. BUDAPESTI ILLUSZTRÁCIÓS FESZTIVÁL

Dudás Barbara: BILLUFEST 2.0. 50–59. p.**Kollár Árpád:** Mit? 60–65. p.

V. ÉREMBIENNÁLÉ

L. Kovásznai Viktória: A XXIII. Soproni Érembiennáléről 66–69. p.**Tokai Gábor:** A XXIII. Országos Érembiennálé Sopronban 70–77. p.

VI. TÁRLATNÉZŐ

Csiszár Róbert: Szlávictól – Szlávicsig. Idősebb és ifjabb Szlávics László életmű kiállítása 78–85. p.

VII. IN MEMORIAM

Ninkov K. Olga: A vajdasági szecessziós építészet első kutatója és műemlékvédője. (Bela Duranci, 1931–2021) 86–88. p.

Ajtókat nyitott a képzelet világába. (Miroslav Cipár, 1935–2021) 89–91. p.

VIII. KIEGÉSZÍTÉSEK

Kiegészítések az Art Limes esztergomi és tatai képzőművészeti számaihoz 92–94. p.

18. évf. 6. sz. / 2021. 87. szám**Tartalom: I. rész Képzőművészek a Felvidéken – Kép-Tár XVII.**

1. BEVEZETŐ

Előszó 5. p.

2. PORTRÉGALÉRIA

Gyenes Gábor: Nyitott és zárt tér. Aradský Richárd organikus szobrai 6–9. p.**Miglinczi Éva:** Gesztusok és mozdulatok – gyermek verzió 10–13. p.**Colin Foster:** Az állatábrázolásoktól az univerzumig. Berkes Csilla szobrai 14–19. p.**Fecső Szilárd:** Száguldó szekerek. Éliás Ádám műfaji sokszínűsége 20–25. p.**Németi Róbert:** Értékmentés karanténban: alakulóban a lőcsei honvédszobor 26–29. p.**Csehy Zoltán:** A szerves mulandóság gótikája. Ferdics Béla: Corpus / Transzformáció 30–33. p.**Dorota Szafranko:** Füzik Szilvia útjai 34–37. p.**Szalay Zoltán:** A táj újrafelfedezése Gyenes Gábor munkásságában 38–43. p.**Bedi Kata:** Anyag és szellem. Juhász Márta ékszelei 44–47. p.**Szabó Bodó Renáta:** A korlátok szabaddá tesznek. Koszorús Rita 48–53. p.**Matits Ferenc:** Alexandra Kršňáková művészetéről 54–55. p.**Josef Baus:** Az elmagányosodás üzenete. Alexandra Kršňáková 56–57. p.**Martina Bábinová:** Földképek. Madarász Decsi Kati installációi, objektumai, tárgygyűjtései 58–63. p.**Boros Lili:** Belső terek. Mayer Éva művészetéről 64–69. p.**Kövesdi Mónika:** Méry Beáta szövevényei és indázó vonalai 70–73. p.**Čúzyová Silvia L.:** Három állomás. Pézman Andrea korszakai 74–79. p.**Kovács Ágnes:** A mondanivaló mélyebben van. Szabó Ottó kiállításáról 80–85. p.**Kövesdi Mónika:** Szamaránszky Emőke: Reflexek. Minden mozgásban van 86–89. p.**Bedi Kata:** Száz ezer ősz szemléltet vele. Szőke Erika művészetéről 90–95. p.

18. évf. 6/2. szám / 2021. 88. szám**Tartalom: II rész. Képzőművészek
a Felvidéken II. – Kép-Tár XVIII.**

2. PORTRÉGALÉRIA (SZ – Z)

Fecsó Szilárd: Hová tűnnek? Szunyog Júlia – a természet, a hagyomány és a tér 100–114. p.

Louise Clift: A legfőbb inspirációt a digitális grafikám jelentik. Szűcs Gábor üzenetei 115–118. p.

Reczai Lilla: Gyermeki rajongás és komolyság. Török Bianka illusztrációi 119–120. p.

Nem létezik olyan kreatív műhely, ahol ne szólna zene! Beszélgetés Török Biankával 121–126. p.

Sirbik Attila: A kontextus alakítja a festmény tárgyát. Interjú Vámos Jánossal 127–132. p.

Zeman-Juhász Éva: Korrupt pénzek, politikusok, tüntetőtáblák, biblia és zombik. Zeman Zoltán munkásságáról 133–138. p.

3. GALÉRIA – MŰVÉSZTELEP

Farkas Veronika: A katonatemplom – Limes Galéria, Révkomárom 139–142. p.

Uszkay Tekla: „A művésztelep már az életünk részévé vált”, Somorja 143–152. p.

Uszkay Tekla: Egy közösségteremtő művésztelep, Somorja 153–158. p.

Juhász Katalin: Helyzetek a természetben. (IN SITU) 159–162. p.

4. INTÉZMÉNYEK – EGYESÜLETEK

Majel – Magyar Jelenlét Háza, Kassa 163–166. p.

Rovás Csoport, Kassa (Szemlélet és magatartás) 167–170. p.

5. KISLEXIKON/ÉLETRAJZOK 171–197. p.

6. INFORMÁCIÓK

Összeállította: Nász János – Virág Jenő

ARCANUM DIGITÁLIS
TUDOMÁNYTÁR



Társadalom
Történelem
Művelődés



LIMES

Tudományos szemle 1988–2012

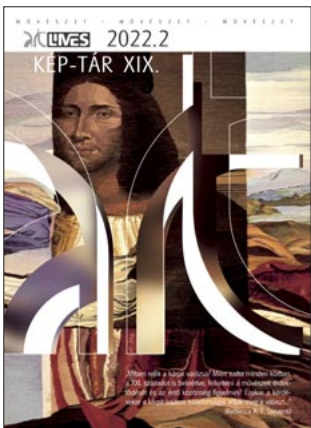
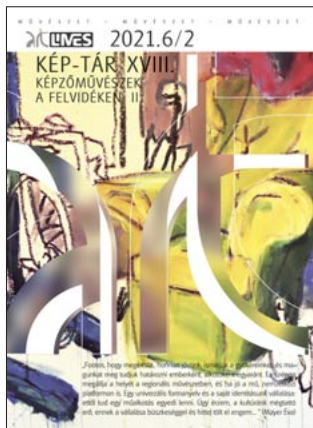
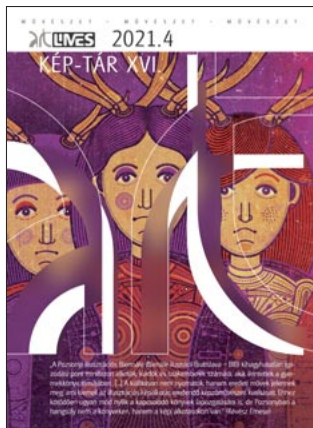
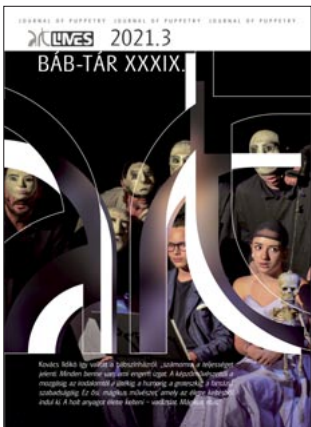
Alapította Komárom-Esztergom Megye Önkormányzata



DVD

KERESHETŐ HASONMÁS

Megjelent DVD-n az Arcanum-Adatbázis Kft. kiadásában a LIMES tudományos-történelmi szemle valamennyi száma (25 évfolyam, 95 szám, 14 000 oldal.) További információk a kiadó honlapján





MEGJELENT SZÁMAINK:

2003/1. szám – BÁBOK ÉS BÁBUK (elfogyott)	–
2003/2. szám – A PASZTELL (elfogyott)	495 Ft
2004/1-2. szám – DIKTATÚRA ÉS MŰVÉSZET I–II.	990 Ft
2004/3-4. szám – A GYERMEKKÖNYV-ILLUSZTRÁCIÓ I–II. (elfogyott)	990 Ft
2006/1. szám – BÁB-TÁR I. (elfogyott)	–
2006/2-3. szám – BÁB-TÁR II–III.	990 Ft
2006/4 – 2007/1. szám – Magyar illusztráció Bolognában (elfogyott)	850 Ft
2007/2. szám – BÁB-TÁR IV.	650 Ft
2007/3. szám – Kihelyezett tagozat	850 Ft
2007/4. szám – BÁB-TÁR V.	850 Ft
2008/1. szám – A gyermekkönyv-illusztráció IV.	850 Ft
2008/2. szám – Képzőművészek Esztergomban a 20. században	850 Ft
2008/3. szám – BÁB-TÁR VI.	850 Ft
2008/4. szám – ÜVEGSZOBRA SZAT	850 Ft
2008/5. szám – BÁB-TÁR VII.	850 Ft
2009/1. szám – Gyermekkönyv-illusztráció V.	850 Ft
2009/2. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VI.	850 Ft
2009/3. szám – Wehner-Vernissage	850 Ft
2009/4. szám – BÁB-TÁR VIII.	850 Ft
2009/5. szám – Fémszobrászok Tatabányán	850 Ft
2009/6. szám – BÁB-TÁR IX.	850 Ft
2010/1. szám – BÁB-TÁR X.	850 Ft
2010/2. szám – BÁB-TÁR XI.	850 Ft
2010/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VII.	850 Ft
2010/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VIII.	850 Ft
2011/1. szám – BÁB-TÁR XII.	850 Ft
2011/2. szám – Képzőművészek Tatabányán a 20. században	850 Ft
2011/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció IX.	
A képiró: Kass János, 1. rész	850 Ft
2011/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció X.	850 Ft
2012/1. szám – BÁB-TÁR XIII.	850 Ft
2012/2. szám – IPARMŰVESSÉG I.	1.000 Ft
2012/3. szám – A KÉPÍRÓ, KASS JÁNOS	1.000 Ft
2012/4. szám – BÁB-TÁR XIV.	1.000 Ft
2013/1. szám – IPARMŰVESSÉG II.	1.000 Ft
2013/2. szám – IPARMŰVESSÉG III.	1.000 Ft
2013/3. szám – BÁB-TÁR XV.	1.000 Ft
2013/4. szám – BÁB-TÁR XVI.	1.000 Ft
2013/5. szám – Képzőművészek Dorogon I.	1.000 Ft
2014/1. szám – Képzőművészek Dorogon napjainkban	1.000 Ft
2014/2. szám – BÁB-TÁR XVII.	1.000 Ft
2014/3. szám – KÉP-TÁR I.	1.000 Ft

2014/4. szám – KÉP-TÁR II.	1.000 Ft
2015/1. szám – BÁB-TÁR XVIII.	1.000 Ft
2015/2. szám – BÁB-TÁR XIX.	1.000 Ft
2015/3. szám – A képiro: Kass János, 3. rész	1.000 Ft
2015/4. szám – Képzőművészek Tata városában I. kötet	1.000 Ft
2015/4. szám – Képzőművészek Tata városában II. kötet	1.000 Ft
2015/5. szám – BÁB-TÁR XX.	1.000 Ft
2016/1. szám – KÉP-TÁR III.	1.000 Ft
2016/2. szám – BÁB-TÁR XXI.	1.000 Ft
2016/3. szám – BÁB-TÁR XXII.	1.000 Ft
2016/4. szám – KÉP-TÁR IV.	1.000 Ft
2016/5. szám – BÁB-TÁR XXIII.	1.000 Ft
2016/6. szám – BÁB-TÁR XXIV.	1.000 Ft
2017/1. szám – BÁB-TÁR XXV.	1.000 Ft
2017/2. szám – BÁB-TÁR XXVI.	1.000 Ft
2017/3. szám – BÁB-TÁR XXVII.	1.000 Ft
2017/4. szám – KÉP-TÁR V. – I. rész	1.000 Ft
2017/5. szám – KÉP-TÁR V. – II. rész	1.000 Ft
2017/6. szám – BÁB-TÁR XXVIII.	1.000 Ft
2018/1. szám – BÁB-TÁR XXIX.	1.000 Ft
2018/2. szám – KÉP-TÁR VI. Képzőművészek Esztergomban I.	1.000 Ft
2018/3. szám – KÉP-TÁR VII. Képzőművészek Esztergomban II/1.	1.000 Ft
2018/4. szám – KÉP-TÁR VIII. Képzőművészek a Vajdaságban	1.000 Ft
2018/5. szám – BÁB-TÁR XXX.	1.000 Ft
2018/6. szám – KÉP-TÁR IX.	1.000 Ft
2019/1. szám – BÁB-TÁR XXXI.	1.000 Ft
2019/2. szám – KÉP-TÁR X. Képzőművészek Esztergomban II/2.	1.500 Ft
2019/3. szám – BÁB-TÁR XXXII. – Budapest Bábszínház '70	1.000 Ft
2019/4. szám – BÁB-TÁR XXXIII.	1.000 Ft
2019/5. szám – BÁB-TÁR XXXIV.	1.000 Ft
2020/1. szám – BÁB-TÁR XXXV.	1.000 Ft
2020/2. szám – KÉP-TÁR XII.	1.000 Ft
2020/3. szám – BÁB-TÁR XXXVI.	1.000 Ft
2020/4. szám – BÁB-TÁR XXXVII.	1.000 Ft
2020/5. szám – KÉP-TÁR XIII.	1.000 Ft
2020/6. szám – KÉP-TÁR XIV.	1.000 Ft
2021/1. szám – KÉP-TÁR XV.	1.000 Ft
2021/2. szám – BÁB-TÁR XXXVIII.	1.000 Ft
2021/3. szám – BÁB-TÁR XXXIX.	1.000 Ft
2021/4. szám – KÉP-TÁR XVI.	1.000 Ft
2021/5. szám – BÁB-TÁR XL.	1.000 Ft
2021/6. szám – KÉP-TÁR XVII.	1.000 Ft
2022/1. szám – BÁB-TÁR XLI.	1.000 Ft
2022/2. szám – KÉP-TÁR XIX.	1.000 Ft
2022/3. szám – BÁB-TÁR XLII. I. RÉSZ	1.000 Ft

2022/4. szám – KÉP-TÁR XX. Emlékjelek, műalkotások	2.500 Ft
2023/1. szám – BÁB-TÁR XLIV. II. RÉSZ	1.000 Ft
2023/2. szám – KÉP-TÁR XX.	1.000 Ft
2023/3. szám – KÉP-TÁR XXI.	1.000 Ft
2023/4. szám – BÁB-TÁR XLV.	1.000 Ft
2023/5. szám – BÁB-TÁR XLVI.	1.000 Ft
2023/6. szám – KÉP-TÁR XXIII.	1.000 Ft

MEGJELENT ILLUSZTRÁCIÓS SZÁMAINK:

2004/3.4. szám – A gyermekkönyv-illusztráció I-II. (elfogyott)	---
2006/4 – 2007/1. szám – Magyar illusztráció Bolognában - III. (elfogyott)	---
2008/1. szám – A gyermekkönyv-illusztráció IV.	850 Ft
2009/1. szám – Gyermekkönyv-illusztráció V.	850 Ft
2009/2. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VI.	850 Ft
2010/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VII.	850 Ft
2010/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció VIII.	850 Ft
2011/3. szám – Gyermekkönyv-illusztráció IX. – A képíró: Kass János 1.	850 Ft
2011/4. szám – Gyermekkönyv-illusztráció X.	850 Ft

További képző- és iparművészeti számainkban is szerepel egy-egy összeállítás az illusztrációról! Így pl. legutóbbi, 2018/6. KÉP-TÁR IX. számunkban Szurcsik József: Az illusztrációs szakma kérdései, valamint Révész Emese: Szabad játéktér. Kortárs magyar illusztráció című cikke. A megjelent számok részletes tartalma honlapunkon található: www.artlimes.hu;

KÖZLEMÉNYEK:

– 2020-ban megjelenő számaink megrendelhetők (részben a régi számok is) a szerkesztő vagy a szerkesztőség e-mailjén: viragjeno46@gmail.com; info@artlimes.hu; valamint megvásárolhatók az Írók Boltjában. A LIMES című egykori történelmi-tudományos szemle egyes számai az MNL Komárom-Esztergom Megyei Levéltártól rendelhetők meg.

Folyóirataink megvásárolhatók:

– Budapesten: Írók Boltja (Andrássy út 45.)

Megrendelhető: Könyvtárellátó Kht., 1143 Budapest, Ilka u. 31.

Kernstok Alapítvány/Art Limes Szerkesztősége, 2800 Tatabánya, Kós Károly u. 3. fsz. 3.

E-mail: viragjeno46@gmail.com

Honlapjaink: www.artlimes.hu; www.limesfolyoirat.hu